

C:\Users\Plazma\Desktop\detektivky a
valečné\Behounek_Frantisek-Tajemstvi_polarniho_more.pdb

PDB Name: Běhounek František-Tajemství po
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 24.7.2007
Modification Date: 24.7.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

František Běhounek

Tajemství
polárního moře

1. VELKÝ VYNÁLEZ

V pracovním hlavním inženýra Ústředních strojů bylo ticho, které rušilo jen tikání velkých nástěnných hodin. Hlavní inženýr, šedovlasý muž ustarané tváře, se nakláněl nad něčím, co leželo před ním na psacím stole. Byla to velká kostka modravé barvy a světlo stolní lampy se od ní studeně odráželo. Mladý muž sedící vedle stolu klidně čekal. Jeho pohled se občas přenesl z podivné věci na stole a jeho společníka a utkvěl potom na hodinách. Bylo už značně pozdě, malá ručička se blížila k dvanáctce a velká jevila snahu ji co nevidět dohonit.

„Vy jste u nás už pátý rok?“ přerušil starší muž ticho otázkou. „Ano, pane inženýre,“ odvětil tázaný. „A tři roky pracuji na tomhle!“ Kývl hlavou směrem k podivné modré kostce. Byla dost velká a vrchní inženýr ji nadzdvíhl, vkládaje do svého pohybu značnou sílu. Ruka mu vylétla nečekaně vysoko a mladý muž se tiše usmál. Osmkrát těžší než vzduch a stokrát lehčí než voda!“ řekl vesele. Vrchní inženýr k němu nechápavě vzhlédl. „Co tím myslíte? Aha, ten váš nový kov!“ Vzal kostku jen mezi dva prsty a zdvihl ji beze vší námahy. A jak jste to pokřtil?“ ptal se se zájmem. „Najít jméno byla skoro větší práce než objevit nový lehký kov, to mi věřte, pane hlavní inženýre,“ prohlásil mladík s úsměvem. Zpočátku jsem tomu chtěl říkat azurit, protože to má barvu jarní oblohy, ale potom jsem se rozhodl pro solidit. Zní to také hezky a odpovídá to spíše pravdě.“

„Jsou to některé zhuťné prvky lehčí než hliník, že ano?“

„Je jich několik,“ přisvědčil vynálezce, „ale hlavní součástí je hořčík a uhlík. Jsou v tom báječné možnosti,“ řekl nadšeně a starší muž přikývl. „Tento stůl váží asi sto kilo a lidé jsou vždy mrzutí, když ho mají stěhovat,“ poznamenal zamyšleně. „Kolik by vážil, kdyby byl z vašeho nového kovu?“

„Asi tři kilogramy,“ odpověděl mladý muž po krátkém přemýšlení. „A nejen nábytek z toho můžete vyrobit, ale prostě všechno! Je to pevně jako ocel, obrábí se to stejně lehce jako mosaz a má to větší pružnost v tahu i tlaku než jakýkoliv jiný kov. Bod tání jako u železa, slévá se to dokonale...“

„Rád vám věřím, kolego Sýkora,“ přerušil ho hlavní inženýr, „tohle mi nedělá starosti. Ale je tu jiná věc.“ „A ta je?“ ptal se s napětím jeho společník a naklonil se k němu. „Že nemáme čas provést pořádné zkoušky, než to dáme patentovat! Jakmile vyjdeme s patentem, musíme kov prozkoušet do posledního písmene. Odolnost při delším používání, proti povětrnosti a tak dále, však to znáte. A dáme-li se do dlouhých pokusů, neubráníme se průmyslové špionáži, konkurenční firmy ohlásí protipatenty současně s námi, bude z toho nekonečná tahanice a ovoce celé práce sklídí někdo jiný, jen my ne!“

Inženýr Karel Sýkora, vynálezce nového kovu, sraštil obočí a chvíli přemýšlel. „Mám návrh, pane vrchní inženýre,“ řekl zvolna. „Postavme z nového kovu vzducholod, docela malou, a provedeme s ní dlouhý let za každého počasí. Nikde není materiál tak namáhán jako na vzducholodi. Vydrží-li to náš nový kov, vydrží potom všechno!“

Hlavní inženýr, který se na něj nejprve se zájmem zadíval, mávl zklamaně rukou. „Čekal jsem rozumnější návrh,“ řekl mrzutě. „Dejte pokoj se vzducholodí, vždyť to jsou létající rakve! Co jich už zmizelo ze světa. Dixmuiden, Shenandoah, Nobileova Italia, Graf Hindenburg, anglická R101, americká Acron - hodinu bych vám mohl předřikávat jejich jména!“

„Vím, ale naše vzducholod bude docela jiná než všechny ostatní,“ přerušil ho mladý vynálezce. „Ony měly obal jen z hedvábí, nanejvýš ještě z hliníku, a my budeme mít stěny z kovu, pět centimetrů silné, uvnitř vyztužené a schopné odolat každému tlaku a namáhání.“

„A čím ji budete plnit?“ ptal se s pochybami starší muž.

„Nebudu ji vůbec plnit, ani vodítkem, ani heliem,“ odvětil klidně inženýr Sýkora. „Prostě vyčerpám vzduch, vzducholod bude pak lehčí než okolní ovzduší a bude v něm plavat! A jsem absolutním pánem svých pohybů. Nepotřebuji hangár, zařízení na plnění vodíkem a četnu pomocného mužstva při odletu a přistání! Budu-li chtít vzlétnout, vyčerpám vývěvami ze vzducholodi vzduch. A když budu nucen přistát, vpustím do ní vzduch, udělám ji těžší než okolní vzduch a snesu se k zemi. Vzduch je všude, je zdarma a mohu si ho vzít, kolik potřebuji.“

Obličej hlavního inženýra se vyjasnil. Seděli pak ještě dlouho a projednávali podrobnosti dalších prací. Jedna hodina byla již dávno pryč, když se inženýr Sýkora zvedl k odchodu. Teprve když povstal, bylo náležitě vidět jeho atletickou

postavu se širokými rameny a tuhými svaly, které napínaly látku lehkého kabátu. Působil dojmem obávaného zápasníka, ale pohled na jeho obličej toto zdání vyvracel. Měl příjemnou, otevřenou tvář s dobráckými ústy a párem živých hnědých očí, které se dívaly vesele do světa. Husté černé vlasy mu padaly hluboko do čela a dělaly jej mladším, než skutečně byl. Chybělo mu jen velmi málo do třicítky, ale mohl si klidně ubrat pět let. Šel lehce ven s hlavou mezi rameny a přemýšlel o své rozmluvě s hlavním inženýrem. Z rozsáhlého dvora továrny zamířil do nízkého stavení - byly to pokusné laboratoře. Udiveně se zastavil na prahu jasně osvětlené místnosti.

„Prosím tě, Jirko, proč už dávno neležíš?“ řekl překvapen chlapci, který při jeho příchodu polekaně seskočil z vysoké stoličky, před podivným velkým bubnem, na němž žhnulo rudé světlo. „Ráno budeš zase ospalý, přijdeš pozdě do dílny a mistr ti dá!“ dodal inženýr přísně, ale v očích mu hrál úsměv.

„Však já nepřijdu pozdě, pane inženýre,“ namítl chlapec omluvně. Do sedmi se ještě dost vyspím a mistr není tak zlý. Nic by se nestalo, kdybych přišel o chvíli později.“

„To je všechno hezké, ale proč tady ještě vyvádíš?“ dotazoval se Sýkora. Jirka se na něho vyčítavě zadíval. „Když jste odchází jste říkal, že se v té peci musí zvýšit teplota za dvě hodiny o sto stupňů. A to bylo v devět večer. Vy jste ale nešel, tak jsem čekal, abych to zařídil. A pak jsem nevěděl, co s tím, a tak jsem u toho čekal dál, kdyby se něco stalo!“

„Můj ty světe,“ uhodil se inženýr do čela a pak se rozesmál. Zapomněl jsem na to jako na smrt a na tebe taky. A co bys s tím dělal, hrdino, kdyby se bylo skutečně něco stalo?“ ptal se chlapce, který se tvářil velmi zklamaně.

„Byl bych utíkal pro vás k hlavnímu inženýrovi!“ odpověděl a ten pochvalně přikývl. „Výborně, to by bylo správné, ale teď už jsem tady, tak honem na kutě!“ Jeho mladý pomocník se loučil nerad. Ještě na prahu se zastavil. Čekal, že bude zavolán zpět zklamal se. Inženýr mu rázně popřál dobrou noc. Nezbylo než jít.

Chlapec se jmenoval Jiří Dostál a byl sirotkem po jednom z nejlepších mechaniků Ústředních strojíren. Ve dvanácti letech krátce po sobě za chřipkové epidemie ztratil otce i matku a inženýr Sýkora, který byl svobodný, se ho ujal. Nechal ho dokončit školu, a když se chlapec dobrovolně rozhodl pro otcovo řemeslo, dal ho na učení do továrních dílen. Jirka při tom chodil do závodní pokračovací školy a každou volnou chvíli strávil v laboratoři svého ochránce. Naučil se zde docela mimovolně mnoha věcem, které mu škola poskytnout nemohla. Mezi ním a Sýkorou vzniklo nerozlučné přátelství, které bylo předmětem obdivu mnoha zaměstnanců ohromných závodů, kde oba pracovali. Žili spolu už čtyři roky - Jiřímu bylo bez dvou měsíců šestnáct - a za tu dobu neopustil jeden druhého ani na den. Sýkora se díval zamyšleně na dveře, které zapadly za jeho mladým přítelem. „Bude mu beze mne smutno,“ řekl si v duchu a zachmuřil se. „Ale nedá se nic dělat, na takovou nebezpečnou výpravu ho vzít nemohu,“ dokončil svoji samomluvu. Natáhl si bílý laboratorní plášť a dal se do práce. Na východě rudly červánky nového dne, když vstal od svých přístrojů a šel si na chvíli odpočinout.

2. NOČNÍ ROZMLUVA

Na osamělé cestě za továrnou se procházel mladý muž, který měl malou příčinu být spokojen sám se sebou. Jeho myšlenky byly všelijaké, jen ne veselé. Tak se do nich pohroužil, že přeslechl tichý zvuk auta, které přijíždělo pomalu od blízkého okresního města. Teprve zaskřípění brzd ho vytrhlo ze zadumání. Zadíval se k autu, které zastavilo jen několik kroků od něj. Z vozu vystoupil muž v plášti a zamířil k němu. Nebyl to nikdo z jeho známých. Proto jej náležitě udivilo, když ho cizinec oslovil jménem.

„Já vás neznám, pane,“ řekl. „Co si přejete?“

„Povím vám to hned,“ odvětil klidně cizinec a po jeho tváři přeběhl podivný úsměv. „Nechtěl byste se trochu projet?“ Ukazoval rukou k otevřeným dvířkům vozu a mladík zaváhal. Cizinec se tiše zasmál.

„Nemějte strach, já vás neunesu!“ řekl posměšně. „Jaký bych měl z toho prospěch, unést bezvýznamného mechanika Ústředních strojíren?“

Mladík se zatím vzpamatoval. „A jaký bych měl já prospěch z toho, projíždět se v noci s člověkem, kterého neznám?“ opáčil stejným tónem.

„To je něco jiného,“ prohlásil klidně cizinec. „Mohli byste z toho mít znamenitý prospěch, uvážíte-li, že zítra vyprší splatnost jedné směnky, která byla vydána trochu neobvyklým způsobem!“

Mohl být s účinkem své řeči spokojen. I přes šero, které kvapem houstlo, upozoroval, že tvář jeho protějšku smrtelně zbledla. Vzal mladíka přátelsky za ruku a řekl konejšivě: „Jen si tam naskočte a nebojte se! Budeme mít z toho, co si teď povíme, užitek oba dva!“

Mladý muž se dal vést jako ve snách a usedl vedle něho do limuzíny. Cizinec řekl cosi šoférovi v podivné řeči a pak se obrátil k svému společníkovi, zatímco se vůz tiše rozjel.

„Čas jsou peníze a budeme s ním proto šetřit. Vy jste se za poslední dva roky zadlužil hazardní hrou do té míry, že jste spáchal podvod, abyste mohl krýt své dluhy a pokračovat ve hře!“ Mladík k němu otočil zbledlou tvář a řekl ustrašeně. „Jen ne tak nahlas, co kdyby to někdo slyšel!“

„Nemějte obavy,“ uklidňoval ho cizinec, „zvenku nikdo nemůže naslouchat, protože jedeme, a můj šofér česky nerozumí. Ale pokračujme. Vy jste získal peníze na krátkodobou směnku, na níž jste padělal podpis ředitele nákupního oddělení Ústředních strojíren. Razítko je asi pravé, ale to jste nepochybně odcizil z kanceláře stejně jako blanket směnky. Zítra je směnka splatná. Já jsem ji koupil a zde je!“ Vytáhl z náprsní tašky podlouhlý kus papíru, zatahl záclonky na oknech a rozsvítil stropní lampu. Jeho vyděšený společník se zadíval s hrůzou na prostý kus papíru, který pro něho znamenal žalář, ztrátu cti a zničený život. Na chvíli jej ovládla myšlenka vrhnout se na cizince, vyrvat z jeho rukou osudný papír a zničit jej. Jako by četl v jeho myšlenkách, strčil muž s významným úsměvem ruku do kapsy. Ztlumené světlo lampy se odrazilo na hlavní krátké pistole.

Mladík si mimovolně odsedl až do rohu limuzíny. „Kdo jste a co ode mne chcete?“ zeptal se chraptivě. Po ostrých rysech druhého muže přelétl úsměv. Schoval do kapsy směnku i zbraň, zhasil stropní lampu a odhrnul záclonky na obou oknech. Na ztemnělém nebi se objevil zlatý srpek měsíce, v jehož rohu visela zářivá večernice. Čisté nebe bylo dole nepravidelně lemováno temným lesem. Auto ujíždělo tiše po bílé stuze silnice a jeho motor ztlumeně doprovázel cizincovou řeč. Muž hovořil správnou češtinou, ale zvolna a s potížemi. Chvillemi se zarazil, aby nalezl vhodný výraz, a některá slova obtížně vyslovoval.

„To je konečně moudrá otázka,“ začal. „Můžete mi věřit, že to, co vám říkám, je stoprocentní pravda. Jmenuji se Maxwell Leslie Clark a jsem hlavním zástupcem našeho podniku pro střední Evropu. Mluvím česky, maďarsky a rumunsky, a samozřejmě k tomu ještě znám tři světové jazyky. Proto mi byla vyhrazena tato oblast. Náš podnik se jmenuje World Informations Office a má hlavní sídlo v jednom jihoamerickém státě. Provádíme průmyslovou špionáž ve světovém měřítku.“

Přerušil svou řeč a tiše se zasmál, jako by vycítil odpor, který se po jeho upřímném doznání objevil na tváři jeho společníka.

„Ve vaší továrně se provádějí už řadu měsíců určité pokusy, podle návrhu inženýra Karla Sýkory,“ pokračoval klidně ve svém vyprávění. Muž vedle něho sebou překvapeně trhl, ale cizinec toho nedbal a mluvil dále. „Celé jedno oddělení bylo pro tyto pokusy vyhrazeno a osazeno nejspolehlivějšími lidmi vaší strojírný, vy jste jedním z nich,“ dodal a posluchač vycítil ironii v jeho hlase. „Byla dokonce zbudována ohromná kůlna, která se ve dne v noci hlídá. Dobře hlídá,“ řekl zamyšleně, „a našim lidem se nepodařilo proniknout dovnitř, ačkoliv se o to několikrát pokusili. A proto jsem se sešel s vámi, abych se dověděl, oč jde, a získal, co mne zajímá.“

„A vy si myslíte, že vás budu ve vašem špinavém řemesle podporovat a ukradnu pro vás vynález inženýra Sýkory!“ zvolal mladý muž rozhořčeně.

„Jak krásné je takové mravní pohoršení!“ vysmíval se agent. „Než dnes usnu, budu přemýšlet o tom, je-li moje práce špinavější než padělání smének. Ale teď se o to nebudeme hádat. Nemyslím, že mi řeknete, co vynalezl inženýr Sýkora, vím to!“ Položil důraz na poslední slova a sáhl do náprsní kapsy. Mladý muž čekal, že se objeví zase zbraň, a bezděky se přikrčil, ale cizinec vytáhl z kapsy jakýsi balíček. „Poznáte, co to mám?“ ptal se přátelsky. Srpek měsíce zářil nízkou nad obzorem a zlaté nitě jeho světla se zachytily na okně vedle cizince. Do vozu vnikal pouhý pablesk, ale jeho společník přece jen rozeznal růžovou barvu papírového balíčku. „Jsou to pětistícové bankovky,“ řekl tiše. V jeho hlase zazněl chtivý tón, který naplnil cizince uspokojením. Ten přikývl a odpočítal zručně dvacet bankovek. Položil je na sedadlo vedle sebe a zbytek vstrčil do kapsy.

3. VZDUCHOLOŮ STARTUJE

Jirka snášel různé maličkosti do cestovního tlumoku inženýra Svory a dělal poslední zoufalé pokusy, aby jej přiměl vzít ho s sebou cestu. „To, co vydrží oni, vydržím já taky!“ řekl pohněvaně. „A v zimě jsem dostal druhou cenu našeho mužstva v běhu na lyžích a takového brankáře, jako jsem já, prý tady neměli už deset let,“ do sebevědomě.

Sýkora zavrtěl hlavou. „Nevezmu, Jirko!“ odpověděl vážně. „To, co my podnikáme, je jen pro celé muže. Počkej!“ Hoch mu chtěl vskočit do řeči a Sýkora ho včas zarazil. „Pro celé muže a dokonce odborníky. Nemohu vzít s sebou víc než čtyři lidi, vzducholod' je malá. A ti čtyři lidé musí ovládat svůj obor do posledního písmenka. Kdybys už byl vyučen, pak snad bychom mohli o věci uvažovat. Ale takhle to nejde, uznej sám, že bys nám byl málo platný. A cestující s sebou brát nemůžeme!“

Poklepal chlapeci na rameno a naposled se rozhlédl po svém malém pokoji. Kdy se sem zase vrátí? A vrátí se vůbec? To, co měli před sebou, byla věc velké odvahy! Vzducholod' museli postavit potají, aby se průmyslová špionáž o vynálezu nového kovu nic nedozvěděla. Neměli čas ji vyzkoušet ve vzduchu, jen s materiálem provedli v laboratoři různé pokusy na pevnost, ale to nestačilo. Jak se nový kov solidit osvědčí na tak dlouhé cestě, to byla velká otázka a život pěti lidí závisel od odpovědi na ni.

Čekala je dlouhá cesta. Sýkora chtěl provést týž let, který vykonali Rusové v roce 1937. Transpolární let z Evropy do Ameriky přes severní pól! Michail Gromov překonal tehdy s třímotorovým letadlem vzdálenost 10 700 km za 61 hodin bez přistání. Startoval v Moskvě a jeho letadlo An-25 přistálo u San Jacinta, blízko San Franciska v Kalifornii.

Levaněvský a dva jiní to chtěli opakovat o několik týdnů později. Dodnes nevydalo polární moře jejich mrtvolu ani trosky pyšného letounu. A nikdo také nepřekonal sovětský dálkový rekord.

Sýkora myslel na všechno, když šel tichou letní nocí do hangáru. Z louky pod jeho nohama vonělo seno. Tichý hlas cvrčků zněl konejšivě. Hlavu měl těžkou myšlenkami. Nešlo mu o rekord, celá cesta se konala jen proto, aby vyzkoušeli nový kov za nejhrošších podmínek. Z něho zbudovali vzducholod' a téměř vše, co se nalézalo uvnitř. Jen zbraně, chronometry a stříška kompasu byly z jiného kovu, z oceli. Vše ostatní ovládla podivná, lehounká slitina modrošedé barvy jako jarní obloha, jen osmkrát těžší než vzduch a stokrát lehčí než voda!

Sýkora opětoval mechanicky pozdravy, které k němu zaznívaly z ojedinelých skupinek mužů uvnitř ohrazené louky. V klidném svitu přibývajících měsíců poznával jejich tváře. Byli to samí veteráni strojíren, muži, kteří dlouholetou prací srostli se svou továrnou a byli žárlivými strážci jejich tajemství.

„Šťastnou cestu, pane inženýre, a vraťte se nám všichni brzy,“ znělo k Sýkorovi přitlumené volání. Za ním nesl Jiří Dostál, šestnáctiletý zárodek mechanika, tlumok a jeho srdce bylo plné žalu.

Vzducholod' vyplňovala téměř celý vnitřek hangáru. Připomíná obrovský dělostřelecký granát položený na tři kola, z nichž každé bylo vyšší než dorostlý muž. Jen širší konec vzducholodi se tvar lišil od dělové stěly. Byl aerodynamicky vyklenut jako karosérie moderního auta, aby na něm proudící vzduch neměl oporu.

Pod přídi vzducholodi stál malý hlouček mužů. Závodní inženýři, ti nejstarší a nejspolehlivější, s hlavním inženýrem v

čele. Šedovlasý muž pokročil Sýkorovi vstříc. „Všechno je připraveno kamarádi,“ řekl vážně. Sýkora přikývl. „Začneme, pane vrchní inženýre!“ vysoká vrata hangáru se počala nehlučně otvírat jako divadelní kulisa. Do temného vnitřku vnikl měsíční svit a zalil ohromný trup vzducholodi svou magickou září. Šedomodrý kov podivně světélko a vypouklá okna, vyčnívající ze stěn vzducholodi, se zaleskla jako dvojice velikých briliantů. Do hangáru vešla četa mužů. Rozdělili se k obrovským kolům stroje a počali tlačit vzducholod' ven, na trávník zalitý měsíčním světlem.

Šlo to pomalu, hangár byl úzký, a museli dávat pozor, aby nezachytili o jeho stěnu. Konečně stál mohutný stroj uprostřed trávníku. V matném světle měsíce vypadal větší, než skutečně byl, a vrhal temný stín na pokosenou travu. Lidé se hned rozdělili o lana visící ve dvou věncích na obou koncích letounu. Hlouček inženýrů poodstoupil. U dvířek přidi vzducholodi zůstal jen Sýkora a několik mužů.

„Bureš, Sládek, Havlík a Zeman!“ zvolal Sýkora. Tiché „zdar zaznělo čtyřikrát po sobě.

„Nahoru!“ velel Sýkora. „Jirko, kde mám svůj tlumok?“ vzpomněl si náhle, s nohou už na krátkém žebříčku, který vedl k nízkým dvířkům vzducholodi.

„Já mám váš tlumok, pane inženýre!“ ozval se zvnitřku stroje mechanik Bureš. Sýkora na okamžik zaváhal, chtěl se ještě s hoch rozloučit. „Truče!“ blesklo mu hlavou. Mimovolně se usmál, držel se rukou žebříku a ohlédl se po nezfetelné skupině pod sebou. Jirku neviděl, ale hlavní inženýr k němu naposled vztáhl ruku k pozdravu. „Ještě jednou mnoho zdaru, příteli! Letíte nejen o svoji čest, ale i o čest celého našeho závodu. Ale pamatujte, život přede vším! Vraťte se nám zdraví a všichni!“

Dvířka vzducholodi zapadla. A hned nato se ozvalo zevnitř tiché vrčení pomocného motoru. Vývěvy se daly do práce a začaly vyčerpávat z obrovského trupu lodi vzduch. Syčel, jak unikal ven ventily. Noc byla klidná a hodila se výborně ke startu. Nevál ani nejmenší větřík a jediný vzduch, který se pohyboval, byl ten, jež chrlily vývěvy ze vzducholodi. Uběhlo čtvrt hodiny a muži u lan pocítili, jak se silně provazy začínají napínat. Někteří z nich překvapením vykřikl, když si povšimli kol stroje. Vznášela se už metr nad zemí, a museli nyní vynaložit hodně síly, aby udrželi vzducholod', která se stávala každým okamžikem lehčí o vyčerpaný vzduch.

V okně na přidi se objevila hlava inženýra Sýkory. „Pusťte všechno!“ velel, a provazy vyklouzly mužům z rukou. Stroj se rázem vznesl a splynul s oblohou. Jen odraz měsíčního světla na lesklé slídě oken prozrazoval, že se vzducholod' nehybně vznáší nad hlavami užaslých diváků. Pak k nim zazněl varhanový tón obou motorů. Vrtule na přidi i na zádi vzducholodi se začaly otáčet a motory se postupně rozběhly naplno. Stroj stále stoupal. Opsal třikrát kruh nad letištěm a pak záměřil k severu. Několik kapesních svítilen zaniklo dole na pozdrav letcům. Vypadalo to, jako by přes louku přelétly svatojánské mušky. Na obloze se zatřpytil malý lesklý bod, okno vzducholodi, ozářené světlem z velitelské kabiny. Jen malou chvíli jej bylo vidět a pak splynul s měkkým světlem měsíčního nebe.

4. NA PRAHU SMRTI

Inženýr Sýkora měl po startu plné ruce práce. Stál v malé velitelské kabině, umístěné téměř do samého hrotu vzducholodi. Strop v ní klesal dopředu jako v mansardě a postranní stěny se sbíhaly do tupého klínu. Úzký sloupec rtuti v tlakoměru na poboční stěně stál klesal a vývěvy pisklavě zaznívaly nad inženýrovou hlavou. Čerpání vzduchu se zpomalovalo, jak se prostor uvnitř vzducholodi postupně vyprázdnil. Hladina rtuti vyznačovala na stupnici výšku letounu, klesl již k číslu 1000 metrů a klesala pomalu dále.

Sýkora řídil jednou rukou kolo směrového kormidla a druhou občas sklonil páku kormidel výškových. Mechanik Bureš, který jej měl v řízení vystřídat, se pozorně díval. Střelka velkého kompasu, zavěšeného před kormidlem, neklidně tančila kolem severu.

„Je to vlastně náramně jednoduché, pane inženýre, o nic těžší než řídit auto,“ řekl udiveně Bureš. Sýkora se spokojeně usmál. „Všechny dokonalé věci jsou jednoduché, Bureši!“ řekl s mírným sebevědomím. „Držte směr na sever a výšková kormidla vodorovně. Vývěvy vypněte, až se dostaneme na 1500 metrů. Nemusíte se bát, že vyletíte výš, jsme ještě dost těžcí, a 1500 metrů je zatím nejvyšší poloha, které můžeme dosáhnout. Já se teď půjdu podívat do kabiny, co dělají ostatní.“ Odevzdal kolo kormidla Burešovi a otevřel úzká dvířka za svými zády. Před ním byla malá předsíň, dva metry široká a tři dlouhá, osvětlená stropní lampou. Dveře nalevo vedly do jeho vlastní kabiny, v pravé stěně byly dvoje dveře. Otevřel druhé z nich a udiveně se zastavil na prahu.

Kabina, do které nahlížel, byla o málo širší než oddělení železničního vagónu. Byla asi pět metrů dlouhá a podle levé stěny měla čtyři lůžka, vždy dvě a dvě nad sebou. Na dolních lůžkách seděli ostatní tři muži posádky a škádli malého foxteriéra s hnědými skvrnami. Nevšimli si ani, že inženýr stojí na prahu. Teprve když uslyšeli jeho hlas, vstali.

„Prosím vás, kde se tu vzal Jirkův Mžík?“ ptal se udiveně Sýkora. Muži se zatvářili rozpačitě. „Nikdo z nás ho nepřivedl, pane inženýre,“ řekl omluvně mechanik Zeman, vysoký atlet hezké tváře. „Asi nějaké Jirkovo darebáctví,“ řekl mrzutě Sýkora. „Zlobil se, že nemůže s námi, a tak nám sem aspoň propašoval psa! Dejte na něj pozor, aby nevyběhl do vzduchoprázdného prostoru, bylo by rázem po něm. A nejráději bych ho někde vyložil na zem, kdyby to šlo.“

„Nechte ho s námi, pane inženýre!“ zaprosil mechanik Sládek, nejmladší člen výpravy. Nebylo mu ještě čtyřiačtyřicet a byl horlivým čtenářem románů a všech možných reportáží o letech a letcích. „Bude to naše zvířátko pro štěstí. Nobilova výprava měla s sebou také psíka,“ vykládal horlivě a Sýkora se usmál. „A také to s ní špatně dopadlo, Sládku.“ „Co mám dělat? Stejně nemohu kvůli zvířeti někde přistát, vždyť letíme tajně a nikdo o nás nesmí vědět.“

Hladil psíkovi hlavu, ale zvíře sebou neklidně vrtělo. Začalo se škubat a Sládek je stěží udržel.

„Co mu je?“ divil se. „Kdybychom letěli v aeroplánu, tak bych si myslel, že má mořskou nemoc, ale tady je přece dokonalý klid, ani jednou jsme se ještě nepropadli!“

„A také nepropadnem, Sládku,“ prohlásil Sýkora. „Vzducholod' je příliš dlouhá, skoro šedesát metrů, a vzdušné díry nejsou tak rozsáhlé. Nechte nyní psa a pojd'te se mnou vy a Zeman do trupu vzducholodi.“

Nechal je projít před sebou a zavíral už dvířka kabiny, když psík začal žalostně výt. Sýkora nebyl pověřivý, ale v hlase malého zvířete bylo něco tak lidsky smutného, že se až zachvěl. Přirazil rychle dvířka kabiny a spěchal za ostatními. Sestoupili po žebříku v rohu předsíně do dolního patra, kde byla dílna táhnoucí se po celé šířce této zúžené přední části vzducholodi, a po dalším žebříku do nejspodnější prostory, ve stěně dělicí předeek vzducholodi od jejího trupu se nalézal čtverhranný otvor. Vedl do úzké a nízké chodby, probíhající po celé délce vzducholodi od přídě až na zád'. Byla padesát metrů dlouhá a osvětlovaly ji lampy zasazené do stropu v pravidelných vzdálenostech. Asi v třetině chodby byly po obou stranách nízké úzké dveře.

Oba mechanici již u nich čekali. Dveře vedly do vzdušných komor, odkud se teprve vstupovalo do bezvzdušného trupu vzducholodi. Na stěně vedle dveří viselo několik dýchacích masek a čtyřhranné schránky ze soliditu. Měly popruhy k nošení na zádech a byl v nich vzduch stlačený na dvě stě atmosfér. Muž s maskou mohl vydržet uvnitř vzduchoprázdného trupu vzducholodi téměř dvě hodiny.

Sládek a Zeman si již nasazovali schránky na záda a šroubovali na ně chobot kaučukové masky. Než natáhli masku na hlavu, vyslechli inženýrovy rozkazy. Sýkora se nejdříve přesvědčil, jestli jejich dýchací přístroje dobře fungují.

„Půjdete pravou komorou a přehlédnete po pravé straně, zda je uvnitř vše v pořádku. Hlavně si všimněte výztuh, zkoušeli jsme je sice mnohokrát, ale člověk nikdy neví!“

Oba muži si nasadili masky a zmizeli v pravé komoře. Sýkora si připevnil svůj dýchací přístroj a otevřel dvířka levé komory. Octl se v nepatrném prostoru, který svým nedostatkem místa připomínal telefonní budku. Proti dveřím, jimiž vstoupil, byly jiné, které vedly do nitra vzducholodi. Otvíraly se ven a byly přišroubovány ke stěně mohutnými křídlovými šrouby, aby je přetlak vnitřního vzduchu nevyrazil. Sýkora otevřel větrací otvory po obou stranách dveří. Ačkoliv měl uši přikryty dýchací maskou, zaslechl ostré hvízdání vzduchu, který proudil velkou rychlostí z komory do vyčerpaného nitra vzducholodi. V několika vteřinách klesla ručička manometru v komoře k nule. Sýkora odšrouboval dveře a zkusil je otevřít. Šlo to jen stěží, cosi kladlo pohybu dveří odpor. Opřel se do nich a téměř vylétl ven. Klopýtl o něco a byl by málem upadl. Srdce se mu na okamžik zastavilo lekutím.

Lampička, kterou měl u pasu, ozářila nehybnou postavu ležící na tváři. Sýkora byl přesvědčen, že muž je mrtev, protože neměl dýchací přístroj a uvnitř vzducholodi byla sotva padesátina normálního tlaku vzduchu. Jen okamžik inženýr uvažoval a pak rychle vyzdvihl nehybné tělo, vtáhl je zpět do vzdušné komory a přirazil vnější dveře. Nechal tichou postavu sklouznout bezmocně na podlahu úzké komory a s horečnou rychlostí utahoval šrouby na dveřích.

Teprve potom měl čas podívat se na okamžik neznámému do tváře. Byla zčernalá a zalitá krví, která vytekla z uší, úst a nosu, ale poznal ji. Jirka!

Sýkora bleskurychle uvažoval. Vzduch potřebuje za každou cenu, a co nejrychleji, je-li vůbec ještě pomoc možná! Svou masku mu dát nemohl, v komoře nebyl nyní vzduch, a sám by zahynul, než by ji hochovi připevnil. Jediná pomoc byla otevřít co nejrychleji dveře do chodby, ale to nešlo. Tiskl na ně obrovský tlak vzduchu z chodby, váha mnoha set kilogramů. Ani Herkules by jimi nepohnul.

Sýkorovy ruce zatím uvolňovaly vzdušné ventily na stěně do chodby. Rval je tak rychle, až mu zpod nehtů prýstila krev. Každá vteřina přibližovala smrt, pokud už neprošla dávno kolem. Vzduch vnikající do komory ostře hvízdal a Sýkora nespouštěl oči z ručičky manometru. Zdálo se mu, že se pohybuje zoufale pomalu, ačkoliv skákala od čísla k číslu. Nebyla ještě na plném tlaku, když se opřel do dveří a přímo vypadl do chodby.

Sevřel hocha do náručí a hnál se do přídě vzducholodi. Teprve u žebříku, když si chtěl naložit bezvládné tělo na záda, si uvědomil, že má stále ještě dýchací přístroj. Serval jej u okamžiku a přehodil si přes záda hochovo tělo. Jeho ruce se mu zdály být ještě teplé, ale z toho nečerpal žádnou velkou naději. S vynaložením všech sil se mu podařilo vynést břemeno po žebříku. V předsíni stál Havlík, ale nebyl schopen slova. Jen němě přikývl, když na něj inženýr křikl, doveďte-li křisit utopence. Vnesli hocha do Sýkorovy kabiny, kde bylo více místa než ve společné kabině mužstva, a Havlík se dal okamžitě do práce.

Sýkora hledal v příruční lékárnice. Věděl, že by byla vhodná injekce k povzbuzení srdce, ale netroufal si ji zatím dát. Popadl lahvičku se čpavkem a přidržel ji Jirkovi k nosu. Nemělo to výsledek, zčernalý obličej se ani nepohnul. Havlík pracoval horlivě a zdvíhal a zase spouštěl hochovy ruce, až se z něho pot lil. Inženýr opatrně rozevřel sevřené Jirkovy zuby nožem a pokoušel se mu zavést do hrdla gumovou trubičku, aby mu mohl foukat vzduch do plic. Podařilo se to až po delší době, ale jeho úsilí zůstalo bezvýsledné.

Mezitím se vrátili oba muži ze vzducholodi a silák Zeman vystřídal umdleného Havlíka. Dveřmi z protější kabiny, které Sládek náhodou pootevřel, přiběhl nový pomocník, Jirkův pes Mžik. S hlasitým štěkáním skočil k svému pánovi a začal mu lízat obličej.

Sýkora ustal v bezvýsledných pokusech a zadíval se na psíka. Udivilo jej, že v jeho hlučných projevech není žádný smutek. „Snad je přece ještě pomoc,“ řekl tiše a vtom si vzpomněl, že mají s sebou kyslík. Sjel po žebříku do dílny a v malé chvíli byl zpět s kyslíkovým válcem. „Pracujte dál!“ řekl ostře Zemanovi, který na okamžik ustal v oživovacích pokusech.

Trubice zavedená do Jirkových úst byla příliš úzká a nedala se nasadit na ventil kyslíkového válce. Sýkora rychle utrhl kus ze svého kapesníku a připevnil jím ústí trubičky k ventilu. Srdce mu zabušilo rychleji při tomto posledním pokusu. Uvolnil ventil a unikající plyn prudce zasyčel. Chvilí se nestalo nic, ale potom sebou celý Jirkův obličej škubl, jako by jím projela elektrická jiskra, a jeho ústa se pootevřela. Hrudník se začal pomalu zdvíhat a Sýkora poručil Zemanovi, aby s křišením ustal.

Jirka se pomalu vracel k životu. Oční víčka se mu zachvěla a pak se pootevřela. Až dosud měl pocit, že je kolem něj hluboká tma a v té huči vlny na jezu, teď zamžikal, jak mu vniklo ostré světlo žárovky do očí. Zahlédl něco růžového, co se třepetalo, a pocítil na tváři vlhkost. Byl to Mžikův jazyk, který mu lízal neúnavně obličej. Pak si uvědomil, že se kolem něho mluví.

„Zasloužil bys přece jen, Jirko, pořádný výprask!“
Rekl to inženýr Sýkora, ale jeho hlas byl tak zastřený, že jej Jirka téměř nepoznal.

5. PŘÍHODY SLEPÉHO PASAŽÉRA

O hodinu později byl už Jiří Dostál dokonale při smyslech. Cítil sice ještě tísnivý tlak a dech mu v hrdle podivně chrčel. To byla jediná upomínka na dobrodružství, které jej přivedlo k prahu smrti. Seděl na lavici proti inženýrovo lůžku a díval na Svoru přes veliký hrnec s kakaem, který stál před ním na stole.

Chtěl začít něco mluvit, ale Sýkora jej přerušil. „Nejdříve pij a potom vyprávěj!“ řekl přísně.

Hoch sklonil provinile hlavu k teplému nápoji a zachytil vděčně povzbudivý úsměv dobrosrdečného Havlíka. Ten stál v rohu kajuty a opíral se o inženýrovo lůžko. U dveří nahlíželi dovnitř Bureš se Sládkem. Čekali dychtivě na Jirkův příběh. Mžik seděl chlapci na klíně a snažil se strčit čenich mezi jeho ústa a hrnec s kakaem. Teprve když začal pít, uvědomil si Jirka, jaký měl hlad. Vypořádal se s obsahem objemné nádoby za malou chvíli. Zatímco pil, rozhlížel se po kabině.

Zdála se být dosti veliká, protože v ní nebyl téměř žádný nábytek. Měla tvar lichoběžníku a u nejdelší stěny stálo lůžko. V šikmé stěně bylo podlouhlé okno, jímž bylo vidět oblohu šedou prvním ranním úsvitem. Pod oknem stál stolek, který se dal sklopit jako stolek v železničním voze, u nejužší stěny kabiny lavice, táhnoucí se podél celé její délky. Ve stěně proti oknu byl vchod, vedle něho v rohu visely zbraně a pláště. Zařízení kabiny doplňovala polička nad inženýrovým lůžkem. Stály na ní nějaké knihy a skříňky s přístroji. Strop byl dost vysoko a v jeho středu plála jasným světlem žárovka.

„Tak, teď můžeš začít,“ řekl Sýkora, když viděl, že je šálek prázdný. „Vyprávěj všechno a hezky po pořádku. Co jsi dělal od chvíle, kdy jsme vyšli z mého pokoje?“

„Šel jsem za vámi až k hangáru, začal Jirka a díval se přitom kajicně do stolu, „a tam jsem potkal pana Bureše a dal jsem mu váš tlumok.“

„To je pravda,“ přisvědčil Bureš. „Řekl mi, že tam jsou vaše věci, abych vám to dal do kabiny.“

„Vy jste mluvil něco s těmi pány, co byli tehdy hangáru, a tak jsem vás nechtěl rušit,“ pokračoval hoch. Sýkora stěží utajil úsměv.

„To je od tebe moc hezké,“ řekl přísně, „tak tys mne nechtěl rušit, a proto jsi vlezl do vzducholodi, abys mi dal sbohem na cestě, že ano?“ Mechanici se dali do smíchu. Jirka se zarděl do krve.

„Myslel jsem, že mne vezmete s sebou, když už jednou budu uvnitř, doznal váhavě, „vždyť ta vzducholod' je tak velká, že se to ani nepozná, jestli je v ní o jednoho víc nebo méně!“

„Vida, tohle je důvod!“ řekl vesele Havlík, ale Sýkora ho zarazil. „Milý Jirko,“ řekl vážně, „právě to, co říkáš, je důkazem, že se na naši cestu nehodíš, poněvadž neumíš myslet. Tak podle tebe na tom nezáleží, jak mnoho lidí jede s sebou! Kolik vážíš?“

„Asi šedesát kilo, jistě nevím, já už jsem se dlouho nevážil,“ odpověděl hoch udiveně.

„Řekněme šedesát kilo,“ řekl inženýr. „K tomu připočti potraviny na měsíc a vodu asi na 10 dní, tolik zásob musíme brát pro každého, protože nevíme, co se všechno může stát a jestli vůbec doletíme. To dělá nových šedesát kilo, dohromady tedy sto dvacet. Těch sto dvacet kilo jde na útraty benzínu, který je krví naší vzducholodi. Bez něj jsme traskou! A víš ty, co to znamená, sto dvacet kilo benzínu pro naše motory?“

„Nevím,“ hlesl Jirka a svěsil zahanbeně hlavu.

„Se sto dvaceti kilogramy benzínu urazíme při našich zdokonalených motorech alespoň 600 kilometrů,“ vysvětloval Sýkora. „A teď si představ, že budeme zápasit s bouří a vyčerpáme své zásoby pohonných látek. Máme jich asi 2500 kilo, ale všechno má jednu svůj konec. Dejme tomu, že budeme někde nad polárním mořem. Benzin dojde a břeh bude nějakých šest set kilometrů daleko. Bez pana Dostála, s benzinem naloženým místo něj a zásob pro něj bychom tam doletěli, ale s panem Dostálem musíme přistát šest set kilometrů od břehu, kde bude pramalá vyhlídka na záchranu. V takovém případě bychom zahynuli všichni do jednoho, milý Jirko, protože šest set kilometrů na polárním ledu se bez ohromné výzbroje, saní a psů nedá ujít!“ V kabině nastalo tíživé ticho.

„To je pravda, s váhou je to ve vzducholodi zatracené,“ ozval se Sládek. „Četl jsem v cestopisu našeho krajana, který letěl s italskou výpravou na severní pól, jak mu v Nobilově vzducholodi nahradili všechny železné podstavce jeho přístrojů hliníkem, ačkoli tím na váze uspořili sotva dvě kila!“

Jirka se podíval skličně kolem sebe a v očích se mu třpytily slzy. Sýkorovi se ho zželelo.

„Nech toho, Jirko!“ řekl už méně přísně. „Američané říkají: nač plakat nad rozlitým mlékem, když je v něm už vody dost! Nic se tím nespraví. Vyprávěj dál, jak ses dostal do vzducholodi a cos tam dělal.“

„U zadních dvírek nebyl nikdo,“ pokračoval Jirka nepevným hlasem ve svém líčení. „vlezl jsem tamtudy a dostal jsem se do spojovací chodby, co jde od zadní kabiny do předních. Ale tam se mi to nezdálo být dost jisté, a tak jsem si otevřel jedna dvířka, která byla vpravo, a dostal jsem se do malé komůrky.“

„To je vzdušná komora, kudy se chodí do vyčerpávacích prostor,“ vysvětloval inženýr. „A proč jsi tam nezůstal? Tam by se ti nic nestalo.“

„Chtěl jsem tam zůstat,“ prohlásil chlapec, „ale slyšel jsem, jak se někdo zastavil před dvířky a něco tam dělá.“

„To jsem byl já,“ hlásil se Bureš. „Kontroloval jsem dýchací přístroje, jestli mají schránky naplněné vzduchem, a pak jsem šel právě do té komory podívat se, jsou-li uzávěry dveří řádně utaženy.“

„Já jsem se bál, že někdo půjde dovnitř,“ přiznal se Jirka, „a proto jsem si otevřel protější dvířka a těmi jsem tiše vyklouzl ven.“

„Proto jsem se divil, že nemají utažené šrouby!“ skočil mu Bureš do řeči.

„A nenapadlo vás otevřít je a podívat se do trupu!“ řekl káravě inženýr a mechanik zrozpačitě.

„Bylo toho ještě tolik na práci před startem, že jsem na to ani nepomyslel,“ řekl omluvně.

„Já jsem chtěl jít zase zpátky, něco mi říkalo, že by se mi tam mimo chodbu mohlo něco stát, ale dveře se už nedaly otevřít,“ pokračoval Jirka. „Kolem byla tma a nic jsem neviděl. Nahmatal jsem ve stěně komůrky nějaký důlek, ale tím se nedal prostrčit ani prst.“

„Otvor vzdušného ventilu, ale ten byl už uzavřen,“ podotkl mechanik Bureš.

„Pak se začala vzducholoď hýbat a to jsem uhol, že vyjždíme z hangáru. Nato jsem slyšel, jak se zavírají přední dvířka, a oddychl jsem si, protože jsem si řekl, že teď už na mne nikdo nepříjde, dokud nebudeme nahoře!“ přiznal Jirka. Muži mu naslouchali a nemohli se ubránit úsměvu. Ale při dalších slovech mladého kamaráda zbledli pohnutím.

„Potom se ozval motor a nade mnou to začalo syčet,“ vykládal Jirka. „Teď už vím, že to byl vzduch, který pumpovaly vývěvy ven, ale v tu chvíli jsem to nevěděl. Jen jsem se divil, co to je, že se mi najednou začalo špatně dýchat. Čím dál to bylo horší, lapal jsem po vzduchu, až mi v prsou bolelo, ale nemohl jsem ho vdechnout tolik, kolik jsem potřeboval. Hučelo mi v uších a z nosu mi tekla krev, pak jsem se už neudržel na nohou, a jak jsem si klekl vedle dvířek, tak jsem si vzpomněl na ten důlek ve stěně. Dal jsem k němu ústa a zdálo se mi, že je to trochu lepší, ale najednou jsem nevěděl, co se se mnou děje. A pak už se na nic nepamatuji, až jsem se vzbudil zase tady.“

„Zachránil tě vzdušný ventil, který přítel Bureš špatně utáhl,“ řekl Sýkora vážně. „Až se dostaneme šťastně k cíli a budeme rozebírat vzducholoď, vezmi si jej na památku. Ten ventil, samozřejmě, ne Bureš!“ dodal s úsměvem a stiskl přátelsky rameno zaraženého mechanika.

6. VMRACÍCH A VBOUŘI

Sýkora dal Jirkovi ustlat na lavici ve své kabině a hoch usnul v několika minutách. Spalo se mu dobře, lůžko bylo delší než on a dosti široké. Vzducholoď letěla tak klidně, že nebylo potřeby ohrádky, která se přiděluje k okraji lodního lůžka, aby z něho spáček nevypadl při kolébání lodi.

Sýkora odešel do velitelské kabiny přezkoumat let vzducholodi. Ručička cestoměru zaznamenala již 600 kilometrů a hodiny ukazovaly čtyři ráno. Pravým oknem vnikaly do kabiny zlaté šipy vycházejícího slunce. Když se inženýr vyklonil do okna vystupujícího dosti dal ze stěn kabiny, naskytl se mu pohled, při němž zatajil dech. Dole pod ním se prostírala nekonečná hladina šedomodrého moře a od východu se po ní táhl ohromný, stále se rozšiřující a pozve blednoucí pruh rudé barvy, který na ni položilo vycházející slunce. Obloha se barvila temně modře a na západním nebi mizely posle stopy obláček. Sýkora přešel k levému oknu a zahlédl blízko obzoru osamělý ostrov. Ležel na modré vodě jako zelená kytice omývaná mořem. Sýkora porovnal mapu navinutou na otáčivém hřídeli nad kom sem s polohou magnetické střelky. „Za tím ostrovem bylo vidět v dálce nějaké pobřeží,“ hlásil Zem který stál právě u kormidla. „Je to dánský ostrov Bornholm,“ odpověděl inženýr a pasu pevnou ručičku kompasu na severoseverovýchod. „Jsme nad Baltským mořem a přál bych si, abychom byli právě uprostřed mezi obě břehy. Držte se tak, aby se střelka kryla s pevnou ručičkou, Zeman Zachytil jeho tázavý pohled a usmál se. „Nad mořem jsme volní, několik mil od břehů nepatří nikomu ani voda, ani vzduch nad ní. Nerad bych riskoval nepříjemnosti a případně i nucené přistání, kdybychom dostali do výsostných prostorů některého státu.“ Zeman odvinul trochu mapu a díval se na další směr cesty, „stejně musíme nad pevninu, chceme-li k severu!“ upozorňoval. Ukázal na šíji spojující skandinávský poloostrov, tolik podobný běžícímu psu, s ostatní Evropou. „Musíme“, souhlasil inženýr, „ale budou to pusté kraje Finska a norského Laponska, kde je jen pár kočovníků se soby. Ostatně jsme už tak vysoko, že nás ani neuslyší. A i kdyby slyšeli, těžko uvidí, protože máme stejnou barvu jako nebe.“ Podíval se na teploměr. Rtuť sklesle o něco níže, než byla po startu, ačkoliv vývěvy dávno nepracovaly. Vzducholoď se ulehčilo o spálený benzín a letoun velmi citlivý na každou změnu váhy, na to odpověděl tím, že vystoupal výše, do lehčího vzduchu. „Každou hodinu ztrácíme 40 až 50 kilogramů na váze, vidíte to ukazateli zásob benzínu,“ poučoval inženýr mechanika, který pozor naslouchal. „Letíme už pět hodin a jsme o dvě stě kilo lehčí, než jsme byli při startu. Vidíte na výškoměru, že vzducholoď stoupla o dvě stě metrů, jsme tedy již asi 1700 metrů nad mořem.“

„Takže se vlastně nic nestalo, když nám Jirka přidal na váze!“ zasmál se Zeman. „Nestalo,“ přisvědčil vážně Sýkora, „ale mohlo se stát! Nebýt toho, že jsme měli při startu neobyčejně vysoký tlak vzduchu, byli bychom museli vypustit část benzínu, abychom se vznesli.“

„To je pravda,“ přisvědčil mechanik. „Stále zapomínám, že jsme vlastně jakási vzdušná ponorka. Naše moře je vzduch.“

„Ano, ale s tím rozdílem, že voda je všude téměř přesně stejně těžká, kdežto naše „voda“, vzduch, je tím lehčí, čím výše jsme nad zemí. A chce-li vzducholoď vystoupit do určité výšky, musí být vždy tak lehká jako vzduch kolem ní. Správně řečeno, musí vážit tolik jako vzduch, který by vyplňoval prostor, jež sama zaujímá.“

„To vypadá velmi jednoduše a člověk by řekl, že letci balónem toho nepotřebují moc vědět,“ podotkl Zeman.

„Máte pravdu,“ přisvědčil s úsměvem Sýkora, „ale tak příliš jednoduché to není. Vzduch je vrtošivý živel a doveče svou váhu rychle měnit nejen podle tlaku, ale i s teplotou. Uvidíte, že až slunce vystoupí výš a oteplí vzduch kolem nás, naše loď okamžitě poklesne. Ale bát se nemusíte, jsme dost vysoko a obal vzducholodi těsní dokonale. Čerpat vzduch nemusíme, dovnitř se nic nedostane.“

Přikročil k malé krátkovlnné vysílací stanici a naladil ji na smlouvenou délku vlny. Vyslal šifrovanou zprávu pro Ústřední strojírny s označením místa a s hlášením, že Jiří Dostál je na palubě. Byl velmi spokojen, když po několika minutách uslyšel potvrzení své zprávy a přání všeho zduaru na další cestě.

„Mám vyslat další hlášení, než budu střídán?“ ptal se mechanik. Inženýr se podíval na hodiny. „Není třeba, Zemane, teď je půl páté, v pět přijde Sládek, hodinu budete řídit spolu a pak bude řídit on až do deseti. Zatím se vyspím a přijdu si hlášení vyslat sám. To budeme ještě nad mořem. Půjde-li všechno dobře, dáme v poledne Evropě sbohem a uvidíme,

jak za námi mizí Severní mys. Pak už poletíme nad Barentsovým mořem vzhůru k pólu.“

Chystal se odejít z kabiny, když ho zastavil Zeman poslední otázkou. „Ale údaj cestoměru nesouhlasí s předpokládanou rychlostí, pane inženýre! Letíme už přes pět hodin a máme mít s jedním motorem průměrnou rychlost 250 kilometrů za hodinu. To by bylo celkem třináct set kilometrů a podle cestoměru jsme udělali stěží sedm set!“ Sýkora se zastavil. „Jednak máme proti sobě slabý vítr a jednak neletíme přímo, milý kamaráde!“ vysvětloval.

„Ale držíme přece stále přímý směr!“ namítal udivený mechanik.

„Držíme, pravda, ale jen zdánlivě. Žádný letoun neletí v ideální přímce, nýbrž klikatě, ze strany na stranu, jak let vyrovnává směrové kormidlo, ačkoliv se to těžko pozoruje. A každý začátečník, tím ztratí hodně na rychlosti, než se naučí řídit letoun co nejrovnoměrněji. Až budete kormidlovat padesát hodin místo pěti, uvidíte to sám.“ Přenechal kormidelníka jeho myšlenkám a šel si na několik hodin zdřímnout.

V kabině hlučně oddychoval Jirka z hlubokého, zdravého spánku a Mžik, který se s ním zavrtal pod příkrývkou, do toho občas zakňučel. Sýkora si lehl oblečen a pokoušel se usnout. Dlouho se mu to nedařilo, ačkoliv nespál už dvě noci po sobě. V myšlenkách probíral znovu události poslední doby od rozmluvy, kterou měl před několika měsíci s vrchním inženýrem nad prvním vzorkem svého kovu až do chvíle, kdy učinil ve vzduchoprázdňé prostora vzducholodi hrůzný nález hochova těla, z něhož už zdánlivě vyprchala poslední stopa života.

Zadíval se s povzdychem na druhé lůžko a všiml si v tlumeném světle, které pronikalo staženou záclonou, že se Jirkova tvář již zase barví zdravě do červeno. Vrčení předního motoru zaléhalo jen vzdáleně do ztichlé kabiny a rušilo hochův sen. Sýkora uvažoval, co je čeká, zda dospějí k cíli, a zarazil se při myšlence, že by jeho vzducholod' měla ztroskotat jako před lety stroj jeho nešťastného předchůdce, italského generála Nobila. Myslel na to, co by se s nimi stalo, a došel k názoru, že by to znamenalo záhubu všech. Tehdy jely trosečníkům Nobilovy „Italie“ na pomoc záchranné výpravy se všech stran, celá flotila letadel a eskadra lodí a ledoborců, a přece zahynulo 17 lidí! Jim by nemohl pomoci nikdo a kdož ví, zdali by se vůbec někdy lidé dozvěděli, kde je jejich hrob. Na okamžik jej zamrazilo, ačkoliv to nebylo poprvé, co uvažoval o výpravě a dospěl k takovému závěru.

Nyní přibyl neočekávaný činitele mladý, neodpovědný hoch, kterého by nebyl nikdy s sebou vzal. On sám i jeho druhové byli zralí lidé, kteří dobře znali všechna nebezpečí svého podniku. S ničím se jim netajil a vybral si nejlepší z četných dobrovolníků, kteří se mu hlásili. S Jirkou to bylo jiné, zde šlo o nerozvážného hochu, a pomyšlení, že by mohl být zmařen život jeho mladého chráněnce, kterého měl upřímně rád, Sýkoru skličovalo.

V těchto starostech konečně usnul. Když se vzbudil, zjistil, že spal necelé čtyři hodiny. Jirka už byl vzhůru. Klečel na svém lůžku a prohlížel si s velkým zájmem plán vzducholodi, který visel nad lavicí. Když zaslechl, že inženýr vstává, rychle se obrátil a přál mu dobré jitro. Sýkora opětoval jeho pozdrav a odešel do velitelské kabiny. Kormidelník hlásil, že je vše v pořádku, že však vítr zesílil a brzdi jejich let. Byli stále ještě nad mořem a břeh finského Laponska nebyl dosud v dohledu. Inženýr nařídil, aby jej zavolali, až se ukáže na obzoru pobřeží, a vrátil se do kabiny posnídat.

Jeden z mechaniků jim donesl záhy snídani z maličké kuchyně, která byla vedle kabiny mužstva. „Tak co, Jirko, už ses umyl?“ ptal se vesele. Postavil na sklopný stolek talíře se šunkou a chlebem a konvici s kávou.

„Zeptej se Bureše, jestli se už oholil!“ radil Jirkovi inženýr. Mechanik si rozpačitě přejel modré strniště vousů na tváři, mezi zaměstnanci strojírny byl znám jako švihák a elegant. Jirka se dal do smíchu.

„S vodou je to špatné, máme ji jen na pití a k přípravě jídla. S mytím počkáme, až budeme v Americe,“ prohlásil inženýr. Namazal pro Jirku chleba máslem. „A proč nemáme s sebou víc vody?“ ptal se chlapec. „Vždyť podle plánu je uvnitř vzducholodi v trupu plno místa.“

„Voda je pro nás těžká, Jirko, a není jí nezbytně zapotřebí. To místo, které se ti zdá být tak ohromné, je naše zásobárna lehkosti, abych to nějak nazval. Z něho odčerpáváme vzduch, a tím se stane vzducholod' tak lehkou, že plave ve vzduchu.“

„To mi nejde na rozum,“ prohlásil Jirka s plnými ústy, „že je možné tak těžký stroj udělat lehkým jen tím, že se z něho vyčerpá vzduch. Vždyť vzduch skoro nic neváží!“

„Něco snad přece. Nebo jsi to už zapomněl?“ ptal se Sýkora

Jirka chvilku uvažoval. „No, asi tak něco přes miligram jedem krychlový centimetr vzduchu, ne? Ale co to je?“ dodal pohrdlivě „Jen to trochu násob a uvidíš hned, co to je!“ vyzval ho inženýr

„Váží-li jeden krychlový centimetr něco přes miligram, jak říkáš přesně vzato jeden miligram a dvacet devět setin při tlaku jedné atmosféry a teplotě nula stupňů Celsia, pak váží jeden litr vzduchu téměř jednu celou a tři desetiny gramu a jeden krychlový metr dokonce pře, kilogram, přesně jeden tisíc a dvě stě třiadvadesát gramů. A víš, kolik krychlových metrů mají dohromady naše vzdušné komory?“

„Vím, přečetl jsem si to na plánu a dovedl bych to taky vypočítat!“ prohlásil Jirka. „Dělá to celkem 5430 metrů.“ Zarazil se a pak pokračoval. „To mne nenapadlo. Kdyby se to všechno vyčerpalo, tak se stane vzducholod' skoro o sedm tun lehčí. A já si vždycky myslil, že vzduch dohromady nic neváží!“

„Tak vidíš, v jakém těžkém prostředí vlastně žijeme. A jistě si to málokdo uvědomí,“ přikývl inženýr.

„Ale je to znamenitý nápad, takhle se vznést do vzduchu bez vodíku a beze všeho,“ obdivoval se Jirka.

„Není to můj nápad,“ odmítl Sýkora chválu, „tuhle myšlenku měli lidé už dávno, jenže se jim nepodařilo vyrobit obal lehký a přitom tak pevný, aby se tlakem vnějšího vzduchu nerozmačkal.“

„A může se to stát nám?“ ptal se Jirka s náhlou obavou. „Nemůže, Jirko, neměj strach,“ upokojil ho inženýr. „Naše stěny jsou pět centimetrů silné a po každých třech metrech jsou uvnitř trupu obručové výztuže deset centimetrů silné. Vzducholod' snese neobyčejný tlak, udělali jsme v dílnách celou řadu zkoušek a měli jsme ji vyčerpanou po čtrnáct dní, aniž se hnul jediný nýt!“

„A to všechno je ze soliditu! To je báječná věc,“ uvažoval s nadšením mladý vzduchoplavec.

„Je, máš pravdu. Bylo by hloupé, kdybych to z nějaké skromnosti chtěl popírat,“ řekl Sýkora. „Vše je z něho, jen pušky,

nože, střelivo, lana, některé přístroje a ložiska pohyblivých částí jsou z jiného materiálu. A také dráty na vedení elektřiny, solidit je izolátorem elektrickým i tepelným. Celá vzducholoď se vším zařízením neváží ani metrických centů. Ovšem bez pohonných hmot, zásob potravin a nás samotných.“

„Je mi to moc líto, že jsem vám tak hloupě zvýšil váhu,“ řekl Jirka kajícně.

Inženýr svažil čelo a mávl rukou. „Nemluvme už o tom. Pověz mi raději, jak se sem dostal Mžík?“

„Přinesl jsem si ho s sebou,“ přiznal hoch, „ale jak jsem ho postavil v chodbě na podlahu, tak mi utekl. Báł jsem se za ním volat aby mne někdo neuslyšel.“

„Tak jste vlastně dva slepí pasažéři. Uvidíme, kdo z vás bude rozumnější. Pojd' teď se mnou do velitelské kabiny podívat se, jak se řídí vzducholoď, ale psa tu nech, překážel by nám!“ vyzval Sýkora Jirku.

Právě když otvírali dveře do předsíně, zazněl uvnitř kabiny zvonek, návštěví od kormidelníka. Když došli do velitelské kabiny, spatřili předním šikmým oknem v dálce na obzoru nezřetelný šedý proužek finského pobřeží. Sýkora vzal na pomoc ostrý triedr s velkým zvětšením a prohlížel si vzdálené břehy, zatímco Jirka chodil po kabině a obdivoval jeden přístroj po druhém.

Nesahej na nic!“ varoval jej inženýr. Otevřel malou tabulku v před“ ním okně, aby lépe viděl. Do kabiny zavál okamžitě ostrý proud vzduchu, nepříjemně chladného.

„To je zima!“ divil se Jirka. „Vždyť je červen!“

„Ale my jsme přes dva tisíce metrů vysoko, Jirko, podívej se na výškoměr!“ vyzýval ho Bureš, který střídal Sládka u kormidla. Inženýr rozeznal v zorném poli triedru skupinu malých bílých domků, nad nimiž čněly ojedinělé vysoké komíny.

„Bude to asi Tornea, pohraniční město Finska, je už dost pozdě, přes deset hodin. Měli jsme tam dávno být!“ obrátil se Sýkora na kormidelníka. Bureš pokrčil rameny. „Vít je stále ostřejší, pane inženýre, já dodržuji směr přesně, jak jste jej předepsal!“ Sýkora se rozhlédl po, nebi a byl překvapen, jak se zatím počasí změnilo. V dálce za nimi bylo ještě nebe modré, ale všude kolem nich vystupovaly mraky jako hrady a ve směru letu byla obloha temně černá téměř až k samému obzoru.

„Dostaneme pořádnou bouřku,“ řekl s neklidem a zadíval se na písíci hrot ručičky cestoměru. Byl překvapen, že jejich rychlost nečinila ani celých stopadesát kilometrů. „To už je pořádná vichřice!“ poznamenal, a uzavřel pečlivě malou vyhlídku v okně vzducholodi. „Vít má přes sto kilometrů,“ přisvědčil Bureš. „A zdá se, že ještě poroste. Neměli bychom spustit také druhý motor?“ Inženýr právě prohlížel přístroj udávající zásobu benzínu a byl zneklidněn jeho stavem. Od začátku cesty už spálili téměř čtvrtinu svých zásob a byli teprve u polárního kruhu! „Takhle se nedostaneme ani do Kanady,“ řekl si sám k sobě. „Ne, Bureši, druhý motor nezapneme,“ odpověděl k otázce.

„Spotřebovali bychom dvakrát tolik benzínu a naše rychlost by stoupla sotva - o šedesát procent. S jedním motorem můžeme čelit každému větru, vždyť nám dává rychlost dvě stě padesát kilometrů!“ Letěli nyní již nad pevnou zemí, která byla daleko široko pustá. Rozkládaly se tu rozlehlé plochy chudé, žlutozelené trávy, která se ještě nevzpamatovala ze zimních mrazů, a místy se zaleskla hladina jezera jako kalné rybí oko. Ale tento pohled nezůstal dlouho. Vzduch pod letounem počal být neprůhledný a v krátké chvíli se položil mezi kraj a vzducholoď hustý, temně šedý závoj. Letíme v mraku!“ poznamenal Bureš a inženýr přistoupil k vysílačce, aby podal zprávu do závodu. Něco upoutalo jeho pozornost na otočném kondenzátoru, jímž se ladila délka vlny. Byl vychýlen z polohy, v níž jej nechal po svém hlášení časné ráno. „Nehrál sis s rádiem?“ ptal se Jirky, který ustrašeně zavrtěl hlavou. Bureš vrhl postranní pohled na inženýra. „Já jsem u rádia vůbec nebyl, pane inženýre!“ řekl upjatě. Temný mrak před nimi byl na okamžik roztržen fialovou, klikatou čarou a hlas hromu přehlušil rachot motoru. Z rádia začaly sršet jiskry a inženýr přerušil spojení mezi přístrojem a vnější anténou. „Nemělo by to smyslu nyní vysílat, mohlo by sem ještě něco vletět a signály by se stejně nedostaly elektrickými náboji atmosféry,“ prohlásil. Potom převzal od Bureše řízení výškového kormidla. „Jak to přijde, že elektřina má na rádiové vlny takový vliv?“ tázal se

Jirka inženýra. „Já jsem si vždycky myslel, že pro ně neexistuje žádná překážka.“

„Nemohu ti to pořádně vysvětlit, poněvadž na to není čas a také k tomu nemáš potřebné znalosti fyziky,“ pravil Sýkora, jenž neodvracel zrak od výškoměru. „Tolik ale jistě sám víš, že rádiové vlny jsou jakýmsi elektromagnetickým vlněním, a poněvadž elektřina působí na elektřinu, je pochopitelné, že vrstva elektrických nábojů, vznášející se za každého počasí, v atmosféře ve výšce devadesáti až tří set kilometrů na rádiové vlny působí. Většinou jim tvoří jakési zrcadlo a odráží je zpět k zemi. Jen za to vděčíme poslechu stanice na velké dálce. Nebýt těch vrstev, zmizely by nám rádiové vlny ve vesmíru a mohli bychom poslouchat nanejvýš do vzdálenosti několika desítek kilometrů od vysílací stanice.“

„My ale neletíme vysoko! Nechápu, jak nám mohou vrstvy, o nichž říkáte, že jsou devadesát kilometrů nad zemí, překážet, pane inženýre,“ ozval se Bureš, naslouchající pozorně Sýkorovu výkladu.

„Za bouřky se tvoří elektrické náboje v nepatrné výšce nad ní Bureši,“ vysvětloval Sýkora. Náhlý poryv větru zatřásl vzducholodí tak, že se rozkymácela jako loď na rozbouřeném moři. Sýkora ovládal výškové kormidlo jen s největší námahou.

„Nebojíš se, Jirko?“ ptal se hoch. Jirka se rozhodně nebál, alespoň jeho obličej o tom nesvědčil. Byl blažený, že letí, a o nějakém nebezpečí se mu ani nesnilo, což je vždy předností mládí.

„Nemáme s sebou žádný vodík, tak se nám nemůže nic stát, že?“ ptal se s důvěrou. Inženýr byl sice toho názoru, že by se mohlo si všelicos, kdyby například povolilo těsnění vzdušných komor, ale nech si to pro sebe.

„V tom směru nemůže, to máš pravdu,“ odpověděl. „Když letěl generál Nobile na severní točnu, přišel nad Moravou do podobné bouřky. Jenže oni měli nad hlavou osmnáct tisíc krychlových metrů vodíku a připadali si jako kuřák ve skladišti střelného prachu. Stačil jediný blesk a všechno se rozlítlo na sto kusů!“

„Podívejte se, vzducholoď hoří!“ přerušil jej náhle Jirka ustrašen Ukazoval rukou do předního okna. Z kovového hrotu přidi, k němu byl připojen konec antény, sršely blesky a celý měděný drát antény plál modravým, neklidným světlem.

„To nic není, Jirko!“ uklidňoval ho Sýkora. „To srší elektřina z kovových hrotů a hran. Námořníci tomu říkají oheň svatého Eliáš. Někdy je vidět i bez bouřky na špičkách trávy, listů, jehličí a podobných věcí s hroty. Stačí, aby elektrický náboj vzduchu zhustil nad určitou mez, a hned máš oheň svatého Eliáše!“

Ostré nárazy větru jejich zábavu přerušily, víchr přicházel ze stran a vzducholod' se pod každým úderem zakolísala špičkou vzhůru a dál jako loď na rozbouraném moři, když ji uchvátí vysoká vlna. Burs udržoval kolo směrového kormidla jen s námahou ve správné poloze

„Neměli bychom trochu sestoupit dolů, pane inženýre?“ ptal se Snad tam bude klidnější vzduch!“

Inženýr zavrtěl hlavou. „Pochybují, Bureši, tohle špatné počasí je až dolů. A nerad bych teď prováděl nějaké manipulace se vzdušnou přítěží. Kdyby se stalo něco na ventilech, nemůžeme to jít v téhle bouři ani opravit!“

„A co kdybychom vyletěli nad bouřku?“ navrhoval Jirka.

Sýkora se usmál. „To by mohlo udělat jen stratosférické letadlo, Jirko, ale my ne! Takovéhle bouřky jsou deset kilometrů vysoko a tak lehkou nemůžeme vzducholod' udělat, nehledě k tomu, že náš motor by tam ani nepracoval, scházel by mu vzduch. Musíme do toho s důvěrou, že to nebude dlouho trvat!“

Zatím však nic nenavštěvovalo, že by jeho naděje byla oprávněná. Letěli už přes hodinu a bouře neutuchala, spíše jako by jí přibývalo na síle. Rychlost vzducholodi klesla pod sto kilometrů a Jirka měl dojem, že plují v moři kalného mléka. Déšť zaléval všechna okna kabiny, která Jirka na inženýrovo vyzvání upevnil šrouby.

Sýkora neměl obavy z bouřky samotné - obal vzducholodi byl dokonalým elektrickým izolátorem a chránil naprosto bezpečně ty, kteří byli uvnitř, ale stále nárazy větru, jimž přibývalo na prudkosti, mu činily starosti. Vzducholod' byla přece jen příliš rozměrná věc při své délce šedesáti a výšce dvanácti metrů a poskytovala nárazům větru veliký cíl! Při špatné odolnosti materiálu mohlo dojít k rozlomení celého letounu a k strašnému pádu z výše dvou tisíc metrů.

Jirka se po delší době nabažil pobytu ve velitelské kabině, kde nebylo z okna nic vidět, a šel se podívat, jak to vypadá jinde ve vzducholodi. V kabině mužstva spali Zeman se Sládkem a Havlík měl pohotovost, kdyby jej bylo zapotřebí.

Nebyla s ním žádná zábava, protože dával přednost podřimování, a Jirka se vydal na obhlídku sám. Prolezl malou komoru nad kabinami, kde byl motor pohánějící vývěvy a sada velikých vzdušných pump. Ústily sem také větráky z kabin a chodby, ale příklop vpouštějící do komory čerstvý vzduch byl nyní neprodyšně uzavřen, aby dovnitř nevnikl déšť.

Odtud slezl po žebříku do dílny pod kabinami a váhavě se vydal do spojovací chodby. Když šel kolem dveří vzdušné komory, kde si našel úkryt před startem, vyvolala v něm vzpomínka na jeho dobrodružství přece jen nemilý pocit. Skončil svou cestu prohlídkou zadní kabiny, která byla ve všem podobná přední velitelské kabině. Zád' vzducholodi se lišila od přídě jen tím, že v ní nebyly obývací místnosti ani dílna. Po svislém žebříku se vystupovalo přímo do velitelské kabiny, nad ní se nacházela komora s vývěvami, a jinak byl celý zadní prostor prázdný. Dole měl dvířka, která Jirka dobře znal, poněvadž se jimi dostal tajně do vzducholodi. Když byl hotov se svou prohlídkou a věděl, že se nyní vyzná ve vzducholodi jako doma, pocítil pořádný hlad. Pohled na hodinky mu řekl, že jsou už tři a že hodina oběda dávno minula. Snědl s chutí gulášovou konzervu, kterou vyškemral na Havlíkovi a ohřál na elektrických kamínkách, a poněvadž se cítil unaven a inženýr se z velitelské kabiny nevracel, šel si lehnout. Hřmění sice již ustalo, ale déšť tloukl vytrvale do oken a také nárazy větru každou chvíli otřásly celým trupem letounu. Jirkovi to nevadilo. Usnul za malou chvíli.

7. NEVIDITELNÝ NEPŘÍTEL

Plných šest hodin zůstal Sýkora ve velitelské kabině, kde zatím vystřídal Havlík u směrového kormidla Bureše. Proletěl již dávno středem bouře, ale teprve kolem šesté hodiny večer se mraky natolik rozptýlily, že bylo vidět na vzdálenost několika kilometrů. Roztrhanou clonou mraků se pod nimi objevilo moře, na němž prudký vítr zvedal vysoké vlny. Střed atmosférické poruchy ležel nyní za vzducholodí a směr větru se obrátil téměř o polovinu kruhu. Vzducholod' jej měla v zádech a Sýkora byl tomu rád. Nařídil, aby byl chod motoru omezen jen natolik, kolik bylo zapotřebí k řízení vzducholodi, a využil síly větru k dalšímu letu. Spotřeba benzínu při špatném počasí předchozích hodin stoupla hrozivou měrou, a proto se chtěl dát nyní nést větrem, pokud to jen půjde. Nešlo mu o časový rekord, myslil jen na bezpečné dosažení cíle, západního pobřeží Severní Ameriky.

S dosavadním letem mohl být plně spokojen. Vzducholod' obstála v neobyčejně nepříznivém počasí skvěle, nový kov se ukázal být na nejvyšší míru odolný. Plášť letounu těsnil dokonale. Ani jednou nebylo potřebí ani za nejhorších útoků větrného orkánu, uvést do chodu vývěvy. Do vzdušných komor nepronikl zvenčí ani krychlový centimetr vzduchu.

Sýkora nařídil směr letu přímo h severu, ale na Havlíkův dotaz, kde teď jsou, nedovedl odpovědět. Za bouře a špatného počasí, trvajících několik hodin, ztratili orientaci. Byli někde nad Barentsovým mořem severně od Švédska, ale v kterém místě, to se nedalo říci bez předchozího měření. Kdyby byla obloha jasná, byl by Sýkora určil jejich zeměpisnou polohu tak, jak to dělá námořník. Změřil by sextantem výšku slunce, které nyní nemělo už klesat pod obzor, a podle tabulek by zjistil příslušnou zeměpisnou šířku a délku. To se však nedalo provést. Obloha byla zatažena do té míry, že panovalo pološero, ačkoliv Slunce stálo nad obzorem. Zbýval ještě jeden způsob, jak stanovit polohu, a to pomocí radiogoniometru. Nebylo to sice zcela přesné, ale na nějakých padesáti kilometrech jim nezáleželo.

Sýkora sestoupil do dílny, kde byla přijímací stanice s velkou rámcovou anténou, otáčivou kolem středu děleného kruhu. Nasadil si sluchátka a vyladil délku vlny námořní rádiové stanice norského přístavu Stavanger. Otáčel pak rámcem antény, až signály zněly velmi ztlumeně. Odečetl polohu rámu na děleném kruhu a podle kompasu stanovil směr, v němž signály přicházely. Zakreslil směrovou přímkou do mapy tak, že vycházela ze Stavangeru, a poslouchal potom stejným způsobem signály ze stanice ve Vardó. Vedl druhou přímkou na mapě, vycházející nyní z přístavu vardského, až

protla první čáru. Průsečík ležel téměř přesně na třicátém východním poledníku a přibližně sto kilometrů na sever od norských břehů. Někde v těchto místech letěla právě vzducholod'. Nebylo nutné něco měnit na směr letu. Sýkora odešel do velitelské kabiny poznamenat polohu lodi na cestoměru. „Kdy budu vystřídán, pane inženýre?“ ptal se Havlík, který se u kormidla nudil. Byl to muž povahy družné a veselý a nemiloval příliš samotu.

„Je vám dlouhá chvíle?“ ptal se inženýr a mechanik upřímně přisvědčil. „Pošlu vám sem Jirku, aby vás trochu pobavil, sliboval Sýkora. „Vystřídá vás Sládek v deset večer. Já si jdu teď trochu odpočinout, kdyby něco bylo, zazvoňte na mne! Myslím, že ten příznivý vítr nějaký čas vydrží. Dokud budeme mít rychlost přes sto kilometrů, nedávejte motoru větší obrátky, musíme šetřit benzínem!“

Havlík přikývl a Sýkora odešel. Svůj slib, že pošle osamělému muži u kormidla Jirku jako společníka, však nesplnil. Chlapec tvrdě a zdravě spal a Sýkora ho nechtěl budit. Ulehl a usnul okamžitě, sotva zavřel oči. Procítl teprve, když poplašný signál řinčel už delší dobu, v prvních ranních hodinách příštího dne.

Jirka se vzbudil s řádným pocitem hladu. Podle hodin v kabině bylo čtvrt na jedenáct, ale Jirka nevěděl, jestli je to ráno nebo večer. Venku bylo temné šero a oblohu zatahovaly těžké černé mraky. Napomenul tiše psíka, aby neštěkal a nebudil inženýra, a vyklouzl s ním nehlučně z kabiny. Otevřel protější dveře kuchyňky, kde si Havlík připravoval skromnou večeři. Byl právě vystřídán u kormidla a měl nyní osm hodin volna. Když spatřil Jirku se psem, zašklebil se přátelsky a vzal z police novou plechovku s konzervou pro příchod.

„Nejmladší směna nastupuje!“ volal na hochy. „To je báječné, Jirko, jak ty vycítíš i ze spaní, že je čas k jídlu. Sedni si někam, můžeš-li, za chvíli to bude!“

Bylo těžké si někam sednout v tak malém prostoru, ale Jirka to přece jen dokázal. Usadil se na zem a psíka vzal na klín.

„Je to snídaně, nebo večeře?“ ptal se. „Jak to myslíš?“ divil se Havlík.

„No, je skoro půl jedenácté a venku je ještě světlo. Já jsem šel spát někdy ve čtyři odpoledne, a jestliže je teď ráno, tak jsem spal osmnáct hodin, a to se mi nezdá,“ vysvětloval Jirka. Havlík se dal do smíchu.

„Teď není žádné ráno ani večer, Jirko. Máme den, pořád den, a ten trvá asi pět měsíců. Tady by člověk prodělal výplatu, kdyby měl denní mzdu.“ Vylil obsah hrnce do tří šálků a nakrájel pořádné kusy chleba. Jirka se dal do gulášové polévky s velkou chutí a jeho dva společníci nezůstali pozadu. Mžik potom svědomitě vylízal oba druhé šálky, dříve než tomu mohl Havlík zabránit. „To si musíš odvyknout“ bručel mrzutě na psa „nemáme vodu na mytí a kdo bude po tobě jíst?“ Nasypal do šálků čistící prášek a svědomitě je vytíral kusem utěrky, který nevypadal příliš lákavě. „Mžikův jazyk je čistší,“ poznamenal uraženě Jirka a pohládl svého oblíbence. „A jak jste to myslel s tím dnem?“ Pak mu svítilo a překvapeně hvízdal. „Vida, my máme teď polární den a slunce nám už nezapadne. Ale to je dobrá věc, nikdo mne nebude honit spát!“

„To nebude, ale já si jdu lehnout, ar je den nebo noc,“ prohlásil Havlík a odcházel. Jirka se s ním rozloučil v předsíni a vstoupil do velitelské kabiny. „Dobrý večer!“ volal na Sládku, jenž stál u kormidla. „Kdy budeme na severní točně?“ Mechanik pokrčil rameny. „Podívej se na mapu a spočti to, Jirko, mne to také zajímá. Točna je místo náramně podivné, člověk tam má pořád jižní vítr. Co myslíš, uvidíme tam Eskymáka, jak maže zemskou osu tulením sádlem, aby neskřípala?“ Jirka se ušklíbl a strčil hlavu do okna po pravé straně. Bylo hodně vypouklé a umožňovalo pohled nahoru a dolů, dopředu i dozadu. Letěli jen tisíc metrů nad mořem, neboť v této výšce byl příznivý vítr od jihovýchodu, který hnal vzducholod' na sever. „Tady se to lítá dobře, že ano, pane Sládku?“ poznamenal Jirka zdvořile. „Proč myslíš?“ ptal se mechanik podezřívavě.

„No, moře je rovné, a nemůžeme na nic narazit,“ řekl Jirka nevinně. Sládek se rozdurdil. „Jako bych už byl na něco narazil, ty rozumíš? Kdyby sis raději všiml řízení, abys mohl také někdy pomoci!“ Jirka neodpovídal. Zablýskl v dálce před nimi temný bod na moři, který se rychle zvětšoval.

„Vida, loď,“ řekl překvapeně. „A má směrová světla, třebaže je den. Vidím zelenou a červenou barvu.“

„Pěkný den,“ bručel Sládek, „pod těmi mraky je tma, jako by se měl sypat sníh!“

Jirka chtěl něco říci, ale pojednou se zarazil. Ohlédl se náhodou v okně zpět, podle vzducholodi, a zdálo se mu, že zahlédl v zadním okně světlo. Záblesk hned zmizel, ale právě v okamžiku, kdy si říkal, že se asi mýlil, vzplanul znovu, svítil o něco déle, zhasl, zase se objevil a tak se to opakovalo.

Jirka byl vzrušen na nejvyšší míru. Někdo byl v zadní kabině na samém konci vzducholodi a dával světelné signály! Ale komu? Ještě ! ani nedomyslel tuto otázku, když z lodi, která byla nyní přímo pod ním, takže ji kormidelník nemohl vidět, vyletěla zelená raketa a hned za ní rudá. Světlo v zadní kabině znovu zamžikalo a Jirka se uhodil pěstí do čela.

„Bože!“ řekl polohlasně, „vždyť to je morseovka, někdo signalizuje té lodi pod námi!“

Ohlédl se na kormidelníka a už měl na jazyku výzvu, aby se šel podívat, ale pak si věc rozmyslel. Loď začala zůstávat za nimi a Jirka nemařil čas.

Vyrazil z kabiny a přímo sjel po žebříku dolů, ze vchodu do spojovací chodby. První věcí, která jej zarazila, bylo to, že zde nesvítily lampy. Celá chodba ležela ve tmě, ale Jirka se tím nedal odradit. Rozpřáhl obě ruce, až ucítil z každé strany stěnu chodby, a běžel tak rychle, jak jen mohl, do zadní kabiny. Klopýtl na stupni, jímž se scházelo k žebříku, a tápal rukama, aby jej nahnatal. Dotkl se něčeho a neubránil se výkřiku. Ucítil mezi prsty látku a pod ní tělo! Někdo slézal po žebříku a Jirkův dotek jej patrně neobyčejně překvapil, poněvadž se na okamžik zarazil. Překvapení však netrvalo dlouho.

Prudká rána odrazila Jirku, až se zapotácel. Ještě než nabyl rovnováhy, sevřela jeho rameno tvrdá pěst a do obličeje mu zavanul dech neviditelného nepřítele. Vzepřel se tělu, které na něj doléhalo, ale nemohl se uvolnit z ocelového stisku. V temném prostoru pod zadní kabinou se rozpoutal urputný zápas. I Jirka cítil, že mu jde o život, a napjal všechny síly. O pomoc nevolal, poněvadž věděl, že by to bylo marné. Posádka vzducholodi byla na opačném konci letadla, nikdo jej nemohl zaslechnout. Také jeho protivník se sřezil promluvit a hoch pochopil proč. Muž se bál, že bude poznán po hlase. Bylo slyšet jen těžký dech zápasící dvojice a její kroky, temně dunící na podlaze. Jirka pocítil, jak se mu druhá

ruka protivníkov klade kolem krku, a přitiskl bradu k tělu, aby mu nepřítel nemohl sevřít hrdlo. Vyrázil kolenem proti tělu, které na něj doléhalo, a na okamžik měl úspěch. Muž bolestně vzdychl, zasažen pod žaludek, a uvolnil svírající ruce, ale než mohl Jirka uniknout z jeho dosahu, vyrázil proti němu znovu. Tentokrát byl jeho nápor tak prudký, že zatlačil hochu až ke stěně vzducholodi. Jirka byl sice na svůj věk hodně silný a jeho tělo bylo otuženo sportem i prací, ale dospělému muži nemohl dlouho čelit. Uvědomil si to a zoufale přemýšlel, jak uniknout. Napřáhl obě ruce proti hrudi, která jej tísnila, a snažil se ji od sebe vzdálit. Byl překvapen, že muž neklade odpor, a že dokonce uvolnil ruku, kterou mu svíral rameno. Potom ucítil, jak se stěna za ním pohybuje! Neměl se o co opřít a prostor kolem něj náhle zaplavilo podivné šero. Současně se kolem ochladilo a Jirka pochopil, že se otevřela dvířka vzducholodi, o která se předtím opíral!

Na okamžik se mu zatajil dech hrůzou. Poznal úmysl svého nepřítele, jehož tvář stále ještě nemohl rozeznat v matném přísvisu kalného dne. Bránil se ze všech sil a objal mužovo rámě oběma rukama. Nebylo mu to nic platné, protivník jej jediným prudkým pohybem se sebe setřásl. Ještě okamžik se mu podařilo udržet rovnováhu, a potom ho tvrdá rána do prsou srazila otevřenými dvířky do prázdna. Padal a padal...

8. VZDUCHOLOŮ KLESÁ

Hrozný výkřik, který Jirka vyrázil, když ucítil, že padá do propasti tisíce metrů, zanikl neslyšen v hluku větru a rachotu motoru. V posledním okamžiku rozpřáhl ruce a prsty pravé ruky zachytil jakési lano. Sevřel je křečovitě jako člověk, který tone, a váha těla mu málem vykloubila ruku v rameni. Pospíšil si zachytit lano i levou rukou a podařilo se mu to. Bolest v rameni polevila. Držel se spásného provazu všemi silami, až si rval kůži z dlani, a podařilo se mu sevřít jej i nohama.

Svaly mu tuhly křečí a pot úzkosti mu stékal s čela. Báł se zdvihnout hlavu, očekával, že spatří ruku s nožem, odřezávající lano, na němž visel! Na okamžik se zadíval pod sebe a zděšeně přivřel oči. V nedozírné hloubce pod sebou spatřil černošedou hladinu moře, rozrytou dlouhými vlnami! Kolem něho svištěl vzduch ohromnou rychlostí a mrazil mu pot na čele.

Teprve za chvíli pozvedl hlavu a pátral po svém nepříteli. Poznal, že visí na jednom z lan zavěšených na zádi vzducholodi, aby ji pomocné mužstvo mohlo držet při startu nebo při přistání. Visel přímo pod trupem letounu a velmi se mu ulevilo, když zjistil, že nemůže být viděn ze vzducholodi. Vpravo nad ním se kývala ve větru otevřená dvířka, ale i kdyby byl někdo vyhlédl ze vchodu, nemohl jej spatřit, ani kdyby se vyklonil hodně daleko.

Jirka cítil, že jej síly, částečně již vyčerpané předchozím zápasem, začínají opouštět. Musil se dostat nahoru za každou cenu, ale dvířka vzducholodi byla pro něj nedosažitelná, i kdyby povylezl na laně co nejvýše. Viselo na kruhu, který byl od vchodu nejméně metr daleko, a mimo to se dvířka otvírala směrem k němu. Jirka pátral na druhé straně od lana a objevil něco, co se zdálo slibovat vyhlídku na záchranu. Na opačné straně od dvířek byl ke stěně vzducholodi připevněn úzký žebřík, který šel až nahoru na hřbet ohromného letadla. Jirka si vzpomněl, že v komoře s vývěvami bývá pootevřený větrací příklop. Kdyby se dostal nahoru na vzducholod', mohl by snad po ní přejít až k přidi a komorou se dostat do kabiny.

Přidržel se pevně koleny a natáhl pravou ruku. Byl velmi zklamán na žebřík nedosáhl. Co teď? Odřené ruce ho nesnesitelně pálily a v ramenou cítil krutou bolest. Kývání lana, na němž visel, mu dalo nápad. Rozkýval se, až se při největší výchylce dostal těsně k žebříku. Vzducholod' letěla naštěstí klidně a zakřivení jejího trupu mu tvořilo jakousi ochranu proti větru.

Nyní musil napnout pozornost na nejvyšší míru. Šlo o to, pustit se rukama v pravý čas lana, držet se jej jen nohama, a zachytit se žebříku. Rozkýval lano a pak bleskurychle natáhl ruku po žebříku. Ostrá hrana přičky se mu zařízla do prstů, ale v tom okamžiku necítil bolest a radostně vykřikl. Vzápětí se opřel o žebřík i nohama a lezl vzhůru.

Pokusil postavit se na vzducholodi, byl by to však málem zaplatil životem. Prudký náraz větru jej srazil dolů a v poslední chvíli se zachytil okraje žebříku.

„Takhle to nepůjde!“ řekl si a začal lézt po bříse. Šlo to dost dobře, jeho tělo nyní poskytovalo větru jen malou oporu. V pološeru rozeznal své okolí jen na malou vzdálenost, Mírně zakřivený obal vzducholodi připomínal hřbet ohromné velryby. Byl zcela hladký a jen místy z něj čněly kulaté hlavy ohromných nýtů, spojujících vnitřní vzpěry s obalem. Mohl se jich držet, ale prostor mezi nimi musel přelézt bez jakékoli opory.

Zdálo se mu, že to trvá velmi dlouho, a přece byl teprve v třetině vzdálenosti. Poznal to podle vzdušného ventilu, vyčnívajícího o něco výše než nýty. Měl čas přemýšlet o svém zážitku. Nebylo pochyby, že neznámý útočník byl jedním z mužů posádky. Ale kterým?

Jirka je probíral jednoho po druhém. Sládek to nemohl být, ten stál u kormidla, když on zahlédl signály. Samozřejmě to nebyl ani Sýkora. Havlík si šel chvíli předtím lehnout. Ale byla to pravda, že si šel lehnout? Náhle měl Jirka nápad a byl jím tak překvapen, že by byl málem ztratil rovnováhu a skulil se po oblých zádech vzducholodi do moře.

„Jsi to ale hlupák, Jirko!“ řekl si upřímně. „Potřeboval jsi lézt do zadní kabiny tomu lotrovi do rány, když stačilo nahlédnout do kabiny mužstva? Kdo chyběl na posteli, byl v zadu a dával signály, to je jasné jako den!“

Plazil se pomalu dopředu a pokračoval ve své samomluvě.

„Pan inženýr má přece jen pravdu, že se na tu výpravu nehodím, takové vrtáctví by hned tak někdo neudělal, to se musí uznat! Teď mohu hádat, kdo to byl!“

Ještě chvíli si s tím lámal hlavu a potom pojal nezvratné rozhodnutí. Neřekne nikomu nic, ani Sýkorovi, a bude ty tři hlídat. Havlíka, Bureše a Zemana. Možná že se viník prozradí tím, jak bude překvapen, když jej spatří naživu. A potom on, Jiří Dostál, nejmladší člen posádky, odhalí spiknutí a zachrání výpravu!

Při téhle myšlence, která mu rozšiřovala pohmožděnou hrud blahem, pocítil takové uspokojení sám nad sebou, že urazil

bez obtíží poslední kus cesty, dělicí jej od příklopu komory. Na okamžik se zarazil při vzpomínce, že příklop byl za bouře uzamčen, ale v příští chvíli radostně vykřikl, když ucítil pod prstu pozdvižený okraj padacích dvířek. Dostat se do komory byla práce na několik vteřin. Zdrže v ní jen na chvíli, aby se dal trochu do pořádku. Kapesníkem si otřel krev z rukou, potom si pročísl třemi prsty vlasy a začal tiše slézat žebříku do předsíně mezi kabinami.

Právě vstupoval do předsíně, když začaly řinčet zvonky v kajutě inženýrově a v kabině mužstva. Vzápětí vyrazila posádka z obou stran a Jirka pocítil velké zklamání. Na všech tvářích bylo vidět, ale nikoliv nad jeho vzácnou osobou, pouze nad tím, že zvoní poplachový signál.

„Zůstaňte zatím zde! velel Sýkora a spěchal do kormidelní kabiny.

„Co se děje?“ ptal se ostře. „Vzducholoď klesá!“ hlásil úzkostně Sládek. Inženýr se podíval na lesklý sloupek rtuti v manometru. Sice pomalu, ale stále vzhůru. Ukazoval právě pět set metrů výšky, ale hladina rtuti se vzápětí odlepila od skla a stoupala výše.

„Deset metrů za vteřinu!“ zašeptal inženýr a tvář mu zbledla.

Zapnul okamžitě vývěvy na přední i zadní části vzducholodi a vykřikl rozkaz do předsíně. „Bureš a Zeman, dýchací přístroje a rychle k vzdušným ventilům zkontrolovat, jsou-li dobře uzavřeny!“ Oba odpověděli a Jirka se vplížil otevřenými dvířky do velitelské kabiny.

„Mohli bychom přistát na moři!“ navrhoval Sládek.

„Mohli,“ přikývl inženýr, „vzducholoď je na to zařízení, ale nechtěl bych přistát na takovémhle moři!“ Ukázal rukou do předního okna, Jirka se tam zadíval a vykřikl úžasem. Už to nebyla jednotvárná hladina na zčeřené vody, před nimi svítily ohromné ledové kry, rozbrázděné velkými trhlínami a oddělené od sebe místy velkými plochami volného moře. Vypadalo to krásně a Jirka se nemohl v první chvíli vynadávat. Jeho dobrodružná mysl hledala na krách tuleně a medvědy, ale led byl pustý, jen rackové nad ním poletovali.

„Led je v pohybu, Sládku, a kdybychom se dostali mezi dvě tak kry, je po nás! A potom - co když je nějaká otvor v dolní části vzducholodi? Vnikne dovnitř voda a utopí nás!“ řekl inženýr s pohledem upřeným na manometr. Na okamžik pojal naději, že se rtuť ve svém pohybu zastaví, ale pozbyl ji v několika vteřinách. Pohyb lesklého sloupku se zpomalil, ale trval stále, do vzducholodi vnikal ustavičně vzduch.

„Pane inženýre, podívejte se, před námi je nějaká země!“ zvolal radostně Sládek.

Sýkora uchopil triedr a zamířil jej k ostrovu. Spatřil nezřetelnou bílou skvrnu, vystupující trochu nad obzor ohraničený bílou plochou ledových ker.

„Motor na nejvyšší obrátky!“ vykřikl na Sládku a upravil zaostření triedru. Nyní viděl jasně půlměsícový vypouklý štít ledovce a pod ním nejasnou, úzkou čáru pobřeží. Odložil kukátko a zadíval se na manometr. Rtuť stoupala volněji, ale ustavičně. Klesli už na výšku tři sta metrů a země se zdála být ještě velmi daleko.

Motor nabral vyšší tón a pod vzducholodi začaly ubíhat ledové kry rychleji. Přiblížili se k nim už tak, že bylo na nich vidět každou podrobnost. Nic než sníh a led, místy dost vysoko nakupený jako pahorky. Sýkora by byl přistál v nouzi i na některé kře, ale žádná se nezdála být dost pevná a velká. Jakou dráhu potřebuje vzducholoď k zabrzdění? Nikdo nevěděl.

Dveře se otevřely a vpustily dovnitř rozčileného Bureše. „Ventily jsou v pořádku, pane inženýre!“ hlásil. Sýkora pokrčil rameny. „Jen klid, nic se nestane, za chvíli přistaneme!“ řekl a stoupl si sám k řízení. Měli vítr v zádech, ale nemohli nic dělat. Vzducholoď klesala tak rychle, že nebyl čas zaletět nad zemí a tam se otočit proti větru. Budou rádi, když se vůbec na zem dostanou! Ledovec bylo již dobře vidět pouhým okem, ale vzducholoď začala nyní klesat rychleji. Zdálo se, že kry letí proti nim a ustavičně rostou. teď se už musíme dotknout koly některé ledové hradby, myslil si inženýr, ale nepouštěl kormidlo z ruky. Pokusil se letoun nadzvednout výškovým kormidlem, ale bez úspěchu.

„Vypněte motor!“ křikl na Sládku a mechanik okamžitě uposlechl.

Jirka měl právě hlavu v postranním okně a poděšené ji stáhl zpátky. Před ním vyvstala ledová stěna a letěla přímo na něj. Sýkora strhl směrové kormidlo stranou a pak nastal první náraz, který srazil v kabině všechny na zem. Vzducholoď poskočila, narazila znovu, tentokrát zadním kolem, vlekla se ještě malou chvíli hlubokým sněhem a potom se zastavila.

„Zaplat pánbůh, jsme tak dalece cílí!“ řekl Havlík. Rozhlédl se kolem sebe. Všichni byli už zase na nohou a inženýr přehlížel škody v kabině. Byly na první pohled velmi malé. Skleněný manometr byl rozbit a střílka kompasu vylétla z ložiska. Slídové tabulky pravého postranního okna se nárazem na ledový balvan promáčkly a do kabiny vniklo trochu sněhu. Jirka ho měl za límec a hleděl se ho co nejrychleji zbavit. Mžik vesele štěkal a dával najevo, že se mu daří zcela dobře. Havlík minil, že tohle je „příčina k napití“, a když viděl, že inženýr nic nenamítá, vytratil se z kabiny a za chvíli byl zpátky s lahví slivovice. Všichni se napili z jednoho kalíšku, „pro zahřátí“, jak podotkl Sládek za všeobecného souhlasu. Rozbitým oknem vanul dovnitř ostrý ledový vzduch. Nastala shánka po svetrech.

9. ZRADA

Shromáždili se v inženýrově kabině.

„Co budeme teď dělat?“ ptal se Havlík inženýra jako nejstarší. „Nejdříve prozkoumáme místo, kde jsme přistáli, a podle potřeby dopravíme vzducholoď dál. Pak se prohlédne celá vzducholoď centimetr za centimetrem a zjistí se, kudy se dostal vzduch dovnitř. A nebude-li jiné závady, letíme dál!“ rozhodl klidně inženýr. v necelé minutě byli všichni venku a rozhlíželi se udiveně kolem sebe. Nohy se jim bořily hluboko do sněhu, který sahal až po kolena. Zjistili, že jsou na ledu, v zamrzlém zálivu nějakého polárního ostrova.

Led byl většinou hladký a jen místy se nad ním zvedaly větší ledové balvany obalené sněhem. Vzducholoď přistála dosti šťastně mezi ledovými pahrbky, třebaže na konci své dráhy rozdrtila několik vyčnívajících ker. Nebylo na ní vidět žádnou škodu, a teprve při bližší prohlídce se ukázalo, že osa předních kol je trochu ohnuta. Kola se však točila dobře,

jak se hned přesvědčili, když zapnuli motor a kus popojeli. Led se zdál být dost pevný a Sýkora usoudil, že je zbytečné dopravovat vzducholod' na břeh, který byl asi sto padesát metrů daleko. Stoupal do nitra ostrova mírným svahem, pokrytým všude sněhem, ale pobřeží bylo jen úzké. Necelý kilometr od nich se příkře zvedala stěna i, ledovce a ohraničovala obzor napravo i nalevo. Vybíhala do zaobleného štítu, rozrytého četnými trhlinami. Nebe bylo zataženo a země před nimi vypadala ponuře. Působila na všechny tísnivým dojmem a jen Jirkův teriér dával najevo dobrou náladu. Proháněl se ve sněhu, do nějž se jen málo bořil, a vesele štěkal. „Zůstaň tady, Mžiku, nebo tě sežere lední medvěd!“ volal Jirka sta psíka, ale ten na to nedbal. Uháněl ke břehu a za chvíli jim zmizel z očí.

„Neměj o něj strach!“ těšil polekaného hochu Havlík, „tyhle ostrovy jsou neobydlené a nikdo ti ho nemůže ukradnout.“ Ale na hochovu otázku, kde jsou, nedovedl odpovědět a nevěděl to ani inženýr. Soudil, že jsou na některém ostrově východně od Špicberků, ale kde, to nemohl udát ani přibližně. Nad polárním mořem ležela řídká mlha a viditelnost byla sotva tři kilometry. Byly dvě hodiny ráno a Sýkora rozhodl, že bude nejlépe na další paláci se vyspat. Vrátili se prokřehli do tepla vzducholodi. Havlík právě zavíral dvířka, když se venku ozval zuřivý štěkot. „Aha, tulák se vrací!“ řekl veselý mechanik a pomohl ubrouzdanému psíkovi nahoru. O chvíli později spali všichni. I Jirka zapomněl na chvíli na své vzrušující dobrodružství a spal tak tvrdě jeho doma v Čechách. V osm ráno byli zase všichni na nohou. Přivítal je krásný letní den s oblohou tak sytě modrou, jak bývá u nás jen v zimě na horách. Slunce přímo páliло a oslnivě bílý sníh vracel jeho paprsky s takovou silou, až oči bolely.

„Tak vida, my jsme na polárním moři, a je tu horko jako u nás na květnou neděli!“ řekl zklamaně Havlík a pospíchal stáhnout těžký svetr. Inženýr mu nařídil, aby prohlédl obal vzducholodi zvenčí, a mechanik se dal do práce, provázen Jirkou. Ostatní byli zaměstnáni uvnitř vzducholodi. lata jednu hodinu byl stanoven společný oběd.

Havlík pečlivě prohlédl oba boky letounu a nenašel nic závadného. Vystoupil pak po zadním žebříku na hřbet vzducholodi a Jirka stoupal za ním, vzpomínaje na svoje dobrodružství. Byl to právě tento žebřík, kde se zachytil, kdy ž visel na laně nad propastí. U druhého vzdušného ventilu se zkušený mechanik zastavil a dlouho si jej prohlížel.

„Tohle se mi nějak nezdá!“ prohodil, kroutě hlavou. „Jdi, Jirko, k inženýrovi, a řekni mu, ať ten ventil otevře!“ Jirka vykonal jeho rozkaz. Sýkora zapjal ve velitelské kabině proud do elektromagnetu, který zvedal ventilovou zátku. Za chvíli se Havlík vrátil a jeho kulatý červený obličej se zdaleka usmíval.

„Vždyť jsem si to myslel, že to tím být nemůže, podívejte se!“ volal vítězně. Rozevřel dlaň a ukázal drobný kamínek, menší než hrách.

„Bylo to mezi ventilovou zátkou a jejím ložiskem. Vydřelo to mazání, udělala se malá rýha a tou proudil dovnitř vzduch!“

„A jak se to tam dostalo, copak kamení padá z nebe?“ ptal se udivené Jirka. Bureš, který stál proti němu vedle ohromného kola vzducholodi, se na něj podivně zadíval. Jirka se zachvěl a v jeho mysli se probudilo podezření. Už otvíral ústa, aby pověděl inženýrovi o své noční příhodě, ale pak si to rozmyslel a mlčel. Bureš z něho nespustil oka, a hochovi přeběhl na okamžik mráz po zádech. Zadíval se mechanikovi pevně do očí a muž odvrátil zrak stranou.

„Výborně, Havlíku, zkusíme hned, jestli máte pravdu!“ řekl Sýkora dal z letounu částečně vyčerpat vzduch. Za několik minut byli hotovi a zastavili vývěvy. Uběhla hodina a sloupek rtuti se ani nepohnul. Bylo jisté, že závada je odstraněna. Drobné škody, způsobené na přístrojích velitelské kabiny, odstranili, ještě než zasedli k obědu. Nic jim nebránilo v dalším startu, ale inženýr si umínil, že se nejdříve poohlédnou trochu po ostrově, že určí přesně svou zeměpisnou polohu sextantem a chronometrem.

Tuto námahu mu ušetřil Jirka, jehož bystrý zrak objevil v dálce na břehu jakousi černou tabulku. Byla upevněna na kůlu, který jen málo vyčníval ze sněhu. Ani triedrem se však nedalo přečíst, co je na ní napsáno.

„Půjdeme se tam podívat po jídle,“ rozhodl inženýr. Zatím zasedli spokojeně k obědu, který připravil Havlík tentokrát zvláště bohatý, „na oslavu šťastného přistání“, jak ohlásil.

„Zdá se mi, Havlíku, že byste ochotně slavil všechno na světě,“ řekl inženýr, ale nakonec souhlasil. Zahájili oběd dršťkovou polévkou, za předkrmm měli pražskou šunku a hlavním jídlem byly vepřové kotlety s hráškem. Všechno ovšem z konzerv, ale nechutnalo to o nic méně. Jirka byl po celý oběd zamyšlen, až si toho Sýkora povšiml.

„Nač myslíš, Jirko?“ ptal se. Chlapec sebou polekaně trhl. „Na to, kde jsme,“ vymluvil se.

„To se dovíš za chvíli,“ smál se Havlík, ale hoch neodpovídal. Po celou dobu oběda si marně lámal hlavu, proč onen muž vyslal signály a proč ho chtěl srazit do moře, když zjistil, že ví o jeho podniku.

Snad bych to přece jen měl říci Sýkorovi, napadlo jej znovu, tentokrát tak naléhavě, že si umínil povědět všechno inženýrovi, jakmile se vrátí z obchůzky ostrovem.

Po obědě se vydali na cestu. Na inženýrův rozkaz si vzali všichni teplé, krátké pláště, kdyby je překvapil sníh, a Sýkora si připevnil k pasu revolver. Do kapsy vsunul dva zásobníky s náboji a na Jirkův dotaz, proč si bere zbraň, řekl, že setkání s medvědem není nikdy vyloučeno.

„A zastřelil byste ho jen revolverem?“ ptal se Jirka nedůvěřivě. „Nejen zastřelil, ale i celého prostřelil, Jirko, když na to přijde,“ zasmál se inženýr, „to nevíš, co kolt dovede!“

Havlík si při pohledu na Sýkorovu zbraň pospíšil zpátky pro karabinu, nedbaje vtipů ostatních.

„Proč bych nemohl zastřelit medvěda?“ ptal se uraženě a zlobil se, když mu Sládek řekl, že medvěd nečeká jako panák na střelnici.

Za dobré nálady se vydali na břeh. Malá skupina se záhy rozptýlila. Mžik běžel napřed a jeho štěkání se hlučně neslo hlubokým polárním tichem.

„Rád bych věděl, který slušný polární medvěd by snesl takový rámus!“ řekl pohněvaně Havlík. „Každý se nám zdaleka vyhne! Nemůžeš to své psisko trochu okřiknout, Jirko?“ Ale pes byl už tak daleko, že ani neslyšel Jirkovo volání.

Ukázalo se, že čistý polární vzduch při odhadu vzdáleností velmi klame. Černá tabulka na pobřeží se zdála být blízko, ale trvalo to přes čtvrt hodiny, než se k ní dostali. Cesta byla také dosti neschůdná. Všude leželo sněhu nejméně na půl metru, a než vystoupili na pobřeží, musili zlézt val drobných ker, které tam natěsňoval pohyb ledu ohromným tlakem.

Konečně stanuli pod malou černou tabulkou, vyčnívající jen nepatrně ze sněhu. Bylo na ní několik řádek bílého písma, již značně otřelého. „To je nějaká švédština,“ řekl zklamaně Sládek.

Inženýr si prohlížel pozorně tabulku.

„Skoro jste to uhodl, Sládku,“ řekl po chvíli. „Švédština to není, ale je to psáno norský.“

„A co tam je?“ ptal se Sládek zvědavě.

„Pokud tomu mohu rozumět, je to nápis v upomínku na norskou výpravu lodí „Bratvaag“ která našla v těchto místech dne 6. srpna 1930 pozůstatky Andrého výpravy.“

„Tady, co stojíme?“ ptal se rozčileně Sládek, a inženýr přisvědčil: „Teď víme také přesně, kde jsme. Tento ostrov se jmenuje norský Vitó a na světových mapách Bílý ostrov. Leží nad osmdesátým stupněm severní šířky a padesát kilometrů na východ od Špicberk. Co to děláte, Sládku?“ přerušil Sýkora svůj výklad.

Sládek hrabal zuřivě lopatkou ve sněhu a Mžík mu prackami pomáhal.

„Chtěl bych se podívat, jestli tu něco po té výpravě nezůstalo!“ vyrazil ze sebe udýchaný mechanik.

„Cožpak nevíte, že Švédové dali převézt pozůstatky svých krajanů i všechny jejich věci domů?“

Uminěný Sládek ale pokračoval ve své marné práci a přestal teprve tehdy, když mu inženýr řekl, že pod kyprým sněhem je jiná vrstva, zmrzlá na kost, která roztaje jen někdy v pozdním létě. Takový výjimečný případ nastal právě, když blízko ostrova dlela norská velrybářská loď „Bratvaag“ takže její posádka nejen mohla přistát u pobřeží, ale spatřila velkou část břehu zcela bez sněhu.

„Andrée byl prý první vzduchoplavec, který letěl na pól. Víte o tom nějaké podrobnosti, pane inženýře?“ ptal se Havlík.

Sýkora se usmál. „Na to se ptejte Sládku, ten je živá polární kronika!

„Letěl, ale nedoletěl!“ řekl soucinně Sládek. „Kdepak také s balónem, řídit se to nedalo, a rok čekal marně na jižní vítr, který by ho donesl k pólu.“

„Cožpak byl sám?“ přerušil jeho vyprávění Bureš.

„Ne, byli s ním dva vědci, nějaký Frankel a Strindberg, jednomu bylo sedmadvacet a druhému pětadvacet.“

„Jako já a ty,“ poznamenal Bureš k Sládkovi.

„Mně ještě není pětadvacet,“ ohrazoval se Sládek, „ale na tom nezáleží.“

„A kolik bylo veliteli, Andrému?“ tázal se Havlík, který se uvelebil pohodlně na malou kru jako na sedadlo.

„Necelých třiačtyřicet, ale takhle nebudu do rána hotov, budeme-li na mně chtít pořád samé rodokmeny!“ hněval se Sládek.

„Už mlčíme jako tuleni!“ sliboval Havlík.

„Tuleň není němý, Havlíku,“ upozorňoval Sýkora. „Povídejte dál, Sládku, ale trochu to zkraťte. Oni už budou zticha.“

„Tak tedy ti mládenci se konečně dočkali svého jižního větru 11. července 1891“, pokračoval Sládek, „a odstartovali z malého ostrůvku u západních břehů Špicberků. Ale jak vylétli, měli nehodu, přišli o vlečné lano.“

Co to je vlečné lano, věděli všichni až na Jirku. Sýkora mu krátce vysvětlil, že je to těžké, kovové lano, které balón táhne za sebou. S jeho pomocí se drží stále blízko země, kde jsou ztrátu vodíku, vzniklé průchodem plynu hedvábným obalem, poměrně malé.

„Vítr je nesl zprvu skoro rovnou na sever, ale když letěli pár hodin, tak si to rozmyslil a začal je hnát nejdřív na severovýchod, pak na východ, pak přeskočil a hnál je na západ a potom zase na severovýchod. Oni měli u balónu takové nějaké plachty a trochu je mohli natočit, ale moc jim to nepomohlo.“

„To si chválím vzducholoď,“ poznamenal Havlík. „Člověk otáčí kolečkem a letí si, kam chce a jak chce rychle! Sázím se, že oni se jen tak ploužili!“

„To bys prohrál, řekl Sládek, „Ze začátku dělali skoro padesát kilometrů za hodinu.“

„Co to je proti čtyřem stům, které jsme dokázali my? namítl pohrdavě Havlík. „No, a kam se tím slavným balónem dostali?“

„Asi na 83 rovnoběžku a byli právě na našem poledníku.“ řekl inženýr. „Počítáno vzdušnou čarou, bylo to jen asi 500 kilometrů od místa, kde startovali.“

„A proč toho nechali?“ tázal se Jirka, který dával najevo zklamání. „Letět na pól a vrátit se tak brzo, byli nějakých osm set kilometrů před cílem!“

„Byl bys toho asi také nechal, Jirko, kdybys byl na jejich místě,“ prohlásil Sládek. „Letěli tři dny a skoro pořád jen pár metrů nad ledem, každou chvíli je popadl vítr a praštil balónovým košem o led, až jim zuby drnčely. Nakonec se na to dopálili, vypustili z balónu plyn naložili svoje věci na sáně a zapřáhli se k nim.“

„A kam šli?“ skočil Jirka Sládkovi do řeči.

„Byli na zemi Františka Josefa, kde měli připravené zásoby pro případ nezdaru.“

„A jak je to daleko?“ ptal se neúnavně nejmladší člen výpravy. To Sládek nevěděl, ale pověděl to Jirkovi inženýr. „Asi pět set kilometrů. Počítali, že jim pomůže všeobecný pohyb ledu od pólu, ale ten je zanesl přímo k jihu, k tomuhle ostrovu. Zkusili mnohou cestou, jejich saně byly moc těžké, a musili napínat všechnu síly. Nebýt příznivého pohybu ledu, nebyli by se dostali ani sem. A zde na ně čekala smrt. Jak zemřeli, nevíme. Jen jedno je jisté, že nejdříve umřel Strindberg a druzí dva jej pohřbili. To se poznalo, poněvadž byl nalezen jeho hrob - štěrbinu zasypaná oblázky. Andrée a Fránek zemřeli ve stanu. Patrně tiše a bez bolestí, ale nelze říct, jakým způsobem... Poslední stránky jejich deníku byly tak porušeny vlhkostí, že se nedaly vůbec číst. Vždyť tu tábor ležel ve sněhu 33 let. Je div, že se podařilo vyvolat část jejich fotografických filmů!

Všichni ztichli a jejich myšlenky dlely u statečných vzduchoplavců. „Snad umřeli hladem,“ řekl tiše Havlík, jehož dobrosrdečný zjev jevil hlubokou soustrast.

„Sotva, našly se vedle nich zbytky medvědího masa, vaříč lihu a pušky v dobrém stavu s množstvím nábojů. Spíše to

byly kurděje polární mor, který zahubil už tolik lidí,“ prohlásil Sýkora. „Teď už půjdeme a odstartujeme. Máme před sebou dlouhou cestu.“

Za inženýrovy řeči začal Sládek rýt do kůlu pod tabulkou na památku jejich výpravy a pod něj začáteční písmena svého na. Ostatní připojili své iniciály. Inženýr vrhl poslední pohled na tabulku a náhle se zarazil.

„Není tu podepsán Zeman! Kde je?“

Ostatní se tvářili překvapeně.

„Zeman?“ vzpomínal Sládek. „Viděl jsem ho naposled, než začali přelézat tu ledovou hradbu. Kdo ho viděl potom?“

Nikdo se nehlásil. Havlík dal ruce k ústům a křičel z plných „Zemááán, Zemááán!“

Jen slabá ozvěna, kterou vracel ledovec, mu odpovídala. Sýkor vážně rozzloben. Při odchodu na ostrov jim kladl na srdce, aby se c pohromadě, a hned napoprvé to takhle skončí! Ztratí se jeden a nikdo neví, kde a kdy!

Sládek uchopil Havlíka náhle za rameno. „Počkej, nehulákej, něco je slyšet!“ Všichni ztichli a nyní slyšeli zřetelně podivný, pravidelný zvuk jako klepání mlýna. Znělo to od zálivu a Bureš první poznal, co to je.

„Ale bože, vždyť to pracují vývěvy! Copak je Zeman zkouší?“ Sýkora ho neposlouchal. Díval se na Jirku, který zbledl jako křída. „Copak je, Jirko?“ ptal se ostře.

Hoch otevřel ústa, ale v první chvíli nevydal ani hlásku. Teprv okamžik se vzpamatoval a zakoktal: „Já myslím, že... že Zeman chce odletět se vzducholodí!“

„Jsi blázen, Jirko, co by v tom hledal za štěstí?“ řekl udiveně Havlík, ale Jirka začal vyprávět s překotnou rychlostí svoje noční dobrodružství. Ještě ani nedokončil a inženýr se hnál zpět k vzducholodi a ostatní za ním. Posledním byl Jirka.

Bureš se u něj zdržel.

Málomluvný mechanik podával udivenému hochovi ruku a řekl vážně: „Odpusť, Jirko, že jsem tě podezíral! Zhlédl jsem tě při poplachu, jak lezeš z komory, kde jsou vývěvy a myslil jsem, že jsi je z nějakého taškařství poškodil, a to že bylo příčinou našeho nouzového přistání. Nechtěl jsem to inženýrovi říci...“

A proto jste si mne dnes dopoledne tak prohlížel!“ zvolal překvapený Jirka. „A já zas...“

Nedopověděl, ježto se právě skulil z ledové hradby do závěje. „Co ty zas?“ ptal se Bureš, když mu pomohl na nohy.

„Nezlobte se, ale já jsem si zas myslil, že si mne prohlížíte, protože jste to byl vy, kdo mne chtěl v noci shodit ze vzducholodi!“

Bureš se krátce zasmál. „Měli jsme pěkné mínění jeden o druhém, jak je vidět. Ale natáhneme krok, ostatní jsou už daleko napřed!“

Cvičené ucho inženýra rozeznalo už z dálky, že pracují s vývěvou. Bylo jasné, že se Zeman snaží dostat vzducholod' do vzduchu nejrychleji. Inženýr vytáhl z pouzdra kolt, ale pak si vzpomněl na vlastnosti svého koltu a hořce se usmál.

Obal vzducholodi byl neprůstřelný, zbraň nebyla nic platná. Jeho vlastní vynález pomáhal nepříteli!

Obtloustlý Havlík vyvinul nevídanou rychlost a dohnal je dříve než svižný Sládek. Byli ještě padesát kroků daleko, když se začal mohutný stroj pomalu zvedat.

„Počkej, darebáku!“ řekl výhružně udýchaný Havlík a zvedl karabinu k líci. Inženýr mu strhl zbraň.

„Marná snaha, kamaráde.“ řekl trpce, „šetřete náboje, budeme je brzy potřebovat!“

Vzducholod' stoupala stále a dole hrozili bezmocní muži vzhůru pěstmi k nebi.

„Zrádce! Bídák! Lotr!“

Tyto výkřiky zněly z trojích úst. Jen Sýkora a Jirka mlčeli. Viděl katastrofu svého největšího životního díla v okamžiku, kdy sláva a úspěch byly na dosah ruky, tušil hroznou agónii a smrtelný strach všech, ale ovládl se. Jen na okamžik přelétl jeho pohled zachmuřenou Jirkovu tvář, ale odvrátil se zase stranou, když v ní vyčetl pouze lítost. Jirka si nestačil dělat v duchu výčitky, proč neoznámil příhodu inženýrovi už dříve. Na okamžik se utěšil myšlenkou, že po ní došlo k nouzovému přistání a že nebylo kdy na nějaké povídání. Když o tom přemýšlel dále, musil uznat, že měl po celé dopoledne dost času si o tom s inženýrem promluvit. Sýkora by to byl jistě učinil a nemusili tu nyní stát sami, bez prostředků, opuštění v polární pustině.

Bureš si sedl na sníh upěchovaný kolem vzducholodi.

„Tak si myslím, že až jednou po letech se nějaký velrybář zase ne k tomuhle ostrovu, najde tady pět nových koster!“ řekl a Jirkovi přeběhl mráz po zádech.

10. TROSEČNÍCI

„Ne, tohle mi nejde na rozum! Tohle se ještě žádné polární výpravě nestalo, aby kamarád foukl druhým s lodí a nechal je bez pomoci třet v ledu!“ vrtěl hlavou Sládek.

„Kde se to v tom Zemanovi vzalo?“ divil se Havlík. „A proč to vůbec dělá? Vždyť se s tím nikde nemůže objevit, chytí ho okamžitě a zavrou, sotva někde přistane!“

„S tím si nelamte hlavu!“ poznamenal klidně Sýkora, „není na tom nic divného. Zemanovi šlo prostě o ukradení vynálezu. Není to jeho nápad, to jistě ne, někdo stojí za ním, je to zřejmé z toho, jak se dorozumíval s onou lodí. A že s tím nikam nemůže? Tady je na tisíce ostrovů, kde může přistát loď i vzducholod'. Zájemci ji převezmou je hotovo.“

„A Zeman dostane svoji jidašskou mzdu!“ řekl Sládek a odplivl. „Mně se nikdy nelíbil, prohlásil Bureš, „já nemám rád lidi, kteří se straní kamarádů. Já sice toho mezi nimi moc nenamluvím, ale chodím mezi ně. Zeman byl milostpán, jen pořád v městě, parta mu byla sprostá. A kartičky měl rád.“

„Měl také auto, garážoval ho ve městě“, připojil Sládek a Sýkora žasl.

„Ale proč jste nikdo nic neřekli, když se vybíralo mužstvo? Bylo jiných dobrovolníků a dobrých, spolehlivých. Tohle všechno se nemuselo stát!“

Bureš se mu zadíval přímo do očí. „Není žádný zločin zahrát si o karty a jezdit autem, pane inženýre!“ řekl pomalu. „A

nikdo neudává rád kamaráda!“

„Dobrá, říkejte si co chcete, ale tohle mi přece jen nejde na rozum bědoval Havlík. „Ukrást něco, třeba celou vzducholod' a ohromný vynález, je jedna věc, ale vydat takhle pět lidí na smrt je zas něco jiného. Do smrti to nepochopím!“

„No, to už ti moc času na pochopení nezbyvá!“ řekl Sládek s šibeničním humorem. Najednou se zarazil a přiložil dlaň k uchu. Rachot motoru umkl už před chvílí, ale nyní se zdálo, že zazněl v dáli zvuk výstřelů. Všichni napínali zrak i sluch. Nezahledli sice vzducholod', protože se barvou lišila jen velmi nepatrně od oblohy, ale všem se zdálo, že motor vrčí nyní vysoko a přímo nad jejich hlavou.

Na modrém nebi se objevil malý, temný bod, který hlesal zpočátku rychle, pak se však jeho pohyb velmi zpomalil.

„Už jsem se těšil, že Zeman vypadl ze vzducholodi,“ řekl Sýkora, krvelačně a pak v úžasu vytřeštil oči.

„No ne, tohle bych byl nikdy nečekal!“ vyrazil ze sebe. Nežřetelný bod se proměnil v červený padák, který pomalu sestupoval, sledován pěti páry udivěných očí.

„Co to je?“ ptal se užaslý Jirka.

„Polehčující okolnost pro Zemana, až ho budou jednou soudit!“ podotkl střízlivě Bureš.

„Tak se mi zdá, že je to náš polární balík a že Zeman nechce ke svému zločinu přidat ještě vraždu!“ prohlásil Havlík a hnal se ve směru, kam se snášel veliký rudý padák, na němž visel podlouhlý balík.

Rachot motoru nad jejich hlavami slábl a pak ztichl docela. Inženýr měl dojem, že se vzducholod' vzdaluje východním směrem, ale nebyl si tím jist, protože soudil jen podle sluchu. Všichni se seskupili kolem ohromného balíku z nepromokavého plátna a Havlík jej chvatně rozbálil. Tušil sice, co je v něm, ale přesto provázal každý předmět hlasitým výkřikem radosti. Takových balíků měli připraveno několik, aby jejich zásoby nebyly zničeny v případě ztroskotání vzducholodi. Proto byl ke každému balíku upevněn padák a balíky měly byt vyloženy ze vzducholodi dříve, než vyskočí lidé.

Především našli uvnitř pevné sáně s nízkými sanicemi, vynalezené slavným Nansenem, ale zhotovené ze soliditu, takže nevážíly ani půl kilogramu. K saním byl připoután skládací člun pro dvě osoby, jehož dvojité stěny se daly plnit vzduchem z hustilky. Poněvadž byl z kaučuku, byl mnohem těžší než celé saně, ale přece jen nevážil ani pět kilo. V člunu objevili několik soliditových desek, které se daly sestavit v malý stan pro tři osoby a v nouzi i pro pět. Ve schránkách z těhož kovu byl pemmikan - koncentrovaná strava kanadských Indiánů, směs rozemletého sušeného sobího masa, tuku a zeleniny. Pemmikan byl lisován do malých tabulek po 200 gramech, z nichž jedna stačila k výživě člověka na celý den. Těchto tabulek bylo v balíku sto, pro pět lidí potrava na dvacet dní.

Konečně obsahoval univerzální balík i vařič a hliníkové nádoby, deset litrů benzínu, sto nábojů pro kolt, malou skřínku s léky, mezi nimiž nechyběly ani různé vitamínové výtažky, tak důležité v polárních krajích jako ochrana proti kurdějím, dále dvě podrobné mapy polární oblasti špicberské a kanadské, astronomické tabulky, malý sextant, chronometr, který byl ve výborném stavu, rtuťový teploměr a malý, ale přesný kompas.

Inženýrův obličeť se vyjasnil při pohledu na tyto neocenitelné dary, které přišly v pravěm slova smyslu „z nebe“.

„To také jsou!“ poznamenal vážně Sýkora. „krádež je mezi Eskymáky neznámou věcí, či vlastně byla, dokud se nezkazili od všelijaké bílé sebranky, která zamořila americky sever, když se našlo zlato na Aljašce. Ale vraťme se k tomu, o čěm jsme mluvili. Dorazíme-li k Viktoriinu ostrovu, můžeme tam v nejhorším případě i přezimovat, ale máme velkou naději, že nás najde sovětské vládní letadlo, které dělá občas inspekci nad celým souostrovím, jemuž se říká země Františka Josefa.“

„Proč bychom tam nedorazili?“ divil se Havlík. „Šedesát kilometrů, to je pro zdravě lidi hračka! V nejhorším případě to dokážeme i za den!“

Čtenář polárních cestopisů Sládek se zatvářil nedůvěřivě a Sýkora jen potřásl hlavou.

„Uvidíte brzy sám,“ řekl stručně. Složil mapu a dal povel k naložení saní. „Dáme se na cestu hned, dokud je hezky,“ rozhodl.

„Ale nejdřív bychom měli ještě něco udělat, přihlásil se nesměle ke slovu Jirka.

„A co by to mělo být, Jirko?“ ptal se vlídně Sýkora.

Ukázalo se, že i Jirka je čtenářem dobrodružných knih a může konkurovat Sládkovi. „Každá výprava nechává zprávu, kam odešla. Kdyby ji někdo našel, snad by se vydal za námi a pomohl nám,“ řekl ostýchavě.

Sýkora se usmál. „Mám o tom sice pochybnosti, protože by ji mohl najít nanejvýš nějaký lovec tuleňů, a to jsou praktičtí lidé, kteří se honí jen za zvěří a ne za trosečníky, ale udělat to rozhodně musíme. Je dobře, že jsi to připomenul!“

Měl přitom určitou myšlenku, kterou svým druhům neprozradil. Nedojdou-li k cíli, zahynou-li někde na ledě - a to nebylo vyloučeno, na polárním moři přišlo o život už mnoho statečných lidí, daleko lépe vyzbrojených, než byli oni - dozví se aspoň někdo zpětně, jaký osud zastihl jejich výpravu.

„A jakou řečí to napíšete?“ ptal se zvědavě Sládek.

Inženýr okamžik ustrnul. „Mezi námořníky je nejrozšířenější angličtina Sládku, napíši to anglicky!“

Zatímco Havlík s Burešem přivazovali důkladně náklad na sáně, napsal Sýkora na list vytržený ze zápisníku stručnou zprávu tohoto znění:

„Dne 23. června přistála nouzově na tomto ostrově česká vzducholod' se šesti muži posádky pod vedením Karla Sýkory. Jeden z mužů posádky se zmocnil vzducholodi a odletěl směrem východním. Ostatní se vydali pěšky po zamrzlém moři k Viktoriinu ostrovu. Mají saně, skládací člun, zbraně a potravu na tři týdny.

Podejte zprávu Ústředním strojárnám v Čechách.“

Přemístil pemmikan z jedné schránky a uzavřel do ní svoji zprávu. Sládek vzal od něj pouzdro a donesl je s Jirkou ke kůlu s tabulkou, kde je společnou rukou pevně přivázali kusem provazu.

Než se vrátili, sepsal inženýr Sýkora do notesu všechny jejich zásoby. Kromě těch, které jim shodil Zeman, byly zde ještě některé věci, které si vzali s sebou při vycházce na břeh. Především to byl inženýrův kolt s osmi a Havlíkova karabina se čtrnácti náboji. Jirka dostal od inženýra tesák v koženém pouzdře s opaskem a byl na něj náležitě hrdý. Podobný tesák měl i Sládek, kdežto praktický Bureš si vzal sekýrku a jakýsi kombinovaný nástroj, který měl na jednom konci dlouhé násady hák a lopatku. Sekerka i lopatka s hákem v balíku chyběly, a mohly jim být velmi užitečné při pochodu mezi ledem.

Kromě těchto věcí měli všichni v kapsách různé drobnosti: Havlíkův univerzální nůž s neobyčejným počtem železek, nebozízkem a pilníkem, každý měl hodinky. Inženýra nejvíce potěšilo, že se při prohlídce šatů našlo pět krabiček zápalek. Jirka neměl žádné, ale zato Havlík, vášnivý kuřák lulky, vytáhl hned dvoje. Všechno bylo hotovo, náklad připoután k sáním důkladným provazem a tak dokonale, jak to jen dokázalo spojené úsilí dvou znamenitých mechaniků, Bureše a Havlíka, a všichni čekali na rozkaz k pochodu.

„Kamarádi, vydáváme se na nebezpečnou cestu. Říkám vám to upřímně, protože vím, že mluvím ke statečným lidem. Bez soudržnosti není síly, bez obětavosti není úspěchu, nikdo neopouští svého druhu! Všichni za jednoho a jeden za všechny!“ pravil vážně Sýkora.

„Všichni za jednoho a jeden za všechny!“ zvolali nadšeně ostatní.

Ledovec, který se tyčil chmurně nad Andrésiho hrobem jim vracel jejich přísahu ozvěnou.

11. NA LEDOVÝCH KRÁCH

Bureš si navlékl přes ramena smyčku provazu přivázaného k předku saní a Havlík šel za saněmi, připraven tlačit jejich vysoké opěradlo, kdyby to bylo potřeba. - „Hurá na cestu!“ zvolal vesele a Jirka, který už zapomněl na svůj zármutek, mu nadšeně přivzrukoval. Mžik se účastnil této výzvy štekotem a malá tlupa trosečníků se dala na pochod.

Po ledu v zálivu to šlo dost dobře, ačkoliv se saně hodně bořily do sněhu. Jen zřídka bylo potřeba, aby Havlík vzadu pomohl. Brzy začal břeh po levé ruce ustupovat, a když po dvou hodinách Sýkora se Sládkem vystřídali oba muži u saní, vyjížděli už na otevřené moře, které nyní ovšem bylo pokryto ledem nejméně dva metry silným. Teď už to šlo hůře, poněvadž povrch ker se stával nerovným, a přišla i chvíle, kdy se bezradně zastavili. Před nimi čněla pravá hradba ker nejrůznějších velikostí, přeházených jedna přes druhou, jako by si byl s nimi pohrával nějaký obr. „Tohle je hezké,“ řekl Havlík, ale tvářil se smutně. „Co teď a co potom?“

„Nedalo by se to obejít?“ navrhoval Sládek.

Vystoupil s inženýrem na jednu z vyšších ker a rozhlížel se. Na sever i na jih se táhla ledová hradba, kam až dohlédli, jako zřícené valy nějakého pohádkového města.

„Nedá se nic dělat, musíme projít!“ rozhodl inženýr. Dali se do práce. Dva z nich stáli nahoře a tahali saně, které druzí dva podpírali dole. Jirka měl za úkol dávat pozor, aby se nic neztratilo. Velmi se nad tím pohoršoval a tvrdil, že on uzdvihne právě tolik co ostatní. Nabízel, že bude pracovat místo Sýkory, ale byl odmítnut.

Nebylo nic těžkého vynést všechn jejich majetek na první kru, ale to nebyl konec jejich práce. Za krou byla v malé vzdálenosti jiná, která čněla do výšky dvou metrů, a tak to šlo na sto metrů daleko. Marně hledali otvor mezi krami, kudy by protáhli saně po ledovém podkladu, na němž byla tato hradba nakupena. Mezery stěží stačily, aby se jimi provlékl Mžik.

„Tvůj pes je na tom dobře, Jirko!“ volal vesele Havlík, ačkoliv se mu řinul s čela pot únavou. „Podívej se na něj, dělá, jako by tu byl doma! Ten z nás vydrží nejvíce!“

Jirka hladil psíka a byl na něj pyšný. Havlík nepřeháněl. Mžik si skutečně z ledu a sněhu nic nedělal a dával jen najevo velikou nelibost nad tím, že už dlouho nic nedostal k jídlu. Kňučel, vyskakoval na Jirku a strkal mu čumák do kapsy, hledaje tam něco pro sebe.

„Já nic nemám, Mžiku, počkej, až budeme večeřet!“ odbýval ho Jirka, ale v jeho srdci vzrůstala bázeň. Měli tak málo potravin, budou ostatní ochotni dát něco Mžikovi? Začalo ho to velmi trápit a rozhlížel se bezradně kolem sebe.

Zamrzlé moře bylo pusté, nikde ani známky po zvěři. Jen v dále poletovali kolem ostrova rackové a jednoho zahlédl nad hlavou velkého ptáka, který letěl k západu. Inženýr o něm prohlásil, že je to kajka, polární odrůda husy.

„To by byla pečeně, Jirko!“ dělal hochovi laskominy Havlík, který sám už cítil pořádný hlad jako všichni ostatní.

„Ach husa,“ povzdechl si Sládek, „pořádné stehno, do červeno vypečené, knedlík a zelí a k tomu půllitr plzeňského!“

„Jestli nepřestaneš, tak na tebe hodím ty saně!“ zlobil se Havlík, ačkoliv sám tento rozhovor podnítil. „Já mám žízeň, že mi jazyk sahá až na zem, a ty tu mluvíš o pivu!“

„Jak můžeš mít žízeň, když je kolem tolik zmrzlé vody?“ divil se Sládek. Odpočívali právě na jedné vysoké kře s rovným hřebenem a Havlík toho využil. Odsekl sekerkou pořádný kus ledu a vecpal si jej do úst, až mu obě tváře naběhly. Sál jej chvíli dychtivě a Sládek s Jirkou se chystali právě učinit totéž, když otevřel ústa a vyplivl led s velkou nechutí.

„Fuj, dejte mi s tím pokoj!“ řekl a nehorázně se poškleboval. „Vždyť to chutná jako nejhorší minerálka, kterou člověk pije při špatném trávení! Nemohl bych to spolknout ani za tisícovku!“

„Také se to minerálce svým složením velmi podobá, Havlíku,“ řekl inženýr. „V moři je hořčiková sůl a v minerální vodě také. Usekněte kousek z toho zelenošedého ledu,“ vyzval Sládku. Ukazoval na nevzhlednou, malou kru, která byla právě pod místem, kde odpočívali.

„Z téhle?“ divil se Sládek. „Vždyť vypadá tak ošklivě, jako špinavá!“ Skutečně, kra nevypadala hezky proti ostatním, které jiskřily modře a bíle, až oči přecházely.

„Je stará aspoň dva roky a za tu dobu se její sůl nahromadila dole. Proto kra vypadá tak nehezky, ale zato je její voda

dobrá a dá se používat," vysvětloval inženýr. Všichni se záhy přesvědčili, že je to pravda a hasili horlivě žízeň.

„Můžeme si myslet, že jíme zmrzlinu," pravil Sládek, když usekával sekercou nový kus ledu, už po několikáté.

„Počkej, nech tam také něco pro tu druhé!" popadl ho Havlík za ruku. „Človče, ty máš apetit, že ti nepostačí ani všechn led z polárního moře, když to půjde takhle dál!"

„Však jsme se také nadřeli," hučel Sládek. „Nikdy bych nebyl věřil, že mi bude pod severní točnou takové horko, že se budu až potit!"

„Nu, to nejhorší máme už za sebou," prohodil zamlklý Bureš, který se vmísil poprvé do rozhovoru. Inženýr se protrhl ze svého zadumání. „Máte pravdu, Bureši," přisvědčil. „Jestli jste si, hoši, už dost odpočali, dáme se zase do toho, ať už máme raději tohle špatné místo za zády." Všichni vstali a o chvíli později se sáně zase pomalu rozjely k nejbližší překážce.

Když překonali poslední z ledových trosek, které jim stály v cestě, byli tak utmáceni, že nikdo nepomýšlel na další pochod. Inženýr poručil zřít tábory a tento rozkaz vyslechli všichni s velikou radostí.

Havlík se náhodou podíval na hodinky a užasl. „Je to možné, že je už deset hodin večer? Tady s tím věčným dnem by to člověk na mou duši nepoznal, kdyby neměl hodinky. Vyjeli jsme ve tři a jsme tedy už sedm hodin na pochodu! A ostrov je pořád vidět jako na dlani!"

Kroutil nad tím hlavou a Sýkora se usmál. „Tak co, ještě byste si troufal urazit na polárním moři padesát kilometrů za den?" ptal se udiveného mechanika. „Vidíte, že jsme sotva tři čtyři kilometry od ostrova. Dvě třetiny našeho času, skoro pět hodin, zabrala cesta přes nakupené kry a za tu dobu jsme ušli jen sto metrů!"

„To mi nejde na rozum," opakoval stále Havlík, který se nemohl vzpamatovat ze svého úžasu. Sládek s Jirkou zatím chystali stan. Sešroubovali soliditové desky a postavili stan na sněh. V příštím okamžiku zavanul slabý vítr, opřel se do široké plochy stanu a začal unášet lehké břemeno, které nevážilo ani čtvrt kilogramu. Nastala honba za stanem, která skončila našťestí brzy, poněvadž uvázl hranou mezi dvěma krami.

„Musíme ho nějak zatížit!" rozhodl inženýr a dal položit na příčnivající základnu stanu schránky s benzínem.

„Až budeme ležet uvnitř, tak bude zatížen dost," usoudil Sládek. „Ale co podnikneme, až nám dojde benzín, to věru nevím. Pak bude muset Jirka pořád sedět uvnitř, aby nám stan neulít!"

Jirka se měl zatím čile k dílu a hlad jej vydatně při tom poháněl. Naplnil vaříče benzínem, nasekal led ze staré kry do hliníkového kotlíku, a když se voda začala vařit, nastrouhl do ní svým kapesním nožem dvě tabulky pemmikanu, které mu vydal inženýr. Všichni čekali dychtivě na výsledek jeho kuchařského umění a Havlík bubnoval netrpělivě na svůj prázdný šálek. Každou chvíli vstal on nebo Sládek a dívali se, jestli se to už vaří, zatím co inženýr s Burešem trpělivě vyčkávali.

„No, nevypadá to moc hezky," krčil vybíravý Sládek nosem nad hustou, mastnou tekutinou žlutozelené barvy, z níž stoupala podivná vůně.

„Pij to se zavřenýma očima a bude ti to jedno," bručel Havlík, který se už nemohl dočkat. Konečně bylo hotovo. Jirka rozdělil svědomitě hustou polévku do všech pěti šálků a dbal úzkostlivě, aby každý dostal stejně. Na dně kotlíku zbylo ještě trochu pemmikanu.

„Mohu to dát vylízt Mžikovi?" zeptal se bázlivě Sýkory. Inženýr se zadíval tázavě na ostatní. Bureš jen přikývl, ale zato Sládek, který netrpělivě vypil polovinu šálku jedním douškem a začal se hrozně šklebit, vykřikl: „Jen mu to dej a já mu ještě přidám půlku své porce!" A vylil zbytek ze svého šálku do kotlíku zpět.

Havlík dopil až do dna a otrásl se odporem. „Nikdy bych neřekl, že něco může chutnat tak mizerně jako tohle! Tuk je dobrá věc, kdo by nejedl chléb s máslem nebo špek s paprikou? A sobí maso je prý znamenité. Sládek tvrdí podle toho, co vyčetl v knížkách, že chutná jako telecí. No, a to třetí, co je v tom, zelenina, konečně není také k zahazení, ačkoliv já jsem skromný člověk a odbudu se raději kusem vepřové. A když tyhle tři dobré věci smícháte dohromady, dostanete něco dokonale příšerného!"

Inženýr s Burešem vypili své šálky klidně. Nebylo na nich sice vidět žádné nadšení, ale podřídili se nevyhnutelnému.

„A přece je to základní strava všech polárních výprav, Havlíku," prohodil inženýr, „poněvadž soustřeďuje v nejmenší možné váze největší počet výživných látek. Podívejte se na Jirku, tomu to chutná!"

Jirkovi to nechutnalo ani za mák, ale přetvařoval se, aby se inženýrovi zavděčil. Byl mu z celé duše vděčný, že mu neuštědřil žádné výtky zato, že noční zápas se Zemanem včas nehlásil, a umínil si, že se bude napříště chovat tak, aby nezavdal nejmenší příčiny k nespokojenosti. Po Sládkově a Havlíkově haně pemmikanu se chvíli rozmýšlel, ale pak hrdinsky začal pít, jako by to byl lék sice nechutný, ale přinášející uzdravení. Nejdřív se mu hrdlo ani nechťelo otevřít, tekutina byla ohavně mastná, potom měl dojem, že pije hodně připálenou hrachovou polévku, do které někdo namíchal mazadlo na boty, nakonec se však přemohl až tak, že onu odpornou chuť ani necítil.

„Tak, Mžiku, a teď je řada na tobě!" řekl vesele a dal před psíka kotlík se zbytkem pemmikanové polévky. Mžik se opřel tlapkami o jeho okraj a přičichl. Pak se obrátil k Jirkovi a svěsil zklamaně jedno ucho.

„Prosím tě, co mi to dáváš?" zdál se říkat jeho zarmoucený pohled.

Sládek se rozesmál. „Vsadím celý svůj týdenní plat na to, že Mžik nebude jíst!"

„Sázka se nepřijímá," odmítal Havlík. „Za prvé není jisté, kdy ten svůj plat dostaneš. Za druhé bych si tady za něj nekoupil ani balíček tabáku, i kdybych nakrásně vyhrál. A za třetí to Mžik žrát nebude."

Teriér mu dal za pravdu. Naklonil ještě jednou s nechutí čenich k podivné polévce, ba dokonce si i lízl, ale pak se umíněně obrátil ke kotlíku zády a začal lízat sněh.

„Však ty to ještě rád sníš!" vyhrožoval Jirka a umínil si, že nádobu vymyje až ráno.

„Já už spím!" zival Sládek. Inženýr se podíval na hodinky. „Však je už také čas ke spaní, půlnoc je pryč!"

Vlezli do stanu jeden po druhém nízkým trojúhelníkovým vchodem, který se uzavíral pohyblivou deskou. Museli lézt po břiše a ani uvnitř stanu nebylo možno se vzpřímit. Stan byl čtverhranný, dva metry široký a právě tolik dlouhý. Jen

uprostřed byl tak vysoký, že zde mohl stát schýlený člověk. Musili se složit těsně jeden vedle druhého, aby se tam všichni vešli.

„Aspoň nám bude teplo!“ prohlásil Sládek, ale sobecky si pospíšil, aby se dostal až k zadní stěně stanu, nejdále od vchodu.

„Nu, ovšem, Sládek si vybere vždycky to nejlepší!“ bručel Havlík, na nějž zbylo místo na kraji u stěny, v níž byl vchod. „Co chceš?“ bránil se Sládek, „ty jsi z nás nejtlustší a je ti nejméně zima, protože máš ještě spodní šaty ze sádla. Takhle je to spravedlivě rozděleno!“

Bureš ležel vedle Sládky, mezi ním a Havlíkem se natáhl Sýkora“ ale pak už byl stan vyplněn tak dokonale, že se Jirka musel složit napříč, jim všem do nohou. Ačkoliv si každý otřel kusem padáku obuv od sněhu, zůstaly jejich boty přece jen vlhké, a Jirku nepříjemně studilo všude, kde se dotýkal obuvi ostatních. Snášel to však trpělivě a nevadilo mu to ve spaní, tak byl unaven po tomto prvním dnu pochodu na polárním ledu.

Stěny stanu, které byly ze solididu, tvořily dobrou ochranu proti zimě. Za chvíli se ve stanu oteplilo od pěti těl, stěsnaných v tak malé prostora. Uvnitř bylo temno a jen štěrbinou podle vchodu dopadalo do stanu zvenčí trochu světla. Sládek si ještě chvíli stěžoval, že nemá co pod hlavu, a ztichl teprve, když mu Sýkora poradil, aby si udělal polštář ze své kožešinové čepice. Zanedlouho začali všichni zhluboka oddechovat z prvního, nejtvrďšího spánku.

Mžik ležel Jirkovi u nohou, ale stále se vrtěl. Jirka ho zpočátku napomínal, potom však ztichl i on, když mu únava zavřela oči. Pes se zvedl a přes těla ostatních spáčů přicupkal až k Havlíkovi. Pokoušel se otevřít tlapkou vchod, ale nešlo to. Nechal toho a prošel se po Havlíkovi sem a tam. Touha dostat se ven byla však velmi silná a Mžik začal znovu tlapkou ohledávat vchod. Někdo něco zabručel ze spaní, ale Havlík spal blaženě dál. Probudil se teprve, když mu pes začal lízat obličej.

„Jdi mi do háje, Mžiku!“ zlobil se polohlasně. „Měl jsem takový pěkný sen, že mne líbá krásná dívka, a zatím to byl tvůj jazyk. Co chceš?“

Mžik se obrátil výmluvně ke vchodu a Havlík pochopil.

„Fuj, tam je zima!“ otřásl se a chystal se zase spustit uzavírací desku ale jeho zvědavost byla silnější. Vyklonil hlavu z otvoru a spatřil Mžika, jak hltavě vylizuje kotlík s pemmikanovou polévkou.

12. LOVECKÉ DOBRODRUŽSTVÍ HAVLÍKA A JIRKY

Jirka se vzbudil dřív než ostatní. Nechtělo se mu ven, ale vzpomněl si na svou kuchařskou povinnost. Opatrně přešel Havlíka, aby se dostal ke vchodu. Zavřel pečlivě za sebou a otřásl se zimou. Slunce svítilo sice ze všech sil, ale přesto byl tak důkladný mrazík, že Jirkovi okamžitě zrudly uši. Spustil si přes ně honem kapuci a dal se do práce.

„Tak vida, ty jsi to přece snědl!“ řekl překvapeně Mžikovi, který se na něj zahanbeně díval. Přitlumeně štkl, jako by odpovídal, a podíval se významně nejdříve na kotlík a pak na Jirku.

„Teď musíš počkat,“ smál se Jirka, „až po nás, Mžiku!“ Výdrhl sněhem důkladně vnitřek kotlíku a pokoušel se také umýt si ruce začerněné od přípravy večere. Nešlo to bez mýdla, v rýhách dlaní zůstávala stále špína a Jirka se s ní nakonec smířil. Naplnil kotlík ledem z kry, kterou v duchu překřtil na „vodovod“ a zapálil vařič. Havlík mu světil už minulý den k tomu účelu jednu ze svých dvou krabiček sirek a kladl mu na srdce, aby šetřil.

Mezitím už vstali i ostatní. Sýkora odevzdal Jirkovi pemmikan na snídani a druzí zatím skládali stan a chystali vše k dalšímu pochodu. Tentokrát vypil i Sládek svůj šálek až do dna a přestal již nařikat, že mu pemmikan nechutná.

„Jsi dobrý kuchař, ale máš trochu krátký jídelní lístek. Prohod' to pro změnu něčím jiným!“ škádlil Jirku.

Havlík si stěžoval, že jsou malé porce. „Snědl bych toho třikrát tolik!“ ujišťoval.

„Nic si z toho nedělej, zato budeš po návratu tak štíhlý, že se budeš moci přihlásit do lehkotletického oddílu továrního mužstva. Už tě vidím, jak si odnášíš první cenu v běhu na sto metrů,“ zlobil ho nenapravitelný Sládek.

Málomluvný Bureš se jen zřídka účastnil těchto rozhovorů a také inženýr většinou mlčel. Bylo na něm vidět, že stále přemýšlí o Zemanově zradě, třebaže se ostatní chránili zmínit se i slovem o poradném kamarádovi. Pokud netáhl saně, šel Sýkora napřed s kompasem v ruce a určoval směr.

Šli stále k východu a led skýtal nyní méně překážek, než v první den. Přesto však musili dělat četné oklidy a nejméně dvakrát za hodinu nezbylo nic jiného než pracně přenášet saně přes vysoké ledové hřebeny.

K večeru druhého dne pochodu - přičemž mluvíme-li o večeru, máme na mysli jen obvyklé rozdělení času, a nikoli skutečný večer s tmou - zmizel jim Bílý ostrov z očí. Cíl jejich cesty, Viktoriin ostrov, nebylo však stále ještě vidět, ačkoli Jirka vylézal co chvíli na nějakou vysokou kru a napínal zrak do dálky.

Inženýr věděl, že je to zbytečná námaha, ale nechtěl Jirku odradit. Odhadoval jejich pochod za dva dny nejvýš na patnáct kilometrů a Viktoriin ostrov byl jistě ještě přes třicet kilometrů daleko, tedy v takové vzdálenosti, že nebylo možno jej zahlédnout prostým okem.

Koncem druhého dne si začali Bureš se Sládkem stěžovat, že je bolí oči. Škubalo jim v nich, páliły je, a zanedlouho se zanítily tak, že přestali rozeznávat nejbližší okolí. Jakmile pootevřeli víčka, bodal je každý paprsek světla jako ostrá jehla. Bolest byla tak krutá, že nakonec jsi netroufali otevřít oči a potáceli se jako slepci, držíce se svých druhů. „Je to sněhová slepota,“ prohlásil inženýr. „Sníh a led odrážejí do oka tolik světla, že je zrak stále oslněn a sítnice se posléze zanítí.“

Odpočnete si ve stanu, kde je tma, a oči se vám zahojí samy.“ Litoval velmi, že nevzali s sebou, když opouštěli vzducholod', tmavé brýle proti slunci. V balíku, který jim shodil Zeman, nebyly, takže nezbylo, než si nějak pomoci, aby tato choroba nepostihla i ostatní. Sýkora si vzpomněl, že kanadští Indiáni chrání zrak proti spodnímu světlu, odraženému od sněhu, sazemí, jimiž si potrou řasy i víčka. Použili téhož prostředku, a třebaže tím krása jejich obličejů nijak nezískala, byl účinek ochranného nátěru dobrý.

„Vypadáme jako uhlíři,“ stěžoval si Havlík, a Mžík byl velmi udiven proměnou obličejů svých bílých pánů. Jemu ostré světlo nevadilo vůbec a jedinou příčinou jeho nespokojenosti s polárním životem byl nedostatek jídla. Smířil se už s pemmikanem, ale nebylo ho pro něj dost, ačkoliv mu Jirka s velkým sebezapíráním schovával vždy skoro třetinu své porce a také Sýkora mu často přidal ze svého.

Inženýr využil nucené zastávky, aby určil jejich zeměpisnou polohu. Věděl, že polární led je ve stálém pohybu, který oko nepostřehne, protože zachvacuje nepřehledně velké plochy. Bylo možné, že je pohyb ledu strhl z vytčené čáry pochodu. Pak by musili změnit směr své cesty.

S Jirkovou pomocí si vybral Sýkora dost rovné místo a zde postavil malou skleněnou polokouli, v níž byla miska se rtutí. Jirkovi dal chronometr a zápisník s tužkou.

„Dávej pozor, Jirko! Až řeknu stop, odečteš všechny tři ručičky, hodinovou, minutovou i vteřinovou. Ale nesplet' to!“ Jirka slíbil, že to provede dokonale, a upřel zrak na číselník. Vteřinová ručička mu naháněla strach, capala tak rychle, že ji zrak stěží stačil sledovat. Sýkora se natáhl na led před rtuťovým obzorem a namířil na obraz Slunce v hladině rtuti dalekohled sextantu. Chvilku točil pohyblivým ramenem přístroje až obraz odrážený otáčivým zrcátkem do dalekohledu splynul s odrazem v hladině rtuti. V tom okamžiku zvolal „Stop!“ a Jirka zaznamenal přesný čas. Potom odečetl polohu zrcátka na děleném oblouku sextantu a nadiktoval tato čísla Jirkovi, který je připsal k časovému údaji. Měření opakoval Sýkora ještě několikrát a za dvě hodiny znovu. Potom si sedl na malou kru v blízkosti stanu a zabral se do svých výpočtů. Zatím Havlík vyrobil z kusu plátna ochranný obvaz na oči pro oba nemocné kamarády. Pořídil jej snadno z úzkého pruhu, který si měli ovázat kolem hlavy. V místech očí vystříhl dvě úzké štěrby, aby jimi pronikalo co nejméně světla. Byl s tím hotov za chvilku a potom měl dlouhou chvíli stejně jako Jirka. Požádal inženýra o dovolení, aby se směli s Jirkou trochu projít kolem tábora. „Můžete, ale ne dále, než na sto metrů!“ rozhodl inženýr a Havlík slíbil, že se tím bude řídit. Jirka přivítal tento nápad s velikou radostí. S jistou závistí pozoroval, jak si Havlík přehazuje přes rameno karabinu. Byl by rád požádal inženýra, aby mu půjčil svůj kolt, ale věděl napřed, že by to bylo marné. Musil se spokojit se svým tesákem, který si okázale připnul k pasu. Sládek na ně volal ze stanu, aby si vzali s sebou Mžíka a v případě nezdaru přinesli aspoň psí pečeni, ale oba lovci jeho posměšků nedbali. Vyrázili a začali se proplétat mezi četnými krami, které zde byly nakupeny. Na nerovných místech byly takové závěje, že v nich zapadali až po pás, ale to jim nevadilo. Měli výborné boty i šaty, Sýkora na to pečlivě dbal, ještě když se chystala výprava. Každý muž posádky dostal oblek z nepromokavé látky, podšitý beráncí srstí, a důkladné boty z mroží kůže, sahající nad kolena. Když se objevil „slepý pasažér“ Jirka, sehnal pro něj inženýr v zásobách vzducholodi oblek i boty. Obojí mu padlo docela dobře, neboť byl na svůj věk velmi urostlý a vyvinutý. Sýkora dbal také na to, aby se všichni převlékli a přezuli před vycházkou na ostrov. Jak se později ukázalo, bylo to velmi prozítkelné. Kdyby byli zůstali v obleku a obuvi, které měli při startu, nebyli by snesli mráz, jenž zde panoval. Neměli sice s sebou na pochodu žádný teploměr, ale přes to odhadl inženýr zimu přibližně na patnáct stupňů pod nulou. A to bylo polární léto, svítlo slunce a vítr, který se tak špatně snášel, byl velmi slabý.

Šli asi půl hodiny, když se Havlík zastavil.

„Tak se mi zdá,“ řekl starostlivě, „že už jsme o hodně dál, než sto metrů od tábora!“

Jirka se ohlédl směrem, odkud přišli. Stan bylo vidět jako temný trojúhelník a opravdu to vypadalo, že už jsou hodně daleko.

„Ještě kousek!“ prosil. „Podívejte se, tady zrovna máme takovou rovnou kru, po té se nám dobře půjde!“

„Inu, ještě kousek, ale co z toho?“ bručel Havlík. „Jdeme pořád, a nikde ani potuchy po nějakém zvířeti. Div si oči nevykukám, jak hledám stopy ve sněhu, ale jediné stopy jsou ty, které nám tu všude dělá Mžík! Tak tedy ještě kousek půjdeme,“ svolil neochotně a šli dál.

Kru byla velmi rozlehlá a téměř úplně rovná.

„Tady se sáním dobře pojede,“ liboval si předem Havlík. Mžík je předběhl. Náhle zpozorovali, že se zastavil a očichává sníh. Stál už nedaleko okraje rovné kry, kde ji lemoval pás ledových pahorků, z nichž některé byly několik metrů vysoké. Psi očichával jedno místo, pak zdvihl hlavu, krátce zaštěkal a s čumákem přitisknutým ke sněhu běžel dál.

„Co to tam má?“ znepokojoval se Jirka a oba přidali do kroku. „Podívej se,“ řekl udiveně Havlík, když se zastavil u místa, kde se Mžík začal zajímat o sníh. „To je přece stopa! Ale kdo ji udělal?“ Sněhem se táhl dost široký pruh a po jeho obou stranách šly rovnoběžně s ním dva užší pruhy, v nichž byl sníh podivně přeházen.

Rozhodli se sledovat stopu dál a došli až k místu, kde stál Mžík a tlumeně vrčel. Opíral se předními tlapkami o okraj podivné kuželovité jámy, která pronikala hluboko do ledu.

„Kdo tohle udělal?“ žasl Havlík. „Cožpak jsou tu nějakí lidé kromě nás? A proč by vrtali do ledu? To je nějaké podivné!“ dodal znepokojeně a vrtěl hlavou.

„Myslím, že vím, co to je!“ řekl pomalu Jirka.

„To jsi tedy chytřejší než já. Tak ven s tím!“ vybízel ho Havlík.

„Stopu udělal tuleň. Vleče se celým tělem, a chodí hlavně po předních nohách. Udělá vždycky krok a pak se skrčí a přitáhne zadní část těla k přední. Vlastně jenom poskakuje po ledě. Od těla je ta široká prostřední stopa a od obou předních noh ty dvě užší po straně,“ vykládal vážně Jirka.

„Poslechni, tohle vás učí v tovární škole?“ ptal se nedůvěřivě Havlík. Jirka se usmál.

„To nemám ze školy, četl jsem to v jedné knížce o lovcích tuleňů,“ vysvětloval.

„Tak to nemusí být pravda,“ odporoval Havlík. „Takové knížky píšou často lidé, kteří viděli jen cvičené tuleň v cirkusu a nikdy v polárních krajinách nebyli! A co tu pořádnou díru do ledu, tu udělal taky tuleň?“

„Ovšemže ji udělal. Musí se nějak dostat z vody, aby se nadýchal čerstvého vzduchu, je to přece savec,“ poučoval Jirka svého o hodně staršího druha.

To jsou mi věci!“ kroutil nedůvěřivě hlavou bodrý mechanik. „A čím ji, prosím tě, udělal? To má takovou nějakou

lampu jako klempíři, když rozmrazují zamrzlé potrubí?“

Jirka se dal do smíchu, ale pak se ztišil a poručil Mžikovi, aby byl také zticha.

„Možná že nějaký tuleň vyleze!“ šeptal rozčileně Havlíkovi. „Co kdybychom si udělali nějaký kryt ze sněhu a chvíli tu počkali? „To bychom se možná taky načekali,“ zdráhal se Havlík, a teprve, když mu Jirka připomněl, že tulení maso je velmi dobré, a játra s ledvinkami dokonce hledanou pochoutkou, byl ochoten jeho návrh přijmout.

Nakupili ze sněhu jakousi hradbu asi metr vysokou, a z téhož staviva si zhotovili nízká sedátka. Jirka držel Mžika za obojek a chvílemi mu držel čenich rukou, aby nevrčel. Havlík si prohlédl karabinu a pak ji položil na sněhový val tak, že hlavně směřovaly přímo k otvoru ledu.

Nacházeli se od něho sotva deset metrů daleko a nemohl se chybit cíle. Vítr byl velmi slabý, a pokud vál, šel jim do obličeje, takže vše bylo lovu příznivé. Ještě jen, aby se tuleň objevil brzy.

„Neřekl jsi mi před chvílí, jak si ten tuleň udělá díru v ledu!“ šeptal Havlík Jirkovi.

„Prokouše led zespodu, dokud je ještě tenký, a potom jej udržuje stále otevřený. Když neloví, leží na ledě a sluní se. Teprve když má hlad nebo když mu hrozí nebezpečí, skočí po hlavě do svého otvoru a vydrží pod vodou velmi dlouho,“ vykládal tiše Jirka. Chvíli se ještě bavili o podivném životě, jaký vede tuleň, ale pak je zachvátila lovecká horečka a umkli. Seděli nehybně a dívali se upřeně k otvoru v ledové kře. Tam se nic nepohnulo. Kolem dokola vládlo tak hluboké ticho, že bylo slyšet oddechování obou lidí a psa.

Mžik se zpočátku vzpouzel tomu, aby ležel nehybně, jak si Jirka přál, ale za chvíli se s tím smířil. Míjela jedna čtvrt hodina za druhou, a tuleň se neobjevoval.

„Ten už nepřijde!“ šeptal mrzutě Havlík. „Takhle dlouho přece nevydrží pod vodou! Vždyť tu sedíme už hodinu.

Musíme jít zpátky, inženýr by mohl mít o nás strach!“

Jirka byl zklaman. Tuleň se přestěhoval patrně někam jinam a na tuto kru zřejmě zapomněl. Jirka si povzdychl a chtěl právě vstát, když ucítil, jak se pod jeho rukou napnuly svaly v Mžikově těle. Psík se pozdvihl a začal věftít. Jirka mu sevrěl rukou čenich a rozčileně sykl: „Pozor, tuleň je blízko! Ale nestřílejte, dokud nevyleze docela na led, a střelte ho jednou ranou, sice uteče a už se neukáže!“

„Neměj strach, budu střílet jako Vilém Tell,“ ujišťoval Havlík a přitiskl pažbu karabiny k líci.

Vzápětí vyhlédla z otvoru kulatá, temně hnědá hlava s vousy, ale ihned zase zmizela.

„Tak tedy sbohem játra, sbohem ledvinky!“ šeptal zklamaně Havlík.

„Přijde, jen buďte tiše,“ ujišťoval ho Jirka. „Vždycky prý to tak dělá. Nejdřív se rozhlíží, jestli je všude kolem klid. Mžiku, proboha tě prosím, ukaž aspoň jednou, že máš rozum, a buď tiše! Uvidíš ty hody!“ šeptal teriéroví do ucha. Zdálo se, že mu psík rozumí, alespoň se nesnažil nějak uvolnit z ruky, která jej svírala. Uběhly sotva dvě minuty, když se hlava ukázala znovu. Tentokrát prodlel tuleň trochu déle a rozhlížel se na všechny strany. Ponořil se ještě jednou, ale vzápětí se zase vynořil, opřel se předními nohama o okraj kry a jediným skokem se na ni vyhoupl.

Bylo vidět, že ještě váhá. Zastavil se u samého otvoru, čenichal a otáčel pomalu hlavu ze strany na stranu.

„Ted?“ ptal se rozčileně Havlík Jirky.

„Ještě ne, až popoleze!“ syčel mu Jirka do ucha a celý se třásl vzrušením. Nejraději by byl skočil na tulene a probodl jej tesákem, ale věděl dobře, že by zvíře zmizelo, sotva by opustil ochranný kryt.

Tuleň se rozmýšlel hezkou chvíli a pak začal pomalu lézt po kře opačným směrem, než byl kryt obou lovců. Z Havlíkovy karabiny houkla rána, která div neutrhla Jirkovi ucho, a hned za ní druhá. Tuleň udělal ohromný skok do výšky a rychle se obrátil ke spásnému otvoru, ale druhá rána jej přibila na místo. Natáhl se a zůstal nehybně ležet, zatímco sníh kolem něho se začal rudě barvit.

„Ať se Sládek podívá, jestli umím střílet, nebo ne!“ křičel vítězně Havlík a mával bojovně karabinou nad hlavou.

Všichni tři běželi k mrtvému zvířeti. Mžik začal lízat krev, která vytékala z rány ve hřbetě a rychle tuhla, zatímco Jirka s Havlíkem prohlíželi kořist.

„Viděl jsi už lepší trefu?“ ptal se pyšně Havlík. Ukazoval na ránu ve hřbetě, těsně za krkem, a druhou, která byla pod uchem tulene a přinesla mu okamžitou smrt.

Jirka sice byl toho názoru, že trefit na nějakých dvacet metrů vzdálenosti není žádné kouzelnictví, ale nechal si to pro sebe. Měl srdečného Havlíka rád jako všichni, a proto mu upřímně blahopřál k jeho střeleckému umění.

Tuleň byl statný kus, téměř půldruhého metru dlouhý, a měl hustý hnědý kožich s temnými, polokruhovými skvrnami.

„Ale jak ho dostaneme do tábora?“ staral se Havlík a škrábal se rozpačitě za uchem.

„Přivážeme mu provaz za ocasní ploutev a potáhneme ho po sněhu! Viděl jsem to na obrázku v jedné knize!“ navrhoval Jirka.

„Tak se mi zdá, že v těch tvých knížkách je všechno, Jirko,“ bručel mechanik, zatímco hledal po kapsách kus provazu.

„Budu je musít také začít číst, až se vrátíme domů!“

Šťastně našel provaz v jedné ze svých četných kapes a ovázal jeden jeho konec důkladně kolem tuleňova ocasu. Na druhém konci provazu udělal smyčku, za níž táhl. Jirkovu nabídku, že mu pomůže zvíře táhnout, Havlík důrazně odmítl. Prohlásil, že každý lovec si má nést svoji kořist sám.

„Viděl jsi někdy v těch svých knížkách, jak silný Bivoj nesl kance na zádech?“ ptal se Jirky a hoch přikývl.

„Tak vidíš, že to bylo zvykem už u starých Čechů!“ končil spokojeně Havlík a vlekl svého tulene dále.

„A co kdybyste zastřelil polárního medvěda?“ ptal se naivně Jirka. „Kolikpak váží takový medvěd?“ tázal se pohrdavě Havlík.

„No, aspoň tři, čtyři sta kilo!“ odpověděl Jirka s potutelným úsměvem.

„Aha, chceš mne dostat, že?“ usmíval se Havlík. „To by byla taková kořist, že by stálo za to, přestěhovat se k ní. Pak bych ji nepotřebou tahat nikam!“

V polovině cesty se setkali se Sýkorou, který uslyšel v táboře dva výstřely. Byl znepokojen a šel jim vstříc. Jeho vážná

tvář se vyjasnila, když spatřil, že jsou oba bez úhony a vracejí se s vydatným úlovkem Pochválil Havlíka, ale bodrý mechanik mu poctivě řekl, že bez Jirky mu bylo ani nenapadlo na tuleně čekat, a i kdyby to udělal, že nebyl asi nic ulovil, protože vůbec neznal způsob života těchto zvířat.

„Jsi chytrý chlapec, Jirko!“ řekl inženýr vlídně a Jirka se začervenal.

V táboře zavládlo velké nadšení nad nečekanou změnou jídelního lístku. I sám málomluvný Bureš prohodil několik přivětivých slov Sládek se vůbec nezmohl na své obvyklé vtipy, ačkoli mu Havlík líčil svoji loveckou příhodu v tak dokonalé myslivecké latině, že by byl závistí zelenal každý starý hajný.

„Počkej, Jirko, tentokrát vařím já, když jde o takové vzácné jídlo prohlásil Havlík, který nechtěl dát tuleně ani z ruky. Jirka mu pomáhal a zanedlouho zavoněly tulení vnitřnosti, pekoucí se na vlastní tuleňově špeku, tak vábivě, že se všem sliny sbíhaly v ústech.

Inženýr rozhodl, že každý smí jíst podle chuti, poněvadž zvíře by těžké a všechno maso by velmi tížilo saně. A tak Havlík opekl obědu ještě několik kotlet a stejně vydatně se i večeřelo a druhý den snídalo. I potom jim zbylo ještě na třicet kilo masa, které se v tom mrazivém ovzduší mohlo udržet dlouho čerstvé.

„Rozhodně to sníme dříve, než se maso zkazí!“ prohlásil Havlík a všichni s ním souhlasili. Je snad zbytečné podotýkat, že Mžík dostal tolik různých zbytků, že byl vrchovatě spokojen a uchoval si nejspíš nejlepší vzpomínku na ono podivné zvíře.

13. NA PLOVOUCÍ KŘE

Den pobytu v temném stanu ulevil aspoň natolik bolestem v očích Burešových a Sládkových, že oba mohli nastoupit další pochod, když chránili zrak stínidlem, které jim vyrobil Havlík. Sýkora dal hned ráno rozkaz k pochodu. K dosavadnímu starostem mu přibyla nová, kterou zatím před ostatními tajil. Byl rád, že v radosti nad úlovkem tuleně se jej zapomněli zeptat na výsledek jeho měření. Do plně naložených saní se zapřáhl sám a dal Havlíkovi, který měl jít napřed, svůj kompas. „Ale teď už nejedeme přímo na východ, pane inženýre!“ podivil se mechanik, když mu Sýkora vyznačil směr, který se odchyloval velmi značně k jihu.

„Nejedeme, zašli jsme trochu k severu a musíme to nyní vyrovnat,“ řekl vyhýbavě Sýkora. Ulevilo se mu, když se Havlík dále nevyptával. To, co minulý den zjistil, jej přímo ohromilo a naplnilo neblahou předtuchou. Měli se při své cestě pohybovat stále podle osmdesáté rovnoběžky, a zatím naměřil, že jsou o celý stupeň severněji. Poněvadž v posledních dnech bylo bezvětří, musil tu být nějaký mořský proud, který šel od jihu k severu a hnál s sebou celé ohromné ledové pole.

Inženýr věděl, že takové proudy v polárním moři jsou, ba že jej před mnoha lety Nansen přímo vyhledával, aby jeho loď Fram zahnal k severní točně.

Ale co bylo úspěchem pro Nansena, bylo zkázou pro ně. Za necelé tři dny je tento nepřátelský proud dostal o více než sto kilometrů k severu, kde nebyla žádná možnost spásy. Půjde-li to takto dále, nedojdou nikdy na Viktoriin ostrov, dostanou se proti své vůli až na pól, a to by znamenalo neodvratný konec!

Zásob měli při největším šetření jen na několik týdnů a zvíř je na pólu velmi vzácná - všichni zemřou hladu...

Tyto myšlenky se honily Sýkorovi hlavou, ale ostatním nic neřikal. Nechtěl jim brát odvahu, dokud to nebude nezbytně zapotřebí. Sám byl na smrt připraven a dovedl jí čelit, ale když se podíval na ostatní, kteří se světili bezvýhradně jeho velení a měli takovou důvěru v budoucnost, svíralo se mu nad nimi srdce lítostí.

„Tak jsem se byl podívat trochu napřed a máme to pěkně!“ křičel

Havlík, jenž se vracel hlubokým sněhem k sáním, které postupovaly jen zvolna kupředu.

„Copak je, Havlíku?“ ptal se mírně inženýr.

„Moře, pane inženýre, žádný led, jen sem tam nějaká malá kra,“ volal vzrušeně Havlík. Setkal se se všeobecnou nedůvěrou.

„Tak se mi zdá, že Havlík před námi utajil nějakou lahvičku se slivovicí, ráno si z ní přihnul a teď vidí všude samou vodu!“ posmíval se Sládek, kterému zatím již otmulo, jak jej přestaly bolet oči.

„Ty máš vždycky něco!“ durdil se Havlík, „počkej chvíli a uvidíš sám, i když máš klapky na očích jako drožkářská kobyla.“

Zanedlouho se všichni přesvědčili, že Havlík nepřeháněl. Vyjeli se saněmi mezi dvě velké kry a za nimi se zastavili. Byli na pokraji ohromného ledového pole, které v těchto místech končilo. Před nimi se prostíralo volné moře napravo i nalevo a zahrazovalo jim další cestu. Jen v dáli na východním obzoru byl na obloze úzký pás bílého přísvitů prozrazující, že je tam opět moře pokryté ledem.

„Tohle je divné,“ poznamenal Bureš, „mráz je, až mi uši pálí, a tady je voda. Cožpak moře nezamrzá?“

„Zamrzá, ale chvíli to trvá,“ řekl zamyšleně inženýr. „Není nic divného, že se ledové kry náhle někde rozlomí, jak na ně tlačí vítr nebo vodní proudy, a mnoho lidí už tímto způsobem zahynulo, když se led otevřel právě pod nimi. Ovšem dlouho to netrvá, proud nažene do volného moře nový led a mráz uzavře to, co ještě zůstalo prosté ledu.“

Rozmýšlel se, co by měli udělat. Kdyby nebylo zrádného jižního proudu, který je hnál neodvratně k pólu a do náruče smrti, byl by vyčkal na okraji moře třeba několik dní, až je led zase uzavře. Měli dost tuleního masa a nebylo vyloučeno, že v moři ještě ledacos uloví. O zásoby by tedy zatím nebyla nouze. Ale za těchto okolností čekání bylo velmi na pováženu.

„A od čeho máme skládací člun?“ zvolal důvěřivě Havlík. Sýkora potřásl hlavou. „Tam se vejdou jen dva lidé, Havlíku, a co s ostatními? Moře je několik kilometrů široké a přeprava jednoho po druhém by byla velmi obtížná.“

„A není vyloučeno, že bychom se už všichni neshledali,“ ozval se Bureš a inženýr s ním souhlasil.

Díval se na černošedou vodní hladinu, zrýhovanou krátkými vlnami. Chvilími po ní plynuly kusy ledu nejružnější

velikosti od jihu k severu. Některé z nich bylo sotva vidět, jiné byly veliké jako stůl, ale proplulo jich také několik tak velkých, že by se byl na ně pohodlně vešel celý jejich tábor.

Při pohledu na tyto větší kry dostal Jirka nápad.

„Co kdybychom použili jedné takové kry jako plavidla?“ navrhoval nesměle. Havlík se zatvářil nedůvěřivě.

„Vždyť plavou, kam chtějí, Jirko. Nikdy by nás nepřepravily na druhý břeh!“

„To není špatný nápad,“ ozval se inženýr. „Rozhodně to můžeme zkusit. Uděláme to tak, že člun kru potáhne. Půjde to sice špatně, poněvadž kra se noří hluboko, ale veslaři se mohou střídat.“

„A snad bychom mohli použít i větru, který fouká v našem směru,“ poznamenal Jirka. „Z plátna, do kterého byl zabalen balík s našimi věcmi, můžeme udělat plachtu...“

„Výborně, Jirko!“ chválil inženýr. „Dejme se hned do toho. Nejdříve spustíme člun a s jeho pomocí chytíme vhodnou kru.“

Jirka bez pobízení roztáhl člun na okraji kry, připojil k ventilu hustilku a začal pumpovat. Pracoval ze všech sil, až se celý zapotil, ale okraj člunu, tvořící vzdušnou komoru, byl stále splasklejší.

Havlík nad tím kroutil hlavou, ale pak se uhodil do čela a dal se do smíchu.

„Ty jsi chytrák, Jirko, takhle ho nenafoukneš ani za sto let! Vždyť jsi zapomněl uzavřít vypouštěcí ventil a vzduch ti utíká druhou stranou ven!“

Jirka se začervenal a pospíšil si napravit své nedopatření. Za divili se boky člunu naplnily vzduchem vehnaným do komor a jejich plavidlo bylo připraveno k vyplutí.

Přivázali do kruhu po okraji člunu lano a spustili člun na vodu. Jirka do něj opatrně vlezl a nasadil dva páry vesel do závěsů.

V prvé chvíli se zarazil, když pohlédl na moře. Člun vyčníval jen velmi nepatrně nad vodu a Jirka měl dojem, že se moře každou chvíli přeje přes jeho oblý okraj. Ale vodní hladina byla zčeřena jen malými vlnkami a klidná jako řeka.

„Kdo pojede?“ ptal se dychtivě Havlík.

„Já...“ odpověděl Sýkora.

„Vezměte mne s sebou!“ vpadl mu Jirka prosebně do řeči. Inženýr váhal, ale nakonec svolil. Bureš se Sládkem viděl ještě příliš málo a nepřicházeli v úvahu a Havlík nechtěl Jirkovi zkazit radost.

„Tak si jed!“ řekl velkomyslně, „ale koukej vybrat nějakou pořádnou kru!“

Sýkora sestoupil opatrně do člunu k Jirkovi a vzal s sebou špičák. Odrazil malé plavidlo jedním veslem od kry a vyjeli.

Dalo to trochu práce, než se jim podařilo udržet správný směr. Člunek měl téměř kruhový tvar a točil se zpočátku na místě jako zátka hozená do vodního víru. Konečně se jim podařilo vyrovnat směr a opřeli se řádně do vesel. Z kry na ně křičeli Havlík se Sládkem svá přání šťastné cesty a Mžík je doprovázel hluchým štěkotem.

Sýkora se nechtěl příliš vzdálit od okraje pevné kry, aby neměli zbytečnou práci s návratem. Přesto musili veslovat pořádný kus, než našli vhodnou kru.

„Tamhleta by byla dobrá!“ zvolal Jirka, který seděl před inženýrem a měl lepší rozhled. Kra je doháněla, plula velmi pomalu a za chvíli se octla v těsné blízkosti člunku. Inženýr s Jirkou souhlasil. Kra měla právě vhodné rozměry a podle barvy ledu se dalo soudit, že je hodně stará, a tedy dostatečně pevná, když vydržela několik let. Byla asi pět metrů široká a sedm až osm metrů dlouhá. Její povrch se zdál být rovný a z vody vyčnívala jen asi půl metru. To znamenalo, že ponořená část je asi půl čtvrtého metru silná. Byl to pravý ledový balvan, a nemusili se bát, že se cestou pod nimi rozlomí.

Sýkora měl jisté obavy, zda kra nebude příliš těžká, aby ji mohli táhnout, a rychle z hlavy počítal. Došel k výsledku, že kra váží asi sto dvacet tun, a to bylo skutečně pro sílu dvou veslařů trochu mnoho, mohli se však spoléhat, že jim vítr pomůže.

„Ale jak ji chytíme?“ staral se Jirka.

„Neměj obavy,“ usmál se inženýr a zatočil člun tak, že se přiblížili ke kře na dosah ruky. Přivázal konec provazu, upevněného ke člunu, kolem špičáku a zarazil jeho ostří do sněhu.

„Pozor, Jirko!“ velel, „udrž člun v rovnováze!“ Jirka se opřel do vesel. Sýkora si pomalu ve člunu stoupl a potom přeskočil na kru. Křehké plavidlo se rozkolébalo, ale Jirka je vesly vyrovnal, takže dovnitř špláchlo jen trochu vody.

Sýkora pak zarazil špičák pevně do samého ledu, přitáhl provazem člun těsně ke kře a opatrně do něj vstoupil.

Čekala je notná práce, poněvadž vlekli kru proti větru. Nořila se sice jen málo ven, ale vítr nalézal oporu na jejím povrchu a hnál ji opačným směrem.

Pracovali, až se jim pot řinul po tvářích a nepříjemně je chladil za krkem, ale postupovali jen velmi pomalu. K tomu je ještě hnál proud napříč směru jejich plavby. Když po dvouhodinové práci přirazili k veliké kře, kde byli ostatní, octli se o několik set metrů dále, než bylo místo, odkud vyjeli.

Havlík však pozoroval jejich plavbu zkušeným zrakem a přesně odhadl místo, kam dorazí. Dopravil tam zatím za pomoci ostatních saně a připravil i důkladný oběd z tulení svíčkové.

„Pracoval jsi jako chlap, Jirko, mohl jsem na tobě oči nechat!“ chválil hoča, který se únavou zhroutil, jakmile vystoupili ze člunu. Havlíkova pochvala ho vzpružila tak, že vyskočil a šel pomáhat Sýkorovi při zakotvení kry.

„Nech toho, Jirko!“ bránil mu Havlík, „pojď si něco sníst! Nech také Sládku, ať si trochu přivydělá, beztak si mi stěžoval, že mu měknou svaly, jak má málo práce!“

„Přál bych si, aby ti trochu změkkl jazyk a nebyl tak ostrý,“ huboval Sládek, který nečekal na Havlíkovo vybídnutí a sám šel pomáhat. Přivázali druhý konec provazu k velkému ledovému balvanu a člunek zatím vytáhli na pevnou kru.

Hned po obědě se začali stěhovat na plovoucí kru. Dalo trochu práce, než na ni přenesli saně, ale hlavní potíž nastala, když šlo o to, upevnit na kře plachtu.

„Ty a Jirka ji budete držet!“ navrhoval žertem Sládek Havlíkovi, ale jeho vtip nenašel tentokrát odezvu. Všichni

přemýšleli, až je hlava bolela, ale kromě Sládkova žertu na nic nepřišli. Zdálo se, že se budou musit celého plánu vzdát, protože nebylo pomýšlení, že by se kra dala utáhnout člunkem na delší vzdálenost, když tu se přihlásil Jirka s návrhem. „Saně jsou tři metry dlouhé, a kdybychom je postavili zadním opěradlem do sněhu, můžeme z nich udělat stožár...“

„To je nápad, Jirko!“ řekl uznale inženýr.

„Sládek by na něj nepřišel, ani kdyby tu měl zmrznout!“ zaryl si Havlík, jenž se měl čile k dílu.

„A ty ano, vid? Pročpak jsi to tedy nenavrl sám, nádobo moudrosti?“ zlobil se Sládek a pomohl mu upevnit opěradlo saní do sněhu. Na kře, právě uprostřed, kde byla zvlněná, bylo na metr tvrdého sněhu a opěradlo v něm drželo dobře.

Obložili je ještě schránkami a penmikanem, aby je upevnili, a Havlík pak začal k sáním uvazovat plátno, složené do pravoúhlého trojúhelníku. Jedna kratší strana trojúhelníku přilehla k improvizovanému stožáru a druhá ke kře. Zbývajíc cíp plachty zatížili schránkami s benzinem a pro větší jistotu si měl vždy někdo na ně sednout.

Do člunku vsedl Havlík s Burešem a inženýr nastupoval poslední na pohyblivou kru. Uvolnil lano, jímž byla zakotvena, a přeskočil pak na ni. Vítr nadul plachtu. Vyjeli.

„Tohle je něco jiného než se dít se saněmi!“ pochvaloval si Sládek, rozložený na schránkách s benzinem jako milostpán.

„Jen počkej, až si vyměníme místo!“ křičel na něj Havlík ze člunu, „pak tě přejde legrace!“ Ale jeho přání se nesplnilo.

Třebaže byl vítr zpočátku slabý, poháněl přece jen kru tak vydatně, že veslaři ve člunu s ní měli jen málo práce.

Právě když mělo dojít k jejich vystřídání, vzrostl vítr do té míry, že kra začala předstihovat člunek.

Za těchto okolností nemělo smyslu dále veslovat a inženýr poručil Havlíkovi a Burešovi, aby vystoupili na kru a vytáhli člunek s sebou. Sládek měl ovšem velkou radost z toho, že na něj nedošlo, a nepřestal se Havlíkovi vysmívat.

Brzy potom vítr zesílil tak, že počal budít obavy. Kolem nich se množily plovoucí kry a některé z nich měly pořádné rozměry. Hrozilo nebezpečí, že se s nimi srazí, a inženýr se pokusil řídit nemotorné plavidlo. K volnému cípu plachty přivázal provaz, aby se dala natáčet. Odstranil potom z konce plachty přítěž a Havlík se chopil lana. Musil je držet vši silou, aby mu vítr nevyrvál plachtu z ruky. Pomalu natáčel napnuté plátno, kra na okamžik zakolísala, ale pak se podřídila tlaku větru a změnila směr pohybu.

„Hurá!“ vykřikl nadšeně Jirka a Sládek navrhoval, aby vyjeli na širé moře a pustili se do Norska.

„Daleko bychom se nedostali,“ usmál se inženýr. „I kdyby tam na jihu nebyl už žádný led, dostala by se kra do teplejší vody a za pár dní by se rozplynula jako kostka cukru v čaji!“

Podánilo se jim po jisté námaze proplést se mezi plovoucím ledek a po hodinové plavbě zhlédli již okraj pevného ledu.

Zamířili do záhybu v ledu, který tvořil jakousi zátoku chráněnou proti proudu, a přistáli bez pohromy.

Škoda že pěkné věci končí vždycky tak brzy!“ litoval Havlík a Sládek, který se s ním věčně škorpil, mu dal tentokrát za pravdu. Přenes náklad na břeh a jen s lítostí opouštěli přátelský kus ledu, který jim ušetřil tolik práce.

„Tak zase do té dřiny!“ povzdechl si Havlík a navlékl přes ramen popruh od saní. Vyjeli a moře jim zanedlouho zmizelo z očí za ledovými hřebeny, mezi nimiž si prачně klestili cestu.

14. SAMI DVA

Vítr se proměnil v úplný orkán. V takovém počasí se nedalo jít dále, lidem tuhly údy v mrazivé vichřici a sám Mžik se nabažil chůze a hledal ochranu na saních. Sýkora už hleděl jen najít místo aspoň trochu chráněné před ledovým větrem, pronikajícím až do morku kostí. Konečně se dostali do jakési kotliny, která byla téměř ze všech stran obklopena většími krami. Největší z nich se tyčily právě na západní straně, odkud přicházel mrazivý vítr.

Uprostřed ledových pahorků poručil Sýkora zřídit tábor. Tentokrát se podařilo sestavit stan jen s největším úsilím, tak velká byla síla větru, který dral mužům lehké desky soliditu z ruky. Jakmile byl postaven, vlezli všichni okamžitě dovnitř a i večere se tentokrát připravovala ve stanu. Usedli v kruhu kolem benzinového vařiče, který brzy vyhrál malý prostor stanu. Pevné stěny je chránily proti nepohodě a všichni měli příjemný pocit pohodlí a bezpečí. „Tam je ale nečas!“ prohodil Havlík. Naslouchal větru, který se rozrážel o ostré hrany ledu a plnil vzduch podivnými hvízdavými zvuky, kvilením a sténáním. „Vypadá to jako lidské hlasy,“ podotkl Bureš a Jirkovi přeběhl mráz po zádech. „Paní Meluzína hledá svoje dítě,“ řekl Sládek, „ale v té Sibíři je těžko najde. Tak si myslím, jak by nám asi bylo, kdybychom neměli tenhle stan a co do úst.“

Všichni se odmlčeli. Vzpomínali na Zemana, který přece jen nebyl tak špatný a nedovedl přenést přes srdce, aby je nechal jen tak, i beze vši pomoci. Co asi dělá, co se stalo s jejich vzducholodí, na niž byli tak hrdí? Jejich hněv na proradného kamaráda opadl. Jen Sýkora, který myslel stále na onen zákeřný mořský proud, ženoucí je k severu, nedovedl slevit ze svého hněvu. Sejde-li se se Zemanem ještě jednou...! Spali neklidně a nebylo to jen sténání vichřice, které je budilo ze sna. Kolem praskal led a Sýkora, který tentokrát uleh na Havlíkově místě u vchodu do stanu, vyšel několikrát ven, zatímco ostatní spali. V malé vzdálenosti od tábora se otevřely v ledu četné trhliny, ale zatím byly jen úzké. Sýkora měl největší obavy z dalšího pochodu a od půlnoci už nezamhouřil oko.

Ráno se nebe pokrylo temnými mraky a brzy se z nich začal sypat sníh. Vítr trochu polevil a obzor byl zatažen závojem mlhy. „Brrr, to je mizerné počasí!“ otrásl se Jirka, když vyšel za ranní práci. „Vezmi si plášť, sněží!“ vyzval jej Sýkora. „A nechod daleko, led se začíná trhat!“ napomínal. „Půjdu jen k tamté kře nasekat trochu ledu na snídání.“ Jirka ukazoval na nízkou starou kru, vzdálenou sotva dvacet metrů, a Sýkora přikývl.

Chlapec si zašel do stanu pro nepromokavý plášť a vzal s sebou kotlík a sekeru. Mžik, který pobíhal kolem, aby se zahřál, se připojil k němu. Sníh padal hustě a bylo špatně vidět na cestu. Jirka by byl málem zapadl do úzké trhliny pokryté sněhem a teprve Mžikovo výstražné štěkání jej upozornilo na nebezpečí. Přeskočil trhlínu a brzy se dostal k vyhlédnuté kře. Dal se do sekání tvrdého ledu, který kladl sekerce značný odpor, a měl již polovinu kotlíku naplněnou, když zaslechl inženýrův hlas.

„Jirko, vrať se hned, blíží se mlha!“ Sníh, poletující vzduchem, tlumil hlas tak, že se zdál přicházet z veliké dálky. Jirka se ohlédl ke stanu a spatřil Sýkoru, který na něj rozčileně kýval. Rozhlédl se kolem sebe a užasl. Od západu, hnána větrem, letěla proti němu s ohromnou rychlostí bílá mlhová zátopa, pohlcující v sobě vše, přes co přešla. Neudělal ani dva kroky směrem k táboru, když ho obklopila ze všech stran. Natáhl ruku před sebe a neviděl ani svoji rukavici...

Mžik poděšeně kňučel a tiskl se k jeho nohám. Jirka se zastavil a začal volat. Od tábora zněla k němu odpověď Sýkorova, ale tak hluše, že ji stěží slyšel. Pak se k inženýrovu hlasu přidružilo i volání ostatních, ale Jirka měl dojem, že zni jen o málo silněji. Led zapraskal v malé vzdálenosti od něho a Mžik začal pronikavě výt.

Přestaň přece!“ hněval se Jirka, „vždyť není slyšet vlastního slova!“

Psík zmlkl a Jirka přidržel dlaně k ústům. „Halóóó!“ křičel ze všech sil a pak naslouchal. Ticho, jen led praskal dále...

„Haló, já jsem tady!“ volal z plných plic a zdálo se mu, že slyší tři slabé rány, které šly rychle po sobě.

„Střílejí n je to tamhle v tom směru,“ řekl si s ulehčením. „Tak pojď, zbabělý Mžiku, půjdeme po sluchu!“ Vykročil a šel pomalu, krok za krokem, a tápal před sebou nohou jako slepec. Psík šel s ním jen nerad. Udělali několik kroků, když malý psík vyskočil a zakousl se do cípu chlapcova pláště.

„Zbláznil ses, Mžiku?“ zlobil se Jirka. „Co tě to napadlo, pustíš mne!“ ale psík nechtěl poslechnout a úzkostlivě kňučel, svíraje plášť v zubech. Jirka se zastavil.

„Cítíš něco? A co? Je tu nějaké zvíře?“ ptal se a Mžik začal kňučel silněji, jako by rozuměl. Jirka vytáhl tesák z pochvy. Sevřel jej pero v pravé ruce a sekerku přendal do levé. V tom okamžiku poodhrnul vítr na vteřinu plášť mlhy a Jirka strnul nehybně na místě. Sotva metr od něho led končil a černalo se moře! Mlha se hned zase uzavřela a Jirka zděšeně couvl ke kře, z níž ještě před chvílí odsekával kusy ledu.

„Tak to jsi cítil, Mžičku!“ řekl měkce a hladil psa. „Děkuji ti, zachránil jsi mi život. V tomhle obleku a při té zimě bych toho asi moc neuplavala. Ale co teď budeme dělat, Mžiku?“

Pes pustil jeho plášť a začal štěkat ze všech sil, obrácen směrem k táboru.

„Aha, ty myslíš, že máme volat, aby nám přišli na pomoc!“ řekl Jirka. „Můžeme to zkusit, příteli, ale bojím se, že nám to moc málo platné.“ Připojil svůj hlas k Mžikovu štěkání a chvílemi ztichl a umlčel i psa. Poslouchal, jestli uslyší odpověď, ale kolem bylo mrtvé ticho. Jen občas zazněl hluchý zvuk padající kry, která ztratila rovni váhu a řítila se do trhlin otevřených v ledu.

Jirka si teprve nyní uvědomil, že je ztracen v polární poušti sám a sám, jen s malým psíkem, bez prostředků, bez pomoci...

Prvý dojem z této myšlenky byl tak mocný, že začal zoufale vola o pomoc. Křičel tak dlouho, až mu hlas selhal.

Bezvládně se zhroutil do sněhu a zabořil hlavu do dlaní. Co teď...?

Seděl tak dlouho s touto jedinou myšlenkou v mozku, a potom pomalu zvedl hlavu. Mžik stál před ním a díval se na něj tázavě. Jirka h vzal kolem krku a položil si jeho hlavu na tvář.

„Nic si z toho nedělej, malý Mžiku, však oni nás zase najdou, a se vyjasní! Zatím počkáme a budeme se živit ledem. Zato nám bud potom víc chutnat!“ Psík vesele zaštěkal, jako by mu chtěl říct, že s ním souhlasí, a začal mu horlivě lízat tvář.

15. NEROVNÝ BOJ

Sníh padal stále a mlha halila všechno kolem. Jirka byl promrzlý až do kosti, i když měl teplý oděv.

„Takhle to dál nejde, Mžiku!“ řekl psíkovi, který se zahrabal až po krk do sněhu. Nemohu to udělat jako ty, na to je tu málo sněhu, ale udělám něco lepšího, uvidíš!“ sliboval a dal se do práce.

Odhrabal čerstvý sníh a zařizl tesák do zmrzlého sněhu, který byl pod ním. Šlo to dost snadno a po malé námaze se mu podařilo vykrájet ze sněhu velikou kostku. Pokračoval v této práci a za hodinu měl dost velké množství takových kostek různé velikosti.

„Postavíme si sněhovou chýši, jako to dělají Eskymáci, když jsou na lovu a nemohou tahat stany s sebou, Mžiku,“ mluvil k psívi, který sledoval sice se zájmem jeho počínání, ale přesto neopustil svoje teplé sněhové hnízdo. Jirka sestavil nejdříve z největších kostek půdorys chýše. Dal mu tvar obdélníku asi dva metry dlouhého a metr širokého. Zvolil si místo blízko kry, která měla chránit jeho stavbu od západního větru, a na první řadu sněhových kvádrů začal klást druhou.

Tato řada přečnívala asi o pět centimetrů dovnitř, a tím se boční stěny k sobě přiblížily o deset centimetrů. Jirka stavěl zatím jen tyto dvě stěny, takže vpředu a vzadu zůstala jeho stavba otevřená. Na druhou vrstvu svých sněhových cihel položil třetí, která zase přečnívala o něco dovnitř, a tak pokračoval, až konečně poslední sněhové kostky, kladené z obou stran, přilehly k sobě, a prostor byl nahoře uzavřen.

Vznikla jakási střecha, která vypadala jako dvoje schody ze sněhu, nahoře spojené. Jirka byl se svým dílem jak náležitě spokojen.

„To koukáš, co, Mžiku?“ dožadoval se pochvaly od svého čtyřnohého přítele a psík mu odpověděl štěkáním.

„Co říkáš? Že je to napřed a vzadu otevřené? Ale to se zavře, okamžitě to uvidíš! A někdy také musíme dovnitř, ne? Uvidíš, jak ti tam bude teplo!“ sliboval psíkovi.

Nedalo mnoho práce uzavřít zadní otvor svislou stěnou ze sněhových kostek. Jirka si připravil ještě dostatek staviva, aby mohl uzavřít i vchod, až budou v chýši.

Nejdříve rozestřel uvnitř svůj nepromokavý plášť jako koberec a pak tam vnesl všechn svůj majetek, který byl velmi skrovný - kotlík na vaření a sekerka. Stavba byla skoro půldruhého metru vysoká a zdálo se, že je pevná. Nikdo se ovšem nesměl pořádně opřít o stěny, dokud jednotlivé kostky nespojí mráz dohromady.

„Tak pojď, půjdeme si lehnout!“ zval Jirka Mžíka a psík uposlechl. Vyhrabal se ze sněhu, otřepal se a vlezl dovnitř, kde se zavrtal do kapuce Jirkova pláště. Hoch se chystal následovat jeho příkladu, ale pak si vzpomněl, že by měl nějak označit svoji stavbu pro případ, že by jej jeho druhové hledali, zatímco bude spát.

Skutečně, už na malou vzdálenost se jeho sněhová chýše ničím nelišila od jakékoliv kry zaváté sněhem.

Jediná nápadná věc, kterou měl, byl pestrý šátek na krk. Položil jej na střechu svého obydlí a zatížil kusem ledu, aby neuletěl.

Potom vlezl dovnitř a uzavřel pečlivě za sebou vchod sněhovými kostkami. Tápal rukama kolem sebe, našel si místo a natáhl se opatrně vedle Mžíka. Uvnitř chýše se za chvíli tak oteplilo, že si svlékl kabát a zůstal jen ve svetru.

„To je nám dobře, vid?“ ptal se psa, ale Mžík neklidně zakňučel. „Cože, tobě se to nelíbí?“ divil se Jirka, „myslíš, že jsi byl na tom lépe v tom sněhovém brlohu? Jestli mne dopálíš, tak tě vyhodím ven na mráz!“ vyhrožoval.

Oči se mu brzy sklízily spánkem, ale zanedlouho se probudil s pocitem úzkosti. Dýchal se mu velmi špatně a na okamžik si myslel, že je uvnitř vzducholodí po startu, když z ní začali čerpat vzduch.

„Vzduch!“ blesklo mu hlavou. „Jsem to osel a Mžík má opravdu více rozumu než já, cítil to předem! Vždyť jsem to tady ucpal jako krabičku od sardinek, a pomalu jsme spotřebovali všechnen kyslík! Ještě chvíli a zadusili bychom se!“

Za řeči tápal kolem sebe, až nahmatal sekerku. Rozehnal se proti stěně uzavírající vchod a za okamžik vytesal ve sněhu okénko. Dýchal z plných plic čerstvý vzduch proudící dovnitř a také Mžík dal najevo spokojeným štěknutím, že přijímá s povděkem změnu ovzduší.

„Všeho moc škodí,“ řekl Jirka a oblékl si kabát, když mu začalo být nepříjemně zima. Seškrabal trochu sněhu z „podlahy“ své chýše, uhnětl jej a uzavřel jím okénko ve stěně tak, že zbyl jen malý otvor, dostatečný k výměně vzduchu. Vyhlédl jím ven a zjistil, že mlha je stále stejně hustá.

Zívl únavou. Hlad ho začal krutě trápit, a aby jej trochu ošidil, vzal si z kotlíku kousek ledu. Nabídl také Mžíkovi, ale psík odmítl. Jirka usnul, sotva spolkl svůj led. Jak dlouho spal, nevěděl. Probudilo jej hlasité štěkání Mžíkovo a podivné, sípavé bručení, které znělo někde nad jeho hlavou.

Otevřel oči, ale hned je zase přivřel, oslepen denním světlem. Na prsou cítil podivný tlak, a když se podíval, co jej tíží, spatřil, že je zasypan sněhem.

„To je dobré,“ řekl mrzutě v polospánku, „můj palác se zbořil!“ Podíval se vzhůru a vytřeštil oči leknutím. Dovnitř se dívala veliká, žlutobílá hlava s černým čenichem a tlapa s mohutnými drápy mu hrnula nový sníh do obličej!

Jirkovi vyvstal na čele pot. „Panebože, lední medvěd!“ řekl polohlasně a zuby mu zacvakaly hrůzou. Myšlenky mu vířily hlavou jedna za druhou. Co dělat? Jak se dostat ven? Jak utéci medvědovi? vždyť ta šelma uštve i koně! Jirka to četl o americkém šedém medvědu grizzly a ve svém zmatku připisoval tuto schopnost i lednímu medvědovi. Ale co to, Mžík se ho nebojí a šteká na něj drze, jako by to byl sousedovic hafan!

Tato myšlenka Jirku vzpružila. Hned za ní přišla jiná. On nemá co jíst a medvěd, to jsou čtyři metrů masa! Vzpomněl si, jak to říkal Havlíkovi, když spolu lovili tuleně. Kdyby tu tak byl Havlík se svou karabinou! Ale cožpak se nepostaví americký lovec grizzlymu s nožem v ruce?

Tohle to všechno prolétlo Jirkovi hlavou daleko rychleji, než jste to stačili přečíst, a vzápětí následoval čin.

Sklouzl ke vchodu a jediným mohutným kopnutím vyvrátil stěnu, která jej uzavírala. Po břicho se vyplížil ven, jak nejrychleji mohl, a Mžík letěl za ním. Stačil skok a Jirka byl na nohou. Jednou rukou vytáhl z chýše svůj plášť a druhou tasil lovecký nůž z pochvy. Medvěd se ještě nevzpamatoval z náhlé změny uvnitř chýše, do níž se tak zvědavě díval. Bylo docela možné, že nepřišel se žádnými nepřátelskými úmysly. Spatřil z dálky podivnou strakatou věc, kterou ještě neznal - Jirkův šátek - a šel se na ni podívat.

Ovšem, trochu se o ten sněhový pahorek opřel - musil si přece stoupnout na zadní tlapy, aby na tu strakatou věc dosáhl. Nemůže za to, že ta kra povolila. A to, co spatřil uvnitř, jej přivedlo docela z rovnováhy. Takový divný malý tvor tam byl a vydával takové zvláštní zvuky! Nevypadal jako tuleň, ty on dobře zná!

Je-li medvěd schopen myslet, pak byly nepochybně jeho myšlenky takové, jak je líčíme. To, co přišlo potom, proměnilo však bodrého huňáče v litého dravce.

Jirka využil toho, že je medvěd k němu obrácen zády, přiskočil k němu a vbodl mu tesák do boku až po střenku. Vzápětí jej vytáhl a uskočil stranou. Byl velmi překvapen, že si medvěd z jeho rány nic nedělá. „Snad jsem ho špatně bodl,“ pomyslel si ve zmatku. „Podle knížek se bodá grizzly mezi třetí a čtvrté žebro, ale opravdu bych rád věděl, jak to správně žebro lovec najde. Snad je grizzly tak trpělivý, že se nechá ohmatat...“

Neměl čas dokončit svoji samomluvu, poněvadž medvěd se obrátil s nečekanou čilostí a hnál se na něj. Jirka popadl plášť do obou rukou, a když už byl medvěd jen dva kroky od něho, hodil mu jej přes hlavu. Překvapený medvěd se na okamžik zastavil, vztyčil se na zadních tlapách a předními bil vztekle do podivné věci, která jej oslepila. Vyrážel při tom sípavé a chraptivé zvuky, při kterých šel Jirkovi mráz po zádech.

Chlapec se probral násilím ze své strnulosti, přitočil se rychle k medvědovi a bodl znovu. Volil tutéž stranu, o něco výše. Tentokrát se mu nepodařilo včas uskočit. Jak se medvěd rozháněl tlapou, aby si strhl plášť z hlavy, zasáhl Jirku do prsou a hoch se zvrátil na znak. Naštěstí nepustil ani při pádu nůž z ruky, ale rána mu na okamžik vyrazila z těla dech a vstával jen pomalu.

Zatím se medvěd zbavil pláště, rozerval jej v okamžiku na několik cárů, pak se spustil na přední tlapy a hnál se k Jirkovi. Chlapec ještě jednou nohou klečel, když se na něj medvěd vrhl. Mávl nožem na obranu, ale nestačil už vyskočit.

Mocný úder tlapy ho zvrátil znovu na zem a silné drápy mu začaly rvát kabát.

Ucítil páchnoucí dech rozlícené šelmy a přivřel zděšeně oči. Ležel pod těžkou tlapou zcela bezmocný a ruka, ve které držel tesák, nestačila přemoci hrozné břemeno.

V této chvíli, kdy téměř omdlíval hrůzou, zasáhl Mžík. Dosud obíhal medvěda v kruzích a zuřivě na něj šteká. Nyní když viděl, že jeho pán bezmocně leží pod svým nepřitelem, přiskočil a zakousl se šelmě do kůže pod krkem. Medvěd

nepochybně jeho kousnutí vůbec neucítil, protože nestačilo proniknout hustým kožichem, ale útok jej přece jen překvapil.

Mžík se držel jeho kůže a nepustil. Šelma chvíli váhala, ale pak se jí stal ten podivný malý tvor, který visel na jejím krku, nepohodlným! Začala kývat hlavou ze strany na stranu, aby jej setřepala, nebylo to však nic platné. Psík sevřel zuby ještě pevněji a zlostně vrčel. Jirka cítil, jak se tlak na jeho prsou uvolnil. Medvěd odtáhl tlapu a točil se zuřivě kolem dokola. Vzpřimil se na zadních nohách a snažil se předníma udusit toho zuřivého malého tvora, který se ho nechtěl pustit.

Jirka byl rázem na nohou a hleděl uniknout z dosahu šelmy. Všechna chuť na další zápas jej přešla. Dopotácel se do úkrytu za nejbližší kru a křičel na psa.

„Mžíku, pust ho, pojď sem, nech ho být!“

Psík se nedal dvakrát pobízet a jedním skokem byl na zemi. Krvácel z četných ran, které mu zasadily dlouhé medvědí drápy, ale jeho bojovný zápal tím nikterak neutrpěl. Štěkal zuřivě dál, dokud mu pánova ruka nesevřela čenich.

Jirka měl rozervaný kabát, ale nebyl vůbec zraněn, jen celé tělo měl pohmožděné od úderů těžké tlapy.

Medvěd nepomýšlel na pronásledování. Stál na všech čtyřech a kýval zvolna hlavou. Sníh kolem něho byl zbarven rudě v širokém okruhu a také na jeho běložlutém kožichu se objevily veliké červené skvrny, které stále rostly. Ještě chvíli stál nerozhodně na místě a pak se obrátil a těžkým krokem odklusal do mlhy.

„Děkuji ti, Mžíku, že jsi mi šel na pomoc v nejhorší nouzi,“ řekl Jirka vroucně. Vzal psíka kolem krku, hladil ho a mazlil se s ním, až byl Mžík celý udivený nad takovými nezvyklými projevy přízně. Nedovedl si to ve své psí duši vysvětlit a upřel nechápavě na Jirku oči.

„To přece není nic divného, ne?“ zdál se říkat jeho pohled. „To udělá každý slušný pes, když vidí, že je pán v bryndě, nemyslíš?“ Jirka mu vymyl sněhem rány, které byly naštěstí jen povrchní a potom namáhavě vstal. Zapotácel se slabostí. Celé tělo ho bolelo, jako by byl po něm přejel parní válec. Zapomněl na hlad i na samotu a cítil jedinou touhu – natáhnout se a řádně vyspat.

Za boje s medvědem se vzdálil od své sněhové chýše, ale mlha zatím trochu prořídla, takže bylo vidět na několik metrů. Kolem panovalo mrtvé ticho. Jen veliká kaluž krve a sníh pokrytý četnými stopami svědčily o nedávném zuřivém boji. Jirka vyklidil sníh z chýše, sebral cáry svého pláště a prostřel je na zem. Opravil jakžtakž škodu, kterou způsobil medvěd, a k smrti unaven se natáhl na své bídné lůžko. Uzavřel vchod a s Mžíkem v náručí usnul, sotva dolehl.

16. POLÁRNÍ ROBINSON

Jak dlouho spal, Jirka nevěděl. Když se vzbudil, zjistil, že se jeho hodinky zastavily. Po zápase s medvědem je zapomněl natáhnout a před bojem se na ně nepodíval. Natahoval je naposled ráno toho dne, kdy šel opatřit led pro tábor, a od té doby musilo uplynout nejméně šestatřicet hodin, protože tak dlouho vydržely jeho hodinky jít.

Pocítil krutý hlad. Mžík už byl dávno vzhůru a netrpělivě čekal, až jeho pán vstane. Když viděl, že otvírá oči, začal štěkat.

„Dobrýtro, Mžíku!“ zival Jirka. „Ani nevíš, jaký mám hlad! Když si vzpomenu, kolik výborných gulášových a dršťkových polévek nám ulítlo se vzducholodí, je mi z toho zle, kamaráde!“

Zdalo se, že mu Mžík rozumí, alespoň při slově „polévka“ začal štěkat přímo zuřivě.

Jirka zatím prorazil sněhové „dveře“ a lezl ven. Ale dříve, než se dostal před chýši, vyrazil už Mžík jako blesk a nedbaje jeho volání zmizel mezi nejbližšími krami.

Mlha zatím zřídla tak, že bylo vidět nejméně na sto metrů. Jirka se udiveně rozhlízel kolem sebe. Nejdříve se snažil najít místo, kde byl jejich tábor, ale nepodařilo se mu to. Vylezl na vyšší kru, odkud měl lepší rozhled. Marně pátral všemi směry, po jeho družích nebylo ani stopy!

Nepoznával ani své okolí. Ledové pahorky, které obklopovaly stan, zmizely, a místo nich byla jediná veliká kra, zdvihající se příkře nad své okolí jako střecha. Trhlina, přes kterou přeskočil, když šel pro led, se rozšířila a černala se v ní hladina volného moře.

Jirka přiložil dlaně k ústům a jeho pronikavé „Ahóó!“ se neslo mrtvým tichem a zapadalo v mlze bez odpovědi. Jen Mžík se na ně ozval hlasitým štěkáním, které zaznívalo z malé vzdálenosti.

„Jsem tedy docela sám!“ řekl si Jirka a s těžkým srdcem sestoupil ze své kry. Teriér štěkal stále a hoch šel po hlase, pohroužen v neveselé myšlenky. Pocit hladu byl tak trýznivý, že na něj nedovedl ani na okamžik zapomenout.

Vzpomněl si na Havlíkovy žerty, že Mžík je jejich poslední železnou zásobou jídla, a otřásl se odporem při té myšlence. Jak by mohl zabít psa, kterého měl tak rád a který mu zachránil dvakrát život? Věděl, že to neudělá, i kdyby měl zemřít hladu.

Obešel poslední kru, za níž zazníval Mžíkův hlas z bezprostřední blízkosti, a zastavil se v údivu nad tím, co spatřil. O několik kroků dále ležel na sněhu mrtvý medvěd a Mžík rval zuřivě jeho kůži, aby se dostal k masu! Rány, které Jirka zasadil zvířeti nožem, byly smrtelné, a medvěd padl necelých dvacet metrů od místa boje. Později si Jirka všiml, že celá cesta smrtelně zraněného zvířete je vyznačena širokým rudým pásem krupějí krve, který řídce padající sníh nedovedl zcela zakrýt. Jirka zavýskl radostí.

„Mžíku, teď se budeme mít!“ volal vesele a pustil se okamžitě do stahování medvěda. Při podívání na tolik masa jeho hlad ještě vzrostl.

Pracoval, jak nejrychleji dovedl. Medvěd ležel na boku a Jirka ho po velké námaze převrátil na záda.

Potom rozřízl kůži na břicho zvířete od hrdla až k ocasu a na tlapách. Neměl v úmyslu stáhnout medvěda ihned, potřeboval jej napřed vyvrhnout a uříznout si pořádnou porci masa pro sebe i pro Mžíka.

Nemohl to udělat, dokud aspoň částečně nestáhl kůži na břicho, ale ukázalo se, že na tu práci sám nestačí.

Kůže byla neobyčejně silná a těžká, a když se pokusil odtrhnout ji jednou rukou, zatímco druhou ji odřezával od silné vrstvy tuku byl za chvíli unaven tak, že nemohl dál.

„Takhle to nepůjde, Mžiku, musíš mi taky trochu pomoci!“ řekl psíkovi. Poručil mu, aby uchopil kraj kůže do zubů. Mžik pochop a držel kůži mrtvého medvěda stejně houževnatě, jako když zápas se živým. Tak se Jirkovi podařilo stáhnout kůži na břiše a pustil se d vybírání vnitřností.

Nejdříve vyňal ohromná žlutobílá játra, která vypadala tak pěkně, že měl chat pustit se do syrových. Odřízl velkomyslně celou polovic jater a dal ji před psíka.

„Tu máš, Mžiku, pochutnej si!“ vybízel ho. Mžik čichl dvakrát k játrům a pak zdvihl hlavu k hochovi a krátce zaštěkal.

„Cože, tobě se do nich nechce?“ divil se Jirka. „Ty jsi mi nějaký zmlsaný, člověk by řekl, že jsi jedl naposled před pěti minutami!“ zlobil se. Kroutil nad tím hlavou, zatímco odřezával od mohutného žebra veliký kus masa. Pak jej napadlo, že zvířata mají pud, který člověku chybí a který je varuje před škodlivým jídlem. Umínil si, že játra nebude také jíst. Vyvrhl medvěda úplně a všiml si, že se Mžik pustil hltavě do ostatních vnitřností, sotva je položil na sněh.

„Játra jsou asi jedovatá a chytrák Mžik to cítí,“ řekl si Jirka a díval se na veliký kus masa, který se mu podařilo odloučit od žebra. Co teď? Jíst je syrové se mu přičilo, ačkoliv mnoho lidí pokládá tatarský biftek za vybranou pochoutku, třebaže to je rovněž syrové maso.

Začal hledat po kapsách a našel krabičku zápalek, které mu do Havlík. Byla ještě ze dvou třetin plná a oheň by tedy zapálit mohl Ale čím jej živit? Daleko široko nebylo po nějakém dřevě ani potuchy.

„Jsi ty hlupák, Jirko!“ zvolal náhle tak prudce, že se Mžik na okamžik vyrušil ze svých hodů a zdvihl k němu tázavě hlavu.

„Jakpak to dělají Eskymáci? U nich přece dřevo také neroste a chlapíci pálí tulení tuk,“ pokračoval Jirka nahlas ve své úvaze. „Hoří-li tulení sádlo, proč by nehořelo medvědí?“

Běžel rychle do sněhové chaty a vrátil se s kotlíkem na vaření. Pak se pustil do vykrajování medvědího tuku. Mohutný huňáč byl jak náleží vypasený a měl pod kůži na tři prsty sádla. Za malou chvíli měl Jirka kotlík zpolovice plný.

Rozškrtl dychtivě sirku a přidržel ji u mastné hmoty. Sirka začala čadit, shořela až k Jirkovým prstům, které připálila, ale tuk nechytil. Jirka to opakoval ještě dvakrát, a potom ustal v marných pokusech. Sirky byly drahocenné, a takhle by je všechny zbytečně vyplýtvat.

Zklamaně si sedl na medvěda a přemýšlel.

„Asi to budu muset jíst přece jen syrové jako Mžik,“ řekl si mrzutě a jen nerad se k tomu odhodlával. Těšil se na pečené medvědí tlapky, ve všech indiánkách se přece píše, jaká je to pochoutka! Díval se zamyšleně na bílé medvědí sádlo v kotlíku, lehce začazené plamenem zápalek, a náhle dostal nápad. Dřevěná tříška chytí od sirky, a poleno ne. Co kdyby to tak udělal i s tukem?

Uřízl z tuku dlouhou, tenkou nudli a přidržel k ní hořící sirku. Ruka se mu trochu třásla při tomto posledním pokusu, ale za chvíli vyrazil hlasitě: „Hurá! Hoří to, Mžiku, teď si uděláme hostinu!“ sliboval psíkovi, který stále ještě hodoval na vnitřnostech z medvěda.

Jirka zavěsil hořící tuk přes okraj kotlíku tak, aby plamen olizoval tuk v nádobě. Zhotovil si takových „třísek“ ze sádla ještě několik, zapálil je od první a přidal je k ní. Za chvíli začal hořet i tuk v nádobě jasně žlutým plamenem, který řádně čadil.

Škvařící se tuk voněl tak svůdně, že sám Mžik, který se nažral tolik, že se už nemohl hýbat, projevil o něj zájem. Jirka byl právě zaměstnán krájením tuku a masa na malé kostky a seděl ve dřepu zády ke kotlíku, když jej vyrušilo bolestné skočení. Otočil se a spatřil Mžika, který poskakoval jen na třech tlapkách. Čtvrtou držel ve výšce.

„Aha, spálil ses o kotlík, co?“ smál se Jirka. „Mlsání se, brachu, nevyplácí. Počkej, až budu hotov, dostaneš také, a copak, nemáš ještě dost?“ divil se.

Skutečně, Mžik spořádal celý kořínek a obě ledviny, porci, která by stačila pořádnému řeznickému hafanovi. Přesto probudila vůně škvařícího se tuku znovu jeho chuť. Jirka dal na kotlík poklici obráceně a posunul ji tak, aby zůstala mezera, kudy mohl vzduch k hořícímu tuku. Dostal tímto způsobem jakousi mělkou misku a na tu dal nakrájené medvědí sádlo. Za chvíli se poklice rozpálila a sádlo se začalo rozpouštět.

Jirka na něj položil kousky masa a čekal netrpělivě, až bude upečené. Obracel je tesákem, aby se řádně propeklo.

Maso začalo svůdně vonět, že se neudržel. Nečekal, až bude hotovo, a vytahoval jeden kousek po druhém. Uvnitř bylo ještě krvavé, ale to mu nevadilo. Prvních několik kousků přímo zhltl a teprve při dalších si všiml jejich chuti.

Připomínala pečené hovězí se zvláštní rybí příchutí. Tuleň by byl rozhodně lepší, ale Jirka byl ochoten přísahat na to, že nikdy v životě mu tak nechutnalo jako teď, po dvoudenním půstu. Moudře přestal jíst, dokud byl ještě při chuti, uvědomil si, že by to mohl jeho žaludek, zesláblý hladem, odstonat.

Když si odpočinul po jídle, dal se znovu do stahování medvěda. Přejedený Mžik mu musel pomáhat, třebaže to nyní dělal s nechutí. Jirka poznal, že sám nestačí stáhnout kůži v celku, a s těžkým srdcem se ji rozhodl rozřezat na menší kusy, které se daly snadněji stáhnout.

Teprve po dvou dnech byl celý medvěd stažen. Jirka ponechal dva kusy kůže větší. Jeden z nich prostřel na „podlahu“ své chýše, zatímco druhý mu sloužil za příkrývku. Medvědí srst byla měkká, dlouhá a velmi hustá. Jirkovi se spalo jako v peřinách a bylo mu nyní tak teplo, že si svlékal na noc kabát i svetr.

Neměl co na práci a mohl věnovat všechn svůj čas zužitkování medvěda. Byl to statný chlapík a Jirka odhadl na dva metry jeho délku od temene až k zadním drápům, jak tak ležel roztažen na sněhu. Počítal, že mu dá nejméně čtyři sta kilo masa, což stačilo jemu i Mžikovi na dlouhé měsíce.

Tuku bylo také hodně a Jirka si umínil, že bude udržovat v kotlíku stálý plamen, jako to dělal jeskynní člověk. Zřídil si ze sněhových kostek jakousi zásobárnu v samém sousedství své chýše a přenesl tam kus po kuse celého medvěda. Na místě, kde zvíře kleslo, zbyla jen kostra Jeho mohutného trupu se žebry zahnutými do oblouku. I lebku rozbil Jirka

sekerkou a z mozku připravil tak chutné jídlo, že se Mžík olizoval ještě dlouho potom, když už všechno snědli do posledního drobečku.

Jirka si svědomitě odškrťával ve svém kalendáři u dny strávené na kře. Byl překvapen, když zjistil, že už je sám s Mžíkem plný týden. „Vidíš, jak to utíká!“ řekl teriérovi, který mu seděl u nohou. Zvykl si na něj mluvit jako na člověka. Také jej začala tížit samota, jakmile se zhostil největších starostí o svou další existenci.

„Kdepak je asi inženýr, Havlík, Sládek a Bureš?“ řekl polohlasně „sám k sobě. Psík se zvedl a krátce zaštěkal. Obrátil se pak směrem, kde býval tábor, a začal tak smutně výt, až šel Jirkovi mráz po zádech. „Přestaň!“ okřikl jej hněvivě.

„Neumíš-li nic lepšího, tak raději mlč!“ Pak se zastýděl za svoji prudkost a začal psíka hladit.

„Vždyť my se s nimi sejdem, počkej, uvidíš!“ těšil sám sebe a opravdu tomu věřil. Byl jist, že muži neustanou, dokud jej nenajdou. Ani na chvíli nepomyslel, že by mohli být mrtvi. „Pojď, uděláme nějaké pořádné znamení, aby je bylo zdaleka vidět!“

Z medvědíh kostí vybral nejdelší a připevnil k ní svůj pestrý šátek. Vyhlédl si pak ve svém okolí nejvyšší kru a do sněhu na jejím temeni upevnil svůj podivný prapor.

Větrník jej rozvinul a pestrý kus látky se zatřepal ve vzduchu. „Vidíš, Mžíku, má barvy jako prapor naší vlasti!“ řekl a oči se mu zamžily.

Rodná vlast a přátelé! Uvidí je zase někdy? Vzpomněl na domov kde teď voní zlaté obilí, zvoní kosy a vesele zpívají ptáci. Slunce žhne na nebi a večer zavoní luka skropená rosou starou vůní. Na obloze ztemní sametová modř a vyskočí první zlatá hvězda. Jdou s inženýrem Sýkorou po měkké mezi a poslouchají klekání, které k němu zaznívá tiše ze vzdálené vesnice.

Při takových vzpomínkách doléhala na hocha samota velmi těžce. Snažil se z ní vždy vytrhnout nějakou práci, i když právě nebyla nutná, nebo vyrazil se Mžíkem na malou procházku do nejbližšího okolí. Nechodili daleko a stále se ohlíželi, aby neztratili z dohledu Prapor, který jim byl ukazatelem cesty. První smutná zkušenost z onoho jitra, kdy byl tak neočekávaně odtržen od svých přátel, ležela Jirkovi příliš v hlavě, než aby na ni jen tak snadno zapomněl.

Za těchto procházek prochodili své okolí v okruhu nejméně jednoho kilometru a nikdy nenašli nejmenší stopy po ostatních. Jirka dospěl k názoru, že tehdy nastalo neočekávané lámání ledu a velký pohyb ker, který zanesl kru s táborem daleko od něho. Katastrofu dovršil náhlý příchod mlhy, jež položila svou neprůhlednou clonu mezi obě skupiny.

„Copak si asi o nás myslí,“ povzdechl si Jirka při jedné takové procházce. „Jistě nás už oplakali a jsou přesvědčeni, že jsem zahynul hladý!“

Počasí bylo stále vlhké a mrazivé a rozhled sotva na několik kilometrů. U obzoru ležel ustavičně pás mlhy a nebe bylo po celou tu dobu zamračené.

Teprve desátý den Jirkova poustevnictví na kře se objevilo slunce a vše kolem začalo vypadat daleko přívětivěji. Jirku to neobyčejně vzpružilo a bezděky ho napadla myšlenka na pochod. Ano, ale kterým směrem se dát? Viktoriin ostrov ležel na východě, to věděl, ale jak se tam dostat bez kompasu?

Jirka znal způsob, jak určit světové strany pomocí hodinek.

„Je to náramně jednoduché, Mžíku, poučoval psíka, který pozorně naslouchal. „Namíříš malou ručičku proti Slunci a rozpučíš úhel mezi ní a dvanáctkou. Ta půlící čára vyznačuje směr od severu k jihu. Je ti to jasné?“ Pes zaštěkal.

„Co jsi to říkal?“ ptal se Jirka. „Proč to neudělám? Nu prostě z toho jediného důvodu, kamaráde, že mi stojí hodinky!“ Ale tento jednostranný hovor mu vnukl nápad. Slunce je nyní pořád nad obzorem a nedalo by žádnou velkou práci aspoň přibližně si určit okamžik, kdy je poledne, a hodinky si nařídit.

Dal se ihned do díla. Vybral si dlouhou medvědí kost a zabodl ji do sněhu. Vrhala ostrý stín a Jirka dělal nožem značky, kam až stín sahá. Hodinky natáhl a nechal je jít tak, jak byly, jen aby věděl, jak plyne čas. Vydržel u své práce plných čtyřadvacet hodin a každou hodinu zaznamenal délku stínu. Tak zjistil, kdy je podle jeho hodinek stín nejdelší a nejkratší. První okamžik odpovídal půlnoci a druhý polední. Mohl si nyní nejen nařídit hodiny, ale znal i polohu světových stran.

Byl velmi udiven, když za dva dny potom shledal, že podle hodinek mu vychází jiná poloha světových stran než podle značek, které si udělal na ledě. V první chvíli si myslel, že určuje sever a jih špatně, ale úvahou se přesvědčil, že je jeho postup, jak jej vykládal Mžíkovi, je správný.

„Tak mně to vysvětlí!“ řekl bezradně psíkovi a pak se uhodil rukou do čela. „Vída, to je ono! Led se pohybuje, jak jej žene proud a vítr, jenže člověk si toho nevšimne, protože kolem něho je všechno pořád stejné. Kdyby nás tak chtěl zahnat k břehu!“

Mžík zavrčel, jako by slovo „břeh“ u něho vzbuzovalo nějakou zvláštní představu, a Jirka pokračoval. „Ptáš se, proč chci na břeh? Protože, kamaráde, po té poslední zkušenosti ledu nevěřím! Co kdyby si najednou usmyslil a rozlomil se pod naší vilou, zrovna když spíme? Chtěl by ses probudit ve vodě? Já ne, to mi věř!“

Od té doby, co znal polohu světových stran, toužil po pevné zemi stále víc a víc. Denně vystupoval na „vlajkovou kru“, která byla ze všech okolních nejvyšší, a vyhlížel toužebně k východu. Ale nikde nebylo po zemi ani potuchy. Do nedohledna se táhly kry jedna za druhou a na nich ledové pahorky, mezi nimiž se vinuly temné pruhy trhlin s volným mořem. Nikde také nebylo potuchy po živém tvorů, ani hlas ptáka nezazněl v mrtvém tichu, které doléhalo na opuštěného hocha daleko tíživěji než největší hluk.

Byl proto velmi překvapen, když se vzbudil jednoho dne a zaslechl drsné skřeky racků. Vstal ihned a vyšel ven. Na zbytku masa, které nechal po sobě Mžík, se rvalo o sousto několik černošedých ptáků krátkého těla a dlouhých křídel. Mžík vyskočil z chýše za Jirkou, a když viděl, že jde o jeho majetek, rozběhl se k rackům s hněvivým štěkáním. Vzlétli pomalu, zakroužili ještě několikrát nízkou nad ztracenou kořistí a zmizeli pak směrem na sever.

„Kde jsou ptáci, tam je také země!“ volal Jirka na Mžiku, který si pro tu chvíli hleděl jen svého masa. Jirka se vyšplhal na svoji pozorovací stanici a napínal zrak k východu.

Povzdech zklamání mu unikl ze rtů. Nic než led, ani stopy po nějaké zemi! Napadlo ho podívat se směrem, kam ulétli rackové, a vykřikl radostí.

„Hurá, Mžiku, země na obzoru, ahoj!“

Psík na okamžik přerušil hodování, ale pak se mu věnoval dále s neztenčenou chutí. Jirka si zatím prohlížel nízké černé skály, korunované zubatými ledovci, které se tak neočekávaně vynořily tam, „kde by je byl nikdy nehledal. Odhadoval vzdálenost. Deset, možná dvacet kilometrů, více to nemohlo být. Ujde to nejvýš za pět dní. „Dáme se okamžitě na cestu, Mžiku!“ křičel na psa, když slézal s kry.

„Jsi ty ale břichopásek, copak tě to vůbec nezajímá?“ zlobil se, když viděl, že Mžik pokračuje lhostejně ve své snídani. „Nechám tě tady, uvidíš, jen mne nedopaluj!“ vyhrožoval mu a zatahal ho přátelsky za ucho.

Rychle se nasídal a přitom přemýšlel o nastávajícím pochodu. „Vida, bez jídla to nepůjde,“ řekl starostlivě, „ale v čem je nést? i A kolik asi vzít s sebou?“

Počítal, že s patnácti kily masa a tuku vystačí on i Mžik pohodlně pět dní, v nejhorším případě i deset. Za tu dobu se určitě dostane na ostrov a tam už něco najde, když nic jiného, aspoň ptačí hnízda s vejci.

„A kdyby tam tak byli ostatní,“ řekl si v náhlé naději, a když o tom dále přemýšlel, nezdálo se mu to nemožné. Tato myšlenka jej nutila k zvýšené činnosti.

Otázku dopravy potravin vyřešil kupodivu snadno. Pohled na plášť, rozervaný medvědími drápy, mu vnučil nápad použít ho jako tlumoku. V medvědí kůži se nedalo maso nést, byla příliš těžká. Šlo nyní o to, jak sešít jednotlivé cáry dohromady, aby do nich mohl něco uložit.

„Vida, jakpak to dělají Indiáni?“ vzpomínal Jirka na svoji četbu. „Tak se mi zdá, že šijí mokasíny jelení šlachou. Ale bude-li to takové jako medvědími tlapami, tak to asi za moc stát nebude!“

Medvědí tlapy jej zklamaly. Nebyly o nic lepší než maso ze žeber, ale Jirka spravedlivě uznal, že nemá příčinu si stěžovat. Oni lovci z indiánských povídek totiž zakopávali tlapy do země a jedli teprve, když už byly řádně zamřelé. A to ovšem udělat nemohl.

Jirka si také uvědomil, že lesní medvěd má zcela jinou stravu než polární, což má také vliv na chat jeho masa. Čím dále jedl svého medvěda, tím více cítil v mase rybí chat a tím méně mu chutnalo.

„To je proto, že lední medvěd žere ryby a tuleně a tuleni žerou zase ryby, rozumíš?“ vysvětloval svému čtyřnohému společníkovi. „A proto je medvěd nakonec prosáklý rybinou skrz naskrz!“ Ale Mžikovi bylo jedno, čím se živí lední medvěd, a nedal si tím zkazit chuť k jídlu.

Se šitím měl Jirka úspěch. Nožikem nadělal do látky dírky hustě vedle sebe a jimi provlékl pevnou medvědí šlachou, kterou na obou koncích zauzlil. Nevypadalo to sice hezky, ale drželo to dobře. Udělal ze svého pláště pěkný tlumok a rukávů použil jako popruhů na záda. Proto přišel jejich konce k ostatní látce.

Byl se svým dílem tak spokojen, že správil stejným způsobem i svůj kabát, který byl rozerván zápasem s medvědem. Byl se vším hotov za půl dne a odpoledne téhož dne se vydal se Mžikem k severu. V tlumoku na zádech měl tolik masa a tuku, kolik pohodlně unesl. Kotlík připevnil nahoru a sekerku zastrčil za pás. Než odešel, vložil do chýše lístek se stručným vyličením svých osudů. Zabalil jej do medvědí kůže, kterou opouštěl jen s lítostí, a pečlivě uzavřel chýši sněhovými krychlemi. Pak ještě přenesl svůj prapor z kry, kde vlál tak dlouho, a zastrčil jej do střechy chýše.

„Ahoj, Mžiku, na pochod!“ zavolal vesele a vyrazili. Cestou se Jirka mnohokrát ohlédl na místo, které opouštěl.

Vždycky pocítil jistou lítost. Ta chýše jej chránila dobře a spolehlivě proti nepohodě a tam také se objevil v pravou chvíli medvěd, když už byl napolo mrtev hladem, tam vybojoval šťastně svůj nerovný zápas s šelmou!

Ale lítost není dlouho hostem mladých srdcí. A proto, když mu k večeru zmizel pestrý praporec z dohledu, Jirka si jen mírně povzdychl a přestal na svůj starý tábor myslet. Začal netrpělivě počítat, kdy dojde k oněm skalám, které považoval za břehy Viktoriina ostrova, a těšil se nadějí, že se tam opět shledá se svými přáteli.

17. JESKYNĚ OBRŮ

Hned první den poznal, že jeho pochod nebude žádná slast. Led byl neobyčejně nerovný a co chvíli musel slézat nějakou vysočinu a brodit se hlubokým sněhem. K tomu ještě mnohé trhliny v ledě činily pochod velmi nebezpečným. Nedávný sníh je zavál v jednu hmotu, která se zdánlivě ničím nelišila od pevné kry. Po takových sněhových mostech přebíhal Mžik bez pohromy, ale Jirka se byl několikrát málem probořil do vody a že teprve v poslední chvíli se mu podařilo vyvážnout.

„Je to chůze na tom světě, že by člověk utekl!“ povzdychl si slovy básně, stíraje pot s čela. Stál na vyšší kře, na niž se s námahou vydrápal, a díval se, jak má ještě daleko k cíli. Viděl, že odhadl vzdálenost pevné země špatně.

Byl už třetí den na pochodu, jistě už urazil nějakých dvacet kilometrů, ale k zemi bylo ještě daleko.

„Kdyby tu tak byla naše sněhová chata, Mžiku! vzdychal každý večer, když se chystal ke spánku. Neměl čas stavět si každý večer chatu a zpravidla se utábořil vedle nějaké kry a jen naválil ze sněhu kolem sebe nízkou ohradu. Po jednom boku měl Mžika a po druhém kotlík s hořícím tukem, ale přesto se probouzel každé ráno zkrchlý mrazem, ačkoliv slunce teď svítilo nepřetržitě. Vzpomínal na měkkou medvědí kožušinu a litoval, že ji nemohl vzít s sebou.

Pátý den pochodu se dostal už tak blízko k pobřeží, že viděl každou podrobnost. Prohlídka břehu jej však neuspokojila. „Tak se mi zdá, Mžiku, že se dostaneme z deště pod okap!“ řekl zamyšleně, ale psík se o jeho řeč nezajímal. Štěkal na četné racky, kteří poletovali nad ním stále častěji, jak se blížili k zemi.

„Dávej pozor, co ti povím,“ zlobil se jeho pán, „tebe se to týká taky! Nevidíš, že se dostaneme na ostrov v místě, kde je ledovec a ani kousek pořádné země, na které by se dal udělat nějaký tábor?“

Před nimi čněla do značné výše ohromná ledová hora a její výběžky sahaly vpravo i vlevo až do moře. Jirka je chtěl obejít, ale když se pořádně rozhlédl, viděl, že by to byl pochod na mnoho dní. Měl ještě polovinu potravin, které vzal na cestu, ale chtěl s nimi šetřit. Báł se, že na ledovci nic nenajde, a než se dostane k místu s potravinami, mohl uběhnout mnoho času.

„Dneska už tam dojdeme, Mžiku!“ těšil psa i sebe, když vyrazili šestého dne po snídani. Ledová hora se zdála být na dosah ruky a její ohromný štít, bílý jako homole cukru, svítil tak, že až oči přecházely. Jirka byl už hodně utmáčen celým pochodem a těšil se, jak si na zemi odpočine. Přidal do kroku, aby tam už dorazil co nejdříve, a jak se díval neustále na ledovec, který mu byl cílem, zapomněl na obvyklou opatrnost.

Mžik utíkal před ním a byl kus napřed, když zaslechl úzkostlivý Jirkův výkřik. Běžel okamžitě zpátky a to, co spatřil, mu na okamžik nešlo na jeho psí rozum.

„Divný nápad má pán, koupat se v šatech!“ řekl si v první chvíli, ale další Jirkův výkřik jej poučil, že se něco děje. Seběhl rychle k okraji trhliny, kde se zmítal Jirka ve vodě a snažil se nadarmo vyprostit se z popruhů těžkého tlumoku, který ho táhl dolů. Nezpovozoval, že je před ním zase jeden z oněch sněhových mostů, které zakrývaly trhliny v ledu, a vstoupil na něj, jak šel v zamyšlení stále za Mžikem. V poloh vině cesty se s ním most probořil a on se octl rázem ve studené koupeli.

Psík skočil statečně do vody a hrabal se k Jirkovi. Přestože mu bylo hodně zle, nemohl se Jirka ubránit úsměvu.

„Jsi hodný, Mžiku,“ volal přerývaně, „ale musel bys být silný jako bernardýn, abys mně byl něco platný!“

Ukázalo se však, že Mžik docela dobře pochopil, oč Jirkovi jde. „Aha, ty se chceš zbavit té věci na zádech, že?“ řekl docela jasně svou psí řečí a připlavál k ranci, který uchopil do zubů. Cloumal jím podle svých slabých sil, zatímco Jirka trhal popruhy s ramen a šlapal přitom zoufale vodu. Jednoho popruhu se zbavil ještě před příchodem Mžikovým a druhý mu sjel se zad po společném úsilí.

„Sláva, je to dole!“ vydechl Jirka, který se už několikrát pořádně napil vody, v příštím okamžiku se octl dvěma tempy u okraje ledu a vyšvihl se na něj. Teklo z něho jako z hastrmana, ale na to nyní nedbal. Plival a tvářil se velmi zle.

„Fuj, Mžiku, neřekl bys, jak je ta voda ošklivá! Je hořká jako prášky, které ti předepíše doktor, když máš horečku. Budu to muset něčím zajíst, abych se té podivné příchuti zbavil!“

Zajíst, ale čím? Jeho tlumok s potravinami zmizel pod vodou a teď už si na medvědí maso pochutnávají ryby! Jen prázdný kotlík uzavřený poklicí plul po černé vodě, a Mžik právě chytil jeho ucho do zubů. Doplavál s ním k okraji kry a Jirka mu pomohl nahoru.

„Tak to je všechno, co jsi zachránil!“ řekl malomyslně. „Toho se nenajíme, milý brachu,“ dodal a začal polekaně hledat v kapsách. Ulevilo se mu, když vytáhl z uzavřené kapsy kalhot krabičku se sirkami a zjistil, že je úplně suchá.

Mžik se ořepával a Jirku začalo mrazit. Voda sice mu nepronikla až na kůži, ale namočené šaty pomalu mrzly a velmi jej chladily. „Potřeboval bych oheň,“ řekl, „a protože jej nemám, tak si zatopím uvnitř. Začal pobíhat poklusem po rovném kusu kry kolem dokola a Mžik, který myslel, že je to nějaká nová hra, běhal za ním a vesele štěkal. „Odpočiň si, kamaráde!“ volal na něj Jirka, „ten tvůj chlupatý kožík tě zahřeje i bez litání!“ Ale Mžik si nedal říci a ustal teprve, když se unavený Jirka zastavil. Bylo mu už teplo, ale současně pocítil také hlad. Hvízdal na Mžika a vyrazil k pobřeží, jak nejrychleji mohl. Dával teď dobrý pozor, aby se znovu nevykoupal, a raději lezl po krách, než aby se svěřil nějakému dalšímu zrádnému sněhovému mostu. Odpoledne se octl těsně pod ledovcem a utmáčený Jirka viděl že se ve svém odhadu nezklamal. Skutečně, ledová stěna sestupovala téměř až k moři. Jen malý pruh pobřeží se zdál leduprostý a kryla ji jej nehluboká vrstva sněhu. Byl sotva padesát kroků široký a dvě stě kroků dlouhý. Na obou koncích jej uzavíraly výběžky ledovce, táhnoucí se daleko do moře. Jirka prohledal nepatrnou plochu pobřeží za necelou půlhodinu a byl velmi zklamán. Nikde ani stopy po nějakém skladišti potravin. Bylo-li na tomto ostrově, pak bylo někde jinde, a bude jistě velmi těžké se k němu dostat. Ledovec vypadal naprosto neschůdně a bude zapotřebí vrátit se daleko na moře a po krách ostrov obcházet. K tomu chyběly Jirkovi síly. Přišel na ostrov vyčerpaný dlouhým pochodem a bez jediného sousta. Příšera smrti hladem se objevila zase a přiměla jej k jednání. Začal prohlížet sníh na břehu důkladněji a rozhrabával jej sekerkou a tesákem, hledaje ptačí hnízda. Nenašel je, ale zato přišel na něco jiného. Na mnoha místech byla skála porostlá žlutavým lišejníkem a Jirka několik plochých kusů této rostliny odloupil. „Když to jedí sobi, nemůže to být jedovaté,“ řekl si a začal lišejník žvýkat. Spolkl jej s jistým odporem ale poznal, že to není tak zlé. Náhodou padl, aniž o tom věděl, na jedlý druh zvaný pukléřka islandská. Živí se jím nejen sob, ale v nouzi jej pojídá i kanadský Indián a říká mu „skalní drobečky“.

Zatímco Jirka ochutnával svůj lišejník a zjišťoval, že chutná skoro jako sladké dřevo, které si kdysi kupoval na poutích, přiběhl odněkud Mžik. Přinášel v tlamě kus dřeva. Položil je před Jirku a tázavě zaštěkal.

„Mžiku, kdes to vzal? divil se upřímně Jirka. „Snad jsi neobjevil nějakou ztroskotanou loď?“

Mžik se neměl k odpovědi. Zaujalo jej to, co jeho pán pojídal, a začal nedůvěřivě očíhávat vyschlý lišejník. Pak si kus utrl a spolkl jej.

„Není to tak zlé,“ dal zavrčením najevo svou spokojenost a pak se zadíval vyčítavě na Jirku.

Ty se tady krmíš a na mne sis nevzpomněl!“ zdál se říkat jeho pohled. Jirka mu porozuměl.

„Jen nebuď tak nedůtklivý! Kde jsem tě měl hledat, když se pořád touláš?“ odpověděl na Mžikovu němou výčitku.

„Ostatně toho lišejníku je tu dost, sám to přece nesním, to uznáš. Kde jsi našel tohle dřevo?“

Vzal je do rukou a prohlížel. Vypadalo jako suchá větev nějakého jehličnatého stromu. Jirka se podívil. Zde přece žádné stromy nerostou, byla by pro ně příliš zima, to věděl. Pak si vzpomněl, že Sýkora vyprávěl o naplaveném dřevě, které mořské proudy zanášejí na tyto ostrovy až z pobřeží daleké Sibíře. Mohlo to být také takové dřevo. Brzy poznal, že jeho domněnka je správná.

Mžik rozuměl velmi dobře, co od něho Jirka chce. Ještě chvíli trucoval, ale pak se sebral a vedl ho až k pravému výběžku ledovce, na místo, kde se stýkal nízký břeh s ledem v zátoce. Ležela zde spousta dříví zavátého sněhem, samé

kmeny stromů, některé s větvemi bez listů.

Většina kmenů byla silná a jen malý počet jich byl slabší než rámě silného muže.

„To je pěkný nález, Mžiku,“ pochvaloval psíka Jirka. „Budeme se moci aspoň ohřát, když už nemáme co péci. Dal se do práce tesákem a sekerkou a za malou chvíli měl slušnou zásobu paliva. Vynesl ji o pár kroků dál na břeh, k výběžku ledovce, kde rozdělal dva velké táboráky. Usedl mezi ně a pocítil příjemné teplo z obou stran. I Mžik se přikrčil k ohni a zdálo se být zcela spokojen.

„Něco si přece uvaříme, Mžiku, uvidíš!“ sliboval mu Jirka a nasekal z ledovce led do kotlíku. Rozdrobil pak do něj hrst lišejníku, a zatímco se tato chudá polévka vařila, šel sbírat nový lišejník. Přinesl ho k ohňům několik hromad a z části si udělal lůžko. Zkusil také lišejník opéci, ale bez tuku se mu to nepovedlo. Spálil jej a páchlo to tak nepěkně, že pozbyl chuti k dalším pokusům. Jeho polévka se zatím vařila klokotem a Jirka se napil rovnou z kotlíku, ačkoliv si přitom popálil rty.

Chutnalo to jako lipový čaj, ale Jirka se schválně tvářil, jako by to bylo kdovíjak dobré. Podíval se po očku na Mžika, který zatím vstal a pozorně přihlížel, a řekl:

„To ti je dobrota, Mžiku! Jako z nejlepšího hovězího! Počkej, dám ti také trochu!“

Nalil trochu tekutiny do obrácené pokličky a vybidl Mžika, aby se do toho pustil. Psík se sice tvářil nedůvěřivě, ale když ho Jirka přemlouval, zaštěkal, jako by chtěl říci: „No, když tvrdíš, že je to dobré, tak to ochutnám!“

Líz si pořádně, ale pak se obrátil k Jirkovi a mrzutě na něj vrčel. „Tak se nezlob, musíš přece rozumět legraci!“ chlácholil ho Jirka a chtěl ho na usmířenou pohladit. Ale psík hněvivě zaštěkl a obrátil se k němu zády. Natáhl se k jednomu ohni, položil hlavu na přední tlapy a dělal, jako když Jirkovy usmírovací pokusy neslyší.

Jirka vypil svoji lišejníkovou polévku až do dna. Teplý nápoj jej přece jen osvěžil. Natáhl se pak mezi oba ohně a spal bez přerušení až do pozdních ranních hodin.

Když se vzbudil, byly z obou ohňů už jen doutnající hromady popela. Pospíšil si přinést nové palivo a pak skromně posnídal pár hrstí lišejníku. Kručení žaludku bezohledně potlačil tím, že si utáhl pásek o jednu díрку. Pak začal přemýšlet, co podnikne. Prohlížel výběžek ledovce, pod nímž tábořil, a usoudil, že není tak příliš vysoko. Kdyby do něho postupně vytesal schody, dostal by se až nahoru a týmž způsobem by pak na druhé straně mohl slézt dolů. Uvidí, jak vypadá ostrov za ledovcem, a podle toho se zařídí.

Od plánu k provedení nebylo u Jirky nikdy daleko. Dal se do tesání schodů okamžitě. Předtím se sháněl po Mžikovi, který ráno u ohně chyběl. Marně jej však volal, psík se neukázal.

„Aha, trucuje, zlobí se ještě kvůli té polévce, jak mi naletěl!“ řekl si Jirka. „Však ty přijdeš, brachu, až ti bude dlouhá chvíle!“

Vytesal první schod trochu širší, asi půl metru nad zemí. Postavil se na něj a začal tesat menší schody další, vždy půl metru od sebe. Šlo to ztěžka, protože sekerka byla už hodně otupená a led tvrdý. Pracoval plně tři hodiny a udělal jenom deset schodů. Odhadl výšku ledovce a zavrtěl hlavou.

„To je práce na týden a jen na jedné straně! Vždyť ta ledová stěna je nejméně sto metrů vysoká!“

Nechal pro tu chvíli práce a sešel k ohni občerstvit se vodou a lišejníkem. Pojídal s nechutí suchá sousta a umiňoval si, že se nikdy nestane vegetariánem. Mžik nepřišel ani nyní a Jirka začal mít o něj obavy.

„Aby tak někam spadl!“ napadlo jej. Pln úzkosti běžel na zamrzlé moře a vyškřábal se namáhavě na nejvyšší kru.

„Mžikúúú!“ volal z plných plic a rozhlížel se na všechny strany.

Naslouchal pozorně, ale všude panovalo mrtvé ticho. Velmi znepokojen se vrátil k ohni a přemýšlel.

„Do ostrova přece nemohl utéci,“ řekl si, „vždyť všude kolem je ledová hradba, kudy by neprošla ani myš. Že by byl našel nějaký otvor, který jsem včera přehlédl?“

Nebylo to pravděpodobné, ale Jirka si umínil, že vynaloží všechno úsilí, aby psíka našel. Pomyslením, že by měl ztratit jediného druhá, který mu zbyl, a který nadto při něm tak věrně stál ve všech nehodách, mu vhnělo slzy do očí.

„Už tě nebudu zlobit, drahý Mžičku,“ sliboval měkce, „jen se zase ukaž!“ Umínil si, že prohledá každé místo v ledové stěně. Začal ihned. Za každým krokem volal, ale nikde se nic neozývalo. Stěna ledovce byla všude pevná a nic neprozrazovalo, že by byl někde otvor, kudy by mohl proklouznout i tak malý pes, jako byl Mžik. Tak došel Jirka za stálého volání až k místu, kde ledovec ustupoval nejdále od břehu, když se mu náhle zdálo, že slyší jakýsi zvuk.

Vypadalo to jako psí štěkot, ale přicházející odněkud z hloubky, jako by Mžik byl pod zemí.

„Mžiku, ozvi se, kde jsi?“ volal Jirka ze všech sil a zdálo se mu, že se onen zvuk na to ozval silněji.

„Opravdu to zní jako Mžik,“ řekl si radostně, „ale jak se tam dostal?“ Prohlížel ledovec a zjistil, že má sice v těchto místech trhlinu, ta však nesahala až k zemi. Uzavíral ji vysoký balvan příkrých stěn, který by Mžik nikdy nedokázal slézt. Zatímco kroutil hlavou nad touto záhadou, ozval se po jeho pravé ruce hluk, který skončil silným rachotem. Kus ledovce veliký jako stůl se odštípl od ledové stěny někde nahoře a sklouzl dolů, kde se roztrhl.

„Vida, to je ono,“ pochopil Jirka, „včera ještě byla trhlina volná až k zemi a já jsem ji přehlédl. Mžik tam někdy ráno vklouzl a pak spadl takový balvan z ledovce a uzavřel mu východ!“

Za pomoci sekerky se vydrápal nahoru a spatřil před sebou úzký otvor, kudy se mohl jen s námahou provléci. Položil se na balvan a strčil do otvoru hlavu. Ozvalo se hlasité štěkání, které však znělo podivně dunivě, jako by teriér byl v nějaké rozlehlé podzemní prostoře.

„Počkej, Mžiku, přinesu si světlo a spustím se tam dolů k tobě!“ volal Jirka a psík radostně štěkal svoji odpověď.

„Dělej, ale spěš si!“ Jeho hlas zněl tak naléhavě, že se Jirka vrátil s planoucí pochodní a s několika zásobními loučemi, jak nejrychleji mohl. Zastrčil si louče za pás, tu, která hořela, vzal do zubů a, bez přemýšlení se pustil pozpátku do černého otvoru.

Ještě když padal, napadlo jej, že je to velký nerozum, že měl nejdříve něco hodit dovnitř a přesvědčit se, zda v tam není hluboko, ale naštěstí se nic nestalo. Pevná půda byla uvnitř patrně stejně daleko jako zvenčí, poněvadž dopadl na

skrčené nohy beze vší nehody. Octl se v trhlíně, která byla asi velmi vysoká, ale měla jen nepatrnou šířku. Připomínala chodbu vysekanou v ledu a Jirka se do ní pustil, sotva Mžík ustal ve svých projevech radosti. Teriér šel s ním a temně vrčel, jako by před ním byl nějaký nepřítel. Jirka se na okamžik zarazil, ale pak vzal do pravé ruky tesák, zdvihl levici pochodeň, jak nejvýše mohl, a postupoval pomalu kupředu. Náhle úzká chodba končila a Jirka se zastavil, jako by jej někdo přibil na místo. Trhlina se rozšiřovala v ohromnou jeskyni! Světlo pochodně se na jejích stěnách třpytivě odráželo, jako by je tvořily nesčetné dýmky. Ale jeskyně uvnitř ledovce nebyla příčinou Jirkova úžasu, třebaže hra barev, jak ji kouzlo světla na jejích stěnách, byla úchvatná. To, co vzbudilo jeho údiv a potom neovladatelný strach, byla skupina ohromných rezavých těl, roztroušených v různých místech nesmírné ledové dutiny. Na okamžik propadl Jirka úplné panice a hnál se ztřeštěně zpět k balvanu. Teprve tato překážka, která se nedala zdolat jedním skokem, jej zastavila a vrátila mu rozvahu. Vždyť se ani nehýbají a Mžíkovi nic neudělali!“ řekl si zahanbeně a po krátkém váhání se zvolna vracel zpět. Zastavil se na samém okraji chodby a prohlížel si pozorně nehybná těla. Poznal je na první raz podle četných obrázků, které viděl v různých knihách. Byli to mamuti a bylo jich zde celé stádo! Vypadali, jako by jen spali, a na okamžik byl Jirka tak zmaten, že sevřel Mžíkovi čenich, aby neštěkal, a zvířata neprobudil! Pak si to rozmyslel a pustil psíka. „Vždyť mamut vyhynul už před mnoha tisíci lety!“ řekl sám k sobě, ale z nehybných obrů šla taková hrůza, že bezděky ztlumil hlas, jako by jej mohli slyšet. Napočítal jich celý tucet. Někteří leželi, hlavu mezi tlapami, a jeden z nich patrně prudce klesl, protože jeden jeho ohromný kel, vzhůru ohnutý, byl přelomen. Jiní spočívali na boku a bylo mezi nimi mládě, sotva větší než dorostlý slon, které se tisklo k své matce, jako by u ní hledalo ochranu proti nějakému nepříteli. Jirka pochopil, že toto stádo bylo překvapeno nějakou přírodní katastrofou, která je zahubila. Patrně se zřítíla část ledovce a uzavřela je v jakési ohromné ledové dutině, kde zahynuli hladem nebo se udusili nedostatkem vzduchu. Trhlina v ledovci, kterou našel Mžík, mohla být mnohem pozdějšího původu. Mráz ledové dutiny konzervoval jejich těla po tisíciletí. Jirka si vzpomněl, že na Sibiři byli nalezeni mamuti zamrzlí v ledu, jejichž maso jedli psi, jako by bylo čerstvé. „Vida, Mžíku, to je něco pro tebe a pro mne možná taky!“ řekl polohlasně a přikročil k mamutímu mláděti. Na okamžik se zachvěl, když se dotkl jeho dlouhé, hrubé srsti, a váhal zabořit nůž do tlusté kůže, jako by se bál, že mamut ještě může procitnout. „To je hloupost,“ pronesl tiše, „byla by to podívaná, kdyby tak jeho matka vstala! Té by šla záda nejmíň do prvního patra!“ V duchu pocítil hlubokou úctu k odvaze jeskynního člověka, který měl jen hrubý kamenný mlat a šíp s pazourkovým hrotem, a přesto neváhal lovit i tato strašná zvířata! Dalo mu hodně práce dostat se kosmatou srstí a tlustou kůží k masu, ale byl za to odměněn. Vyřízl z boku zvířete kus zmrzlého masa, který byl právě tak červený, jako kdyby bylo mamutí mládě zahynulo před chvílí! Ukrojil kousek Mžíkovi a ten jej hltavě pozřel. Postavil se pak na zadní nohy a velmi výmluvně prosil o další sousta. Jirka jej nakrmil a pak nabodl kousek masa na tesák a přidržel je nad plamenem pochodně. Maso začalo za chvíli tak příjemně vonět, že se nezdržel a ještě polosyrové je snědl. „Ale, Mžíku, vždyť ono je to náramně dobré!“ řekl radostně překvapen. „Chutná to docela jako nějaké srnčí! Toho si vezmeme s sebou více!“ Pomocí tesáku a sekýrky odsekal pořádný kus zmrzlého masa kýty mamuta, a poněvadž mu zatím docházela čtvrtá a poslední louč, vydal se na zpáteční cestu. S Mžíkem na zádech přešel balvan, který uzavíral chodbu ledové jeskyně, a brzy potom opékal na dřevěném rožni ohromný kus mamutí kýty. „Teď, Mžíku, bychom tu mohli žít sto let a ještě bychom to všechno nesnědli,“ řekl, když se zakousl do šťavnaté pečeně. Ale umínil si přesto, že hned po obědě bude pokračovat v tesání schodů na ledovec. A sotva dojedl, pustil se s obnovenými silami do práce.

18. PODIVNÉ SHLEDÁNÍ

Jirka pracoval celé dny s neobyčejným zápalem, jako by jej poháněla nějaká neviditelná síla. Byla to v první řadě zvědavost, která jej pudila dále, aby se dostal z malého okruhu uzavřeného ledovcem, odkud byl výhled jen na pusté, zamrzlé polární moře. A tak mimo obstarání masa v „jeskyni mamutů“, jídlo a nejnnutnější odpočinek věnoval všechen svůj čas práci. Koncem pátého dne byl už zcela blízko hřebene ledové stěny. Chybělo už jen několik stupňů a s těmi byl hotov za hodinu, vyšvihl se potom na hřeben a přešel po něm k druhé straně. Otevřel se mu pohled na značnou část pobřeží. Bylo ploché, stoupalo mírně směrem ke středu ostrova, kde se táhl pás nízkých pahorků, tvořících odbočný řetěz hor, jejichž součástí byl ledovec s jeskyní mamutů. Slunce ozařovalo právě celou tuto část pobřeží a Jirka ji viděl pod sebou jako na plastické mapě. Byla pustá a nikde ani stopy po nějaké stavbě, která by byla dílem lidských rukou. Jirka postoupil až těsně ke kraji hřebene, aby viděl přímo pod ledovec. To, co spatřil, jej naplnilo takovým úžasem, že se zapotácel, a byl by málem spadl do propasti zející pod jeho nohama. Těsně pod ledovcem stála jejich vzducholoď, ale vzducholoď zmrzačená, zbavená celé své zahrocené přídě, kde byly kabiny! Sníh kolem byl pokryt v širokém okruhu nejrůznějšími troskami a mezi nimi spatřil ležící lidskou postavu. Mohl to být jen proradný Zeman, který jim odcizil vzducholoď, a Jirka byl v první chvíli přesvědčen, že je mrtev! Když se vzpamatoval ze svého údivu, přiložil dlaně k ústům a zvolal: „Halóó, Zemane!“ V tu chvíli jej nenapadlo, že mu tento muž ukládal o život a že by to mohl učinit znovu. Jeho radost, že spatřil zase lidskou bytost, byla tak velká, až zapomněl na všechnu opatrnost. Zdálo se mu, že muž pozvedl hlavu a že na něj kývá, ale nebyl si tím jist. Vzdálenost byla příliš velká. Rozhlížel se kolem, jak by se k němu dostal, a brzy našel cestu. Ledovec klesal na tuto stranu mnohem mírněji než směrem k jeho táboru. S trochou opatrnosti byl Jirka za chvíli dole. Vzducholoď ležela těsně pod ledovcem. Jirka si povšiml, že její levé přední kolo je odlomeno a že vzducholoď je

nachýlena k jedné straně jako raněné zvíře. Obešel ji a klestil si cestu četnými troskami k nehybné postavě. Poklekl vedle Zemana a zadíval se útrpně do jeho vyhublé tváře, zarostlé vousy a planoucí horečkou. Muž otevřel oči, podíval se na něj cizí a pak v jeho pohledu kmitl záblesk poznání.

„To jsi ty, Jirko?“ řekl tak slabě, že jej chlapec stěží slyšel. „To jsem já, Dostál!“ odpověděl.

„Kde jsou ostatní?“ ptal se tiše Zeman a v jeho hlase bylo znát úzkost. „Nevím,“ řekl Jirka smutně, „byl jsem od nich odloučen pohybem ledu a mlhou, je to už přes tři týdny.“ Vyprávěl mu stručně své osudy a mechanik poslouchal pozorně, aniž jej přerušil.

„A nevím, jsou-li vůbec ještě naživu,“ končil Jirka smutně. „Jsou, Jirko, sejdeš se s nimi, uvidíš!“ těšil ho Zeman. Mluvil obtížně a rty měl rozpukané horečkou.

„Mám žízeň,“ zasténal, „podej mi, prosím tě, kousek ledu!“

Jirka mu vyhověl a pak se rozhlédl kolem sebe. Chtěl opatřit raněnému vodu, ale to se nedalo provést bez ohně. Našel mezi troskami několik kusů nádobí, které bylo sice všelijak zohýbáno, ale dalo se ještě použít. Blízko ztroskotané vzducholodi přišel na velikou louži benzínu, který se dosud zcela nevypařil. Nabral z ní trochu do šálku, zapálil a přistavil na oheň větší nádobku s ledem. Za chvíli byla plná vody a studený nápoj osvěžil zraněného Zemana daleko více než kus ledu, který namáhavě sál.

„Co vám chybí, mohl bych vám nějak pomoci?“ ptal se Jirka soucitně, když dal Zemanovi napít.

„Děkuji ti, Jirko, jsi hodný, že se o mne staráš i po tom, jak jsem se k tobě špatně zachoval,“ řekl Zeman, „ale mně už není pomoci. Mám obě nohy zlomené a otravu krve. Podívej se!“ Vysoukal s námahou rukáv na pravé ruce a ukázal hochovi veliký černý otok.

„Jde to až k rameni a brzy budu mít pokoj,“ řekl odevzdaně. Jirka cítil, jak mu stoupají slzy do očí.

„Poslouchej mne teď, rád bych ti řekl všechno, a až se sejdeš s inženýrem Sýkorou, pověz mu to sám,“ prosil jej Zeman a začal vyprávět tichým hlasem: „Ještě před rokem jsem byl poctivý jako ty a mohl jsem se každému podívat do očí. Pak se to změnilo. Upadl jsem do špatné společnosti a chytil jsem se karet. Rodiče jsem už dávno neměl, nebyl nikdo, kdo by se byl postaral, aby mne přivedl zase na správnou cestu. Prohrál jsem mnoho peněz, potřeboval jsem nové do hry, a tak jsem padělal směnkou našeho nákupního oddělení.“

Požádal o vodu a když se napil, tiše pokračoval: „Šéf zahraniční průmyslové špionáže se dozvěděl o mé tísni, získal onu směnku a začal mne vydírat. Věděl o vynálezu inženýra Sýkory a chtěl, abych mu opatřil vzorek nové hmoty, soliditu. Potom přišel přímo s požadavkem abych se cestou zmocnil vzducholodi a učinil k tomu všechny přípravy.“

„Ale jak mohl vědět, kam vzducholod' poletí?“ přerušil Zemana Jirka. „Věděl to ode mne. Jakmile byla vybrána posádka dobrovolníků, řekl inženýr cíl cesty,“ vysvětloval Zeman. „Připravili si ihned v Tromsø rychlý škuner, který měl okamžitě vyrazit jakmile jim řeknu přesný směr našeho letu. Dali mi šifru a délku vlny pro rádiové telegramy a mohl jsem se s nimi dorozumět naší stanicí. Udělal jsem to už nad Baltským mořem, když mi inženýr sdělil, kudy poletíme, a škuner ihned vyrazil, aby se cestou s námi setkal. Nyní si Jirka vzpomněl, jak se ho inženýr ptal, jestli nic nedělal s vysílačkou. Zeman ji patrně zapomněl po odeslání telegramu nařídít na původní délku vlny a inženýr si toho sice povšiml, ale nepřikládal tomu význam.“

„Jak jsme se sešli a dorozuměli se signály, víš,“ pokračoval Zeman a jeho obličej brunátný horečkou se přitom zarděl ještě více. „Jsem dnes tak rád, že ses zachránili ale tehdy ve mně byla malá dušička, když jsem tě zase viděl naživu. Báł jsem se, že řekneš všechno inženýrovi a že se při vyšetřování prozradím. „Chtěl jsem to sám vypátrat a nechat si zásluhu pro sebe,“ doznával zahanbeně Jirka. „Mrzelo mne, že se na mě všichni dívají jako na zbytečnou přítěž, slepého pasažéra a chtěl jsem dokázat, že dovedu být stejně užitečný jako ostatní. Byla to velká chyba!“ Zeman přikývl. „Snad se dá všechno ještě spravit, kdo ví? Smluvil jsem se škunerem, že se zmocním vzducholodi a zavedu ji k mysu Flora na zemi Františka Josefa. Tam se měl škuner se mnou setkat, já bych byl přistát na moři vedle něho a oni by byli obsadili vzducholod' svými lidmi a odletěli s ní do Ameriky. Nechtěl jsem se dopustit na svých kamarádech násilí, a proto jsem tajně uvolnil vzdušný ventil, když jsem se vracel po zápasu s tebou, abychom musili přistát. Věděl jsem, že bude mnohem snazší zmocnit se vzducholodi na zemi než ve vzduchu. To další už víš. Do vzducholodi vnikl vzduch, musela nouzově přistát a když jsme vyšli na břeh ostrova, tajně jsem se vrátil a odstartoval.“

Ale než jsem zamířil na východ, shodil jsem vám balík se zásobami a saněmi.“

„Dostali jsme jej v pořádku a byl nám velmi užitečný,“ podotkl Jirka.

Zeman zeslábl dlouhou řečí tak, že si musel chvíli odpočinout. Požádal Jirku o vodu, a když se napil, dokončil svůj příběh. „Zamířil jsem rovnou k východu, ale brzy jsem si všiml, že střílka kompasu se špatně pohybuje, byla po nárazu při nouzovém přistání patrně zkřivena, a musel jsem ji opravit dole, v dílně. Upevnil jsem kormidlo, dal jsem motor na nejmenší obrátky a nechal jsem vzducholod' letět bez řízení. Výškoměr ukazoval pět set metrů a myslím jsem, že to zde, nad zamrzlým mořem, úplně stačí. A co jsem byl dole v dílně, narazila vzducholod' na ledovec. Náraz byl hrozný, vidíš to sám. Celá před' se odlomila, přívody benzínu z tanků se přerývaly a všechen benzin vytekl. Je štěstí, že byl motor ihned rozbit na kousky, takže od jeho zapalování benzin nechytil. Všechno by bylo shořelo a já s tím.“ Odmlčel se na chvíli a pak dodal. „Snad by to bylo lepší. Takhle jsem pozbyl vědomí, a když jsem přišel k sobě, zjistil jsem že mám obě nohy přerazené a tržnou ránu na pravé ruce. Nevěnoval jsem té ráně pozornost a dostal jsem otravu krve. A to je všechno,“

Ztichl a zavřel oči. Jirka seděl vedle něho bez pohnutí a v hlavě mu vířilo všechno, co právě vyslechl. Jak rychle zde následoval trest za zločinem, a přece necítil vůči Zemanovi už žádnou hořkost, a hluboce jej litoval. Byl hrozně sešlý dlouhou nemocí a nikdo by v něm nepoznal hezkého muže atletické postavy, jakým byl ještě před několika týdny! Raněný otevřel oči a něco zašeptal. Jirka přiklonil ucho až k jeli rtům, aby mu rozuměl.

„Sáhni do mé náprsní kapsy!“ šeptal muž. Jirka to udělal a vyndal náprsní tašku, plnou nějakých papírů.

„Jsou tam peníze, mnoho peněz!“ řekl trhaně Zeman. „Jsou to peníze prokleté, za zločin. Nenechávej si je, rozdej je“

nemocným a chudým, až se vrátíš zase domů. Slibuješ?“

Sevřel chabě Jirkovu ruku a upřel na něj oči lesknoucí se horečkou „Slibuji,“ hlesl Jirka a oči se mu zamžily slzami.

Násilím se opanoval a začal Zemana těšit.

„Vždyť vy neumřete, uzdravíte se, a sám ty peníze budete moc rozdat.“

Zeman zavrtěl hlavou a na rtech se mu ukázal úsměv.

„Budu teď spát, Jirko, už jsem moc slabý,“ řekl tiše a zavřel oči. Jirka povstal a začal se ohlížet po nějakých potravinách. Chtěl dát Zemanovi jíst, až se probudí. Kolem raněného leželo několik prázdných konzerv, které patrně nasbíral v troskách vzducholodi. Jirka si uvědomil, za jakých bolestí se asi Zeman plazil po ledě, když měl obě nohy zlomené, a litoval ho ještě víc. Podánilo se mu najít asi tucet neporušených plechovek, ale bylo to vesměs vepřové maso, nevhodné pro nemocného, který tak zeslábl jako Zeman.

„Budu muset k nám pro nějaké maso a uvařit mu polévku. Mžik je tam beztak asi smutný, proč tak dlouho nejdu!“ řekl si Jirka a vrátil se k Zemanovi. Muž spal, ale jeho dech byl tak slabý, že jej Jirka jen stěží slyšel. Chvilku uvažoval, má-li od něho odejít, ale pak usoudil, že není vyhnutí. Mezi troskami našel malý rumpál a mnoho provazů, které svázal dohromady. Navinul je na rumpál a připevnil k němu velkou, prázdnou nádobu. Dopravil to všechno s největší obtíží na hřeben ledovce a tam rumpál upevnil, když pro něj vysekal otvor do ledu. Potom sestupoval opatrně po ledových schodech s nádobou na zádech. Jak se vzdaloval od hřebene ledovce, lano se odvíjelo z hřídle rumpálu a Jirka doufal, že postačí až dolů. „No, no, ty máš nějakou radost!“ volal na Mžika, který vyskakoval na poslední schod a hluchně štěkal, „to se podivíš, až uvidíš, koho jsem našel tam na druhé straně!“ sliboval psíkovi, který mu lízal ruce a skákal na něj tak dlouho, dokud nebyl okřiknut. Jirka šel nejdříve do „jeskyně mamutů“ doplnit své zásoby masa. Přivlekl ho tolik, až se ohýbal a složil je do nádoby uvázané na laně. Přidal k němu zásobu paliva, protože nevěděl, najde-li na druhé straně nějaké naplavené dříví. Později poznal, že je ho tam daleko více než u jeho tábora. „Tak, Mžiku, a teď si vylež nahoru!“ vyzval psíka, když upevnil na dříví svůj kotlík na vaření. Mžik se nedal dvakrát pobízet a uvelebil se na dříví vedle kotlíku. „Čekej a drž se dobře!“ vyzval ho Jirka a začal vystupovat nahoru. Tentokrát se mu šlo mnohem rychleji, poněvadž se mohl držet lana, na němž visela nádoba. Byl brzy nahoře a volal na teriéra: „Pozor, Mžiku, jedeme!“ Nato začal pomalu točit klikou rumpálu, lano se počalo navíjet na hřídle a nádoba se zásobami a psem stoupala zvolna vzhůru. Poskakovala a drnčela na ledové stěně a Mžik hlasitě štěkal, ale z jeho hlasu bylo znát, že se mu to docela líbí. „To věřím, vezeš se jako na lanovce a děláš milostpána!“ křičel na něj vesele Jirka. Netrvalo dlouho a nádoba stála vedle něho. Snesl její náklad několika cestami dolů ke vzducholodi a Mžik jej doprovázel. Při prvním sestupu chtěl dát najevo svůj údiv nad vzducholodí řádným štěkáním, ale Jirka jej rázně okřikl.

„Bud zticha, je tam nemocný Zeman!“ Psík si dal říci, ale když spatřil ležícího muže, zježil srst a začal přitlumeně vrčet.

„Snad bys na něj nebyl zlý, když je na tom tak bídně!“ zlobil se Jirka a psík zmlkl. Jirka dal na oheň hrnec s ledem a pořádným kusem masa a uvařil silnou polévku. Zatímco se vařila, prohledával trosky a vše, co mohlo ještě sloužit, dával stranou. Všude kolem byla nepopsatelná zmet' rozbitých přístrojů, kusů soliditu z přídě vzducholodi a rozptýlených a z větším dílem zničených zásob. Zde vyčnívaly z hromady trosk kusy rozbité vrtule, blízko ní bylo téměř celé kormidelní kolo, o něco dále ležela roztrhaná vysílačka, roztrhané knihy, žíněnky a pokrývky, vše v největším nepořádku. Jirka teprve teď pochopil, jak hrozný musel být náraz vzducholodi na ledovec, a divil se, že je Zeman vůbec naživu. Prohlížel i vzducholod' a zdála se mu být kromě odlomené přídě bez škody. Místo přídě se leskla hladká stěna, uzavírající vzdušný prostor, a v ní se černal otvor do chodby. Stěna byla nepoškozena a stejně tak i zadní kabina s rezervním řízením, vývěvy nad ní a druhý motor s vrtulí. Jen levé přední kolo se ulomilo při pádu vzducholodi na led, ale chybělo to hlavní, benzín! Jirka se pokusil zachránit z louže benzínu, co se dalo, a naplnil tím dvě prázdné nádoby. Benzínu bylo sotva deset litrů a s těmi se nedalo nikam doletět, i kdyby vzducholod' mohla startovat. Mezi troskami našel velkou, nepoškozenou termosku a přelil do ní trochu polévky pro Zemana. Nechtěl ho budit, a zatím se najedl sám s Mžikem. Končil právě jídlo, kdy ž se Zeman pohnul.

19. VÝSTŘEL NA MOŘI

Jirka přidržel k Zemanovým ústům šálek s polévkou, ale mechanik zavrtěl hlavou.

„Nemohu už nic polykat, Jirko,“ šeptal namáhavě. Jirka se k němu naklonil, aby lépe slyšel.

„Viděl jsem - naše kamarády - tam venku, na ledě!“ řekl Zeman přerývaně a ukázal chabě k moři. „Havlík ležel - inženýr stál a hrozil mi.“ Odmlčel se a sbíral poslední síly. Jeho hlas vůčihledě slábl a Jirka musel přiložit ucho až k jeho rtům, aby jej slyšel.

„Dej jim znamení - Jirko - pomoz jim - a řekni, ať mi odpustí. Odpusť mi i ty!“

„Vždyť já se na vás už dávno nezlobím!“ jektal Jirka a slzy mu tekly na vyhublý obličej umírajícího muže. Šťastný úsměv zahrál na okamžik na Zemanových rtech, pak se celé jeho tělo napjalo jako v křeči a Zeman vydechl naposledy...

Jirka dlouho plakal nad jeho chladnoucím tělem a vzpomatoval se teprve, když ho znepokojený Mžik začal tahat za rukáv. Přikryl mrtvého muže kusem plátna a začal pak přemýšlet o jeho slovech. Snad to bylo jen blouznění umírajícího, ale pak si řekl, že člověk možná v hodině smrti může vidět různé věci, které zůstávají skryty zraku živých, a umínil si, že se zachová podle jeho rady.

„Tak vidíš, Mžiku, už jsme zase sami,“ řekl smutně. Vyhledal pak mezi věcmi vybranými z trosk vzducholodi kukátko. Jedno sklo kukátka bylo sice prasklé, ale drželo v objímce a přístroje se dalo použít.

Jirka zamířil kukátko na moře, ale kry nakupené u pobřeží mu bránily v rozhledu. Vyšplhal se proto na ledovec, opřel se o rumpál a začal se rozhlížet. Odsud přehlédl celou severozápadní část ostrova až k posledním pahorkům, spadajícím na severu dosti přikře k moři.

Prohlížel jejich hřebeny, pokryté věčným sněhem, a zahlédl na jednom z nich podivnou, nízkou hromadu sněhu, která vypadala tak pravidelně, jako by ji tam nakupila lidská ruka. Zaujalo jej to tak, že zaostřil skla a prohlížel onu hromadu pozorně. Měla tvar pyramidy a úzká, tenká čára, která z ní vyčnívala, připomínala vlajkovou tyč. Prohlížel okolí onoho místa, ale neobjevil už nic nového.

Potom zamířil svůj přístroj na zamrzlé moře a pátral kolem pobřeží, nenajde-li tam stopy po lidech. Všude byl jen led, nakupený v menších i větších krách. Přenesl svůj pohled dál na zamrzlé moře a prohlížel je velmi dlouho, ale neobjevil nic.

„Nikde nic,“ řekl zkřamaně, „ale nějaké znamení přece jen dám, že jsem na ostrově.“ Sestupoval dolů a přemýšlel, jak to zařídít. Vzducholod' ztroskotala asi sto metrů od pobřeží, blízko břehů byla však nahromaděna taková hradba ker, že ji úplně zakrývala při pohledu z moře.

Jirka chodil bezradně mezi troskami, hledal nějaký pestrý kus látky, který by vztyčil u břehu jako prapor, ale nenašel nic.

Náhle jej něco napadlo. „Oheň rozdělát, to by snad šlo,“ poznamenal k psíkovi, jenž jej provázel na každém kroku.

„Plameny vidět nebudou, protože je stále světlo, ale kouř stoupá vysoko, a jestli jsou opravdu na ledu, jak tvrdil Zeman, musejí jej zahlédnout!“ Dal se do práce. Z ledovce spatřil u pobřeží v malé vzdálenosti od vzducholodi ohromnou kupu naplaveného dříví. Byla jen málo zasnežená, neboť silný vítr, který vál od moře, odstranil z vyplavených kmenů většinu čerstvého sněhu.

Za půl hodiny plápolal na pobřeží mohutný oheň a Jirka přikládal vlhké dřevo, aby se vyvinulo hodně kouře. Z ohně začal stoupat bílý dým, ale Jirka nebyl spokojen.

„Kouř je bílý, Mžiku, a nebude jej na dálku vidět, protože všude je plno sněhu a ten je také bílý!“ vysvětloval teriérovi, který se díval se zájmem na mohutnou hranici a nepochybně čekal, že na ní jeho pán upeče něco dobrého.

Jirka se rozběhl pro benzin a přinesl ho plnou konev. Postavil ji v náležitě vzdálenosti od ohně, namočil do benzínu poleno a hodil je opatrně do plamenů.

„Tohle je přece kouř!“ pochvaloval si hustý, černý sloup dýmu, který hned nato vyrazil. Opakoval to ještě několikrát a při posledním polenu měl dojem, že se z dálky ozvala někde na zamrzlém moři slabá, rána.

„Výstřel, Mžiku!“ zvolal vzrušeně a pozorně naslouchal. Psík se obrátil k moři a začal prudce štekat. „Mlč přece!“ zlobil se Jirka, „vždyť nic neslyším!“, ale pes se tentokrát nedal utiшит.

„Jsou tam někde lidé!“ řekl si Jirka vzrušeně a chtěl okamžitě vyrazit na ledové kry. V poslední chvíli si to však rozmyslel. Nemůže jít jen tak beze všeho, co kdyby ho zase překvapil nějaký pohyb ledu a odřízl mu cestu zpátky? Vrátil se k vzducholodi a naplnil si rychle jeden z tlumoků, který našel neporušený mezi troskami, pečeným masem a k němu přidal termosku plnou teplé polévky. Nahoru položil svinutou pokrývku, k pasu si připjal pistoli, objevenou blízko mrtvého Zemana, a do kapsy strčil několik zásobníků s náboji.

„Tak jdeme, Mžiku!“ řekl psíkovi, který stál pořád ještě u ohně a štěkal z plných plic, obrácen k moři.

Zdálo se, že Mžik ví dobře, kam jít. Seskočil na led a bez vyzvání zamířil určitým směrem. Jirka šel za ním, jak nejrychleji mohl, a chvílemi jej musel volat zpátky, aby se mu neztratil z dohledu.

„Já nemohu běžet tak rychle jako ty, řekl celý udýchaný. „Však ty bys taky tak nepospíchal, kdybys nesl tolik co já!“

Byli už několik set metrů od břehu a rozhled jim zastíraly četné ledové pahorky, čnějící z ledu na všech stranách.

Nedočkavost poháněla Jirku kupředu a dávala mu zapomenout na jeho únavu, ale konečně mu přece došel dech.

Aspoň na chvíli si musel odpočinout.

Zastavil se a vypálil z revolveru dvě rány rychle po sobě, tentokrát zazněla odpověď tak blízko, že nemohlo být pochyby o jejím původu. Dva výstřely zapraskaly v nepatrné vzdálenosti a Mžik se již nedal udržet. Vyrazil směrem, odkud rány zazněly, a Jirka spěchal přes všechnu únavu za ním. Přelézal právě vysokou kru, když zahlédl pod sebou několik temných postav!

„Halóóó, to jsem já, Jirka!“ volal radostně a viděl, jak se jedna z postav malátně zdvihla a kyne mu rukou. V příštím okamžiku byl dole a sevřel v náručí inženýra Sýkora.

„To jsi ty, Jirko,“ šeptal inženýr, v jeho vyhublém, špinou pokrytém obličejí bylo znát nesmírnou radost. Zapotácel se slabostí a Jirka mu pomohl usednout. Pak se rozhlížel kolem sebe a spatřil i ostatní. Havlík ležel bez hnutí na svém plášti před sněhovou chatou, vedle něho seděl Bureš s hlavou opřenou do dlaní a Sládek se pokoušel vstát.

„Umíráme hladem, Jirko!“ řekl Sýkora třesoucím se hlasem. „Pět dní jsme už nejedli, když se ukázal kouř na pobřeží.“

Jirka zahlédl na zemi vedle Havlíkovy karabiny peří a zbytky ptačí kůže. Srdce se mu sevřelo soustrastí nad kamarády.

Začal okamžitě vyjímát z tlumoku přinesené zásoby. Bureš a Sládek se chtěli vrhnout na maso, ale inženýr je zadržel.

Dal Havlíkovi trochu polévky a potom se napili i ostatní.

„Maso až později, odstónali bychom to všichni!“ řekl už silnějším hlasem a Bureš i Sládek uposlechli. Havlík se probral, když vypil polévku, ze své mdloby a udiveně se zahleděl na Jirku. Sládkovi se dokonce už vrátila i jeho stará dobrá nálada.

„Nikdy bych byl neřekl, Jirko, že anděl spásy je špinavý, roztrhaný kluk, který přinese člověku jídlo, právě když už umírá hlad,“ poznamenal s úsměvem a vzal Jirku kolem krku. Inženýr dal všem po malém kousku masa, jen Havlík, který byl nejslabší, dostal zbytek polévky.

„A jestlipak víte, co to jíte?“ ptal se šťastný Jirka Sládka, „Rajský pokrm, Jirko, nejlepší pečení na světě, něco, co jsem v živo tě neokusil,“ velebil Sládek a díval se žádostivě po dalším mase, ale Sýkora byl neúprosný. Poručil Jirkovi, aby je raději schoval do tlumoku a nedráždil chuť vyhladovělých lidí.

„Byla to pečeně z mamuta!“ prohlásil Jirka a Sládek na něj vykulil nedůvěřivé oči.

„Houpáš nás, Jirko!“ řekl vyčítavě, „a to není hezké, když jsme se tak dlouho neviděli!“ Také Sýkora se tvářil nedůvěřivě a vyzval Jirku, aby jim vyprávěl, co se s ním dělo od chvíle, kdy je pohyb ledu a mlha od sebe odloučily.

Jirka se uvelebil na pokrývku, kterou si přinesl s sebou, a začal, ale každou chvíli byl přerušeni výkřikem úzasy

některého z jeho posluchačů. Vysílený Havlík po požití polévky klidně usnul a neúčastnil se rozhovoru. „Tak se mi zdá, Jirko,“ začal pochybovačně Sládek, když hoch skončil, „že se z tebe stal znamenitý baron Prášil!“ Jirka byl pohněván, ale inženýr mu sevřel chlácholivě ruku. „Já ti věřím, Jirko,“ řekl mírně, „ačkoliv to jsou neuvěřitelné věci, co jsi nám tu vyprávěl!“ „No, to bych řekl, že jsou neuvěřitelné!“ ozval se Sládek. „Tak hned ten medvěd. Pročpak jsi to, Jirko, neudělal jako slavní medvědobijci, kteří si zhotovili z drápů a zubů uloveného grizzlyho náhrdelník, aby každý viděl, že zabili medvěda!“ pravil v žertu. Jirka si na něco vzpomněl. „Podívejte se, čím je spravená moje kazajka!“ ukazoval vítězně silnou medvědí šlachou. Sládek byl umlčen, ale jen na okamžik. „Že by Zeman ztroskotal právě tady, to mi nejde na rozum!“ ozval se s novými pochybami. „A proč ne?“ namítal Jirka. „Letěl přece k zemi Františka Josefa a musel přes Viktoriin ostrov. Měl jej na cestě!“ „Ale my nejsme na Viktoriině ostrově, Jirko,“ řekl zamyšleně inženýr. „Mořské proudy nás zanesly daleko na severovýchod a zahnalý nás k nějaké neznámé zemi. Bude to patrně země, kterou objevil roku 1707 plavec Gillis, pak ji zahlédl roku 1925 Angličan Worsley, ale o pět let později ji marně hledalo sovětské letadlo. Z výšky se tyto ostrovy, pokryté sněhem a ledovci, těžko rozeznají od zamrzlého moře.“ „Dobrá, ale jak by se sem byl dostal Zeman se vzducholodí, vždyť tenhle ostrov leží daleko stranou od směru, kterým letěl!“ trval na svém Sládek. „Na tom není nic divného,“ poznamenal inženýr. „Jirka vám přece řekl, že Zemanův kompas byl porouchán. Patrně se střelka odchylovala hodně stranou a vedla jej na severovýchod místo na východ!“ „Ale s těmi mamuty je to přece jen trochu silné,“ bručel Sládek, nedovedl však říci, z jakého zvířete by maso pocházelo. „Uvidíte to všechno brzy sám,“ zakončil inženýr rozhovor a děkoval Jirkovi, že je všechny zachránil. „Ba, skutečně je to tak!“ řekli dojatě Sládek i Bureš a tiskli jeden po druhém Jirkovi ruku. Jirka se rděl radostí, ale odmítal jejich díky. „Měl jsem více štěstí než vy,“ poznamenal skromně, „to je všechno..“ Ale povězte mi teď vy, jak se vám vedlo!“ „To se dá říci několika slovy,“ odpověděl Sýkora. „Když přišla rolba, vyběhli jsme všichni za tebou, volali a střelili. To nám vlastně zachránilo život, poněvadž všude kolem se lámal led a praskla i kra, na které stál náš stan. Když jsme se k němu vraceli, narazili jsme na otevřené moře. Všechno zmizelo ve vlnách, zbyla nám jen karabina a pistole s dvěma tučty nábojů. Pokud jsme mohli jít, šli jsme k východu, ale nejdřív jsme prohledali všechno kolem dokola, když se trochu vyjasnilo.“ „Mysleli jsme, že jsi zahynul i se Mžíkem, a byli jsme náramně smutní,“ skočil do řeči inženýrovi Sládek vážným hlasem. „A ty jsi se zatím vítězně potýkal s medvědem!“ dodal šelmovský. „A čím jste se živili?“ tázal se Sýkora. „Prvních několik dní jsme nejedli nikdo ani sousto. Byli jsme už tak zesláblí, že jsme se zastavili a nešli dále. Potom se začali objevovat rackové a podařilo se nám jich několik sestřelit, ale nestačilo to pro čtyři lidi, ačkoliv jsme šetřili jejich masem, jak jsme mohli.“ „A přitom bylo odporné jako rybí tuk a jedli jsme je syrové,“ poznamenal Sládek. „A ty jsi zatím hodoval na svíčkové z mamuta,“ škádílil Jirku, ale hoch se už nezlobil. Tak Zemanův sen tě vlastně přivedl na myšlenku dát nám znamení,“ řekl zadumaně inženýr. „Napravil svou vinu, bez tebe bychom byli zahynuli! Byli jsme už zoufalí, než jsem zahlédl na pobřeží dým a obětoval dvě patrony, ačkoliv nám jich už zbývalo jen šest.“ „Ubohý Zeman, vzal to zkrátka,“ politoval mrtvého kamaráda Sládek. „Já mu odpouštím z celého srdce!“ „I my!“ doložil inženýr za ostatní.

20. TAJEMSTVÍ OSTROVA

Tři dny prodlet Jirka se svými druhy, s nimiž se tak neočekávat shledal, na jejich kře. Za tu dobu se zotavili všichni tak, že se mohli vydat na břeh. Šli sice velmi zvolna, ale dorazili přece jen šťastně po několikahodinovém pochodu na pevnou zemi a k ztroskotané vzduchu lodi.

Prohlíželi ji s údivem a Sládek se Jirkovi omluvil za jeho počáteční nedůvěru.

„teď už věřím i na ty mamuty!“ řekl velkomyslně. O dva dny později, když přelezli výběžek ledovce a dostali se do Jirkova tábora, žasli všichni nad pravěkými velikány, které příroda zachovala v tak dobrém stavu.

„Ti jistě netušili, že si na nich budeme jednou pochatnat!“ prohlásil vyhublý Havlík, který jen pomalu nabýval své původní kulaté podoby. Inženýr rozhodl, že přenesou ke vzducholodi co nejvíce mamutího masa a usuší je na slunci, aby měli zásobu, až se později vydají na pochod.

Dříve však, jakmile se trochu zotavili, vykonali smutnou práci. Pohřbili mrtvého Zemana, zabaleného do deky, v trhlině ledovce, právě na místě, kde vzducholod' narazila a zřítla se. Nad jeho hrobem vztyčili veliký kříž, který zhotovil Havlík z kmene sibiřské jedle.

Inženýr rozhodl, že se ubytují uvnitř vzducholodi, kde budou chráněni proti nepříznivému počasí. Jejich útulné, malé kabiny byly sice rozbity a zbývaly z nich jen trosky, ale v zadním prostoru na samém konci vzducholodi měli místa dost. Pod řidičskou kabinou byla veliká místnost, deset metrů dlouhá a čtyři široká, kde stál jen zadní motor.

Osvětlovala ji z každé strany dvě malá okna, která vpouštěla dovnitř dost světla. Podlaha byla sice šikmá, neboť vzducholod' ležela nakloněna k jedné straně, ale to nikomu nevadilo.

Trosečníci sem přinesli všechny zíněnký a pokrývky, pokud zůstaly bez pohromy při pádu vzducholodi, a zařídili se tu velmi útulně. Stěny nepropouštěly teplo ven a místnost se dostatečně vyhřála primitivními kamny na dříví, které

zhotovili Sládek s Burešem z kusů břidlice nasbíraných na pobřeží. Trubice ze soliditu odváděla obtížný kouř větracím otvorem ven. Místo u kamen se stalo shromaždištěm všech v době jídla a po denní práci.

Byli všichni pohromadě už týden, když Sládek nadhodil při jedné takové rozprávce u kamen, co že budou dále podnikat.

„Myslí jsem už na to, Sládku,“ odpověděl inženýr, „a budeme se muset nějak rozhodnout.“

„Je k zlosti,“ zahovořil Havlík, nacpáváje si lulku zbytkem tabáku, který našel mezi troskami, „že nemáme benzin! Právě dnes odpoledne jsem zkusil zadní sadu vývěv, dal jsem do jejich motorku trochu benzínu, který tu našel Jirka.

Pracovaly bezvadně a také vzducholod' těsní, jak se patří. Ta přední stěna, která byla za našimi kabinami a která uzavírá vzdušné komory, neutrpěla nárazem ani za mák!“

„Není to nic příjemného,“ přisvědčil Sládek, „pomyslet, že se znovu budeme tlouci po ledu, který nás zase odplaví bůhvíkam, když bychom mohli letět rychle a pohodlně, kam bychom chtěli.“

„A jak bys chtěl letět?“ namítl Bureš. „Výpomocné zařízení je sice v pořádku, ale vzducholod' nemůže letět pozpátku a dopředu to také nepůjde. Chybí jí celá před' a ta rovná stěna by byla vystavena ukrutnému tlaku větru a nesnesla by to. A potom, chybí nám jedno přední kolo, a nemohli bychom si troufnout nikde přistát!“

„To by nebyla největší překážka, Bureši,“ poznamenal inženýr, „mohli bychom vždy přistát někde na vodě, k tomu nepotřebujeme kola. Ale chybí nám pohonná hmota, benzin, a to je hlavní!“

„Před' bych si troufal udělat novou,“ ozval se Havlík, dýmající statně z lulky. „Na břehu jsem viděl krásné jasan, z těch bych udělal kostru a pokryl bych ji soliditem. Tady se ho válí všude dost z rozbité předě. Bylo by to sice těžké, ale teď, kdy už potřebujeme daleko méně benzínu než zpočátku, si to můžeme dovolit. Kolik by stačilo benzínu na cestu odtud do San Franciska, pane inženýre?“

Sýkora okamžik přemýšlel. „Asi tisíc litrů při dobrém počasí,“ řekl potom. „Ale vy byste se nechtěli vrátit?“ ptal se udiveně. „To nás ani nenapadlo, že, kamarádi?“ prohlásil Havlík. „Nikdo by se přece nevzdal před cílem, i kdyby měla být vzducholod' záplatovaná jako bývaly mé kalhoty, když jsem chodil do školy.“

Sýkora se usmál, ale houževnatost jeho druhů jej velmi potěšila. Bohužel, byly to jen krásné plány. Nezbude jim nic jiného, než pokusit se znovu o pochod k Viktoriinu ostrovu, jakmile se počasí ustálí. Dosud vál stále prudký vítr a Sýkora se bál, že by je zase zahnal z cesty na ostrov, který nyní ležel přímo na jih od nich, asi sto padesát kilometrů daleko. To byla dlouhá cesta a Sýkora váhal se na ni vydat, ačkoliv k tomu činili všechny přípravy.

Nasušeného masa už měli víc, než mohli vzít s sebou, a mechanici zhotovili z jasanu, objeveného mezi vyplavenými kmeny na pobřeží, krásné sáně. Byly tak pevné jako ty, o které přišli na ledu, ale poněvadž byly ze dřeva, které je daleko těžší než solidit, vážily bohužel mnoho.

Sládek se nijak netěšil, až budou plně naloženy a bude potřeby se do nich zapřáhnout.

Při práci se jednou Jirka zmínil o stopách lidské činnosti, které objevil na pahorku u severního břehu. Inženýr s ním vystoupil při nejbližší příležitosti na ledovec a dal si ukázat sněhovou pyramidu s tyčí.

„Vypadá to jako znamení a na té tyči možná visel kdysi prapor,“ řekl zamyšleně, „na tento ostrov před námi ještě nikdo nevstoupil, aspoň nikdo, kdo by o něm byl přinesl zprávu do civilizovaných krajín.“

Mohli bychom se tam podívat!“ navrhol Jirka, ale inženýr k tomu neměl chuti. Odhadoval vzdálenost nejméně na pět kilometrů a pobřeží vypadalo velmi neschůdně. Jirka o tom prozatím nemluvil, ale když byli hotovi se všemi přípravami na cestu, vytasil se s názorem, že by snad nebylo správné odejít z ostrova a nepřesvědčit se, co ta pyramida v sobě skrývá.

„Mohli bychom obejít pobřeží po ledu,“ navrhol. „Všude u břehů je dosti rovný a jistě je pevný, vždyť přece moře je u břehů mělké a musí být zamrzlé až ke dnu.“

„To není tak docela jisté, Jirko,“ odporoval inženýr. „Někdy spadají břehy velmi příkře a hned u nich je velká hloubka jako v norských fjordech.“

Ale Havlík a Sládek se přimlouvali za Jirkův návrh a inženýr konečně povolil. Druhý den opustili na čas svůj tábor. Šli všichni a na saních vezli zásoby na týden a benzinový vaříč, který Jirka objevil mezi troskami a Sládek opravil. Po tříhodinové cestě po zamrzlém moři, při níž se drželi stále břehů, se dostali přímo pod pahorek s pyramidou.

Čím blíže přicházeli, tím zřetelněji poznávali, že nejde o náhodnou hromadu kamení, nýbrž o dílo lidských rukou. Z pyramidy čněla kovová tyč asi pět metrů dlouhá, a když se vyšplhali na pahorek, zjistili k svému údivu, že tyč je z hliníku.

„Vypadá to jako součást nějakého stroje,“ podotkl inženýr, zatímco se netrpělivý Havlík dal s Jirkou a Burešem do odstraňování sněhu a rozebírání břidlicové pyramidy, kterou našli pod ním. K jejich velkému zklamání nebylo však pod kamením nic, a teprve když odstranili předposlední vrstvu, přišli na malý štítek, který byl rovněž z hliníku. Sládek jej podal Sýkorovi, jenž jej pozorně prohlížel. Na štítku byl vyškrábán nápis zašlý vlivem povětrnosti, ale přece jen čitelný.

„Italia, 25. května 1928!“ četl užaslý Sýkora.

„Výprava generála Nobila se vzducholodí Italia k severní točně!“ zvolal překvapeně Sládek a inženýr přisvědčil.

„Máte pravdu, ale je to divné. Ti přece ztroskotali asi sto kilometrů na západ odtud!“

„Ano, pane inženýre, ale jen polovina posádky!“ namítl živě Sládek. Vrak vzducholodi letěl dále na východ a bylo v něm ještě šest lidí.

„Četl jsem to!“

„A vy myslíte, že vrak vzducholodi spadl někde blízko našeho ostrova a že ti lidé se na něm zachránili?“ řekl nedůvěřivě Sýkora.

Vzal kukátko a začal obhlížet část ostrova, která ležela na východ i od pohoří a nebyla z jejich ledovce viditelná.

Zastavil nakonec přístroj na jednom místě přímo pod pahorkem a začal jej bedlivěji prohlížet. Ze sněhu tam čnělo něco lesklého a vypadalo to jako část nějaké veliké, kovové nádoby. Kolem tohoto místa vystupovaly malé pahorky pokryté

sněhem, které připomínaly zaváté kameny. Byly to snad trosky vzducholodi?

Sýkora rozhodl, že sestoupí s pahorku na tuto část pobřeží, zatímco Havlík s Burešem tam dopraví sáně po ledu. Sestup byl dost obtížný a obě skupiny dorazily na místo téměř současně. Jirka hořel netrpělivostí a předstihl ostatní, ačkoliv ho inženýr napomínal, aby dával pozor na cestu a nespěchal. Přímou pod vrchem, s něhož slezli, byly hluboké závěje a Jirka do nich zapadl až po pás. Vyprostil se s velkou námahou a dostihl Mžika, který stál u velké hromady sněhu a tlumeně vrčel.

„Měli bychom se tam podívat, Mžik tam něco cítí!“ navrhol Jirka dychtivě a inženýr dal přinést lopatu. Sládek začal odhazovat sněh, ale brzy narazil na zledovatělou vrstvu, na kterou bylo nutno zaútočit špičákem. Havlík jej vystřídal v práci a když odrazil několik větších kusů ledu, ustal a překvapeně zvolal: „Ale vždyť je to chýše z kamení a dřeva!“ Všichni se kolem něho seskupili a začali mu pomáhat sekerkami a tesáky. Trvalo téměř dvě hodiny, než zbavili chýši ledového nános, který ji pokrýval, a objevili její vchod, uzavřený kameny. Chýše byla velmi nízká a čněla nad své okolí sotva půldruhého metru. Měla kamennou podezdívku asi půl metru vysokou a nad ní byla sroubena stěna z naplaveného dřeva. Střecha, rovněž dřevěná, byla plochá a leželo na ní několik kamenů, které ji měly zatěžovat, aby ji vítr neodnesl. Vchod byl tak nízký, že si Sýkora musil kleknout, aby se dostal dovnitř. Chýše neměla okna a inženýr si dal podat od Havlíka zapálenou louč, aby osvětlil tmavý vnitřek. Bylo tam místo sotva pro dva lidi a inženýrovi druhové mohli jen zvědavě nahlížet vchodem.

Míhotavý plamen louče ozářil nehybnou lidskou postavu, zabalenou do příkrývky.

„Člověk!“ zvolali překvapeně trosečníci a inženýr nachýlil plamen louče k obličejí ležícího. Byla to tvář mladého člověka, tak klidná, jako by spal. Mrazivý polární vzduch uchoval tělo neporušené po celou řadu let.

Ruce mrtvého byly složeny na prsou a Sýkora mezi nimi zpozoroval malý zápisník s červenými deskami. Vyprostil jej jemně ze ztuhlých prstů a podal jej Sládkovi. Jinak byla chýše téměř prázdná. Blízko vchodu stálo několik kamenů, narovnaných do tvaru ohniště, a bednička z polovice plná malých předmětů, zabalených do staniolu. Když inženýr jeden z nich rozbil, našel v něm tabulku pemmikanu, velmi dobře zachovanou. Hladem tedy neznámý muž nezemřel. Podlaha chýše byla dřevěná a pokrývaly ji kusy šedozelené látky. Na stěnách visely kůže tuleně, ale kryly je jen zčásti. vedle ohniště leželo několik kusů šatstva, sekera, dlouhý tesák s rezivým ostřím, hliníkový kotlík na vaření, pár bot z měkké sobí kůže a puška se zlomenou pažbou. Sýkora skončil svoji prohlídku a vylezl ven.

„Jsou tam poznámky psané italsky,“ hlásil Sládek a podával mu zápisník mrtvého. „Umíte to přeložit, pane inženýre?“ Sýkora znal italsky natolik, že dovedl číst, vzal s pohnutím malý zápisník a listoval v něm. Kromě několika běžných záznamů v něm bylo půl tuctu stránek popsaných drobným písmem. Začínaly slovy: „Moje jméno je Ugo Lago a jsem členem polární výpravy generála Nobila se vzducholodí Italia. Kdokoli najde tento zápisník, nechť jej odevzdá redakci mého listu „Popolo d'Italia“ a přijme můj dík!“

Inženýr si přečetl popsané stránky. Začínaly dnem 25. května a končily 10. října 1928. Zpočátku byl záznam každý druhý den, později už zapisoval žurnalista jen jednou týdně stručně několika větami, co se stalo za uplynulou dobu. „Dne 25. května 1928, po deváté hodině ráno, jsem odešel do horních prostor vzducholodi trochu se prospat,“ zahájil inženýr Sýkora četbu deníku. „Nespál jsem celých čtyřadvacet hodin a byl jsem velmi unaven. Naše vzducholod' se vracela od severního pólu, kde jsme spustili na led vlajku naší vlasti a kříž, který nám dal s sebou papež. Měli jsme velmi špatné počasí a posledních patnáct hodin jsme zápasili s úporným větrem, který nás ustavičně zaháněl z naší cesty na východ.“

„Letěli příliš pomalu, nemohli vyvinout větší rychlost než sto deset kilometrů za hodinu, i když pracovaly všechny tři motory,“ podotkl Sládek, který znal cestopis o Nobilevě výpravě téměř nazpaměť.

„Spal jsem sotva hodinu,“ pokračoval inženýr v četbě deníku, „když mě někdo uchopil za rameno a prudce mne zburoval: „vstávejte, vzducholod' klesá, nemůže se udržet ve vzduchu! - volal na mne rozčilený hlas. Poznal jsem našeho poručíka a velitele motoristů Arduina, muže velmi zdatného a zkušeného, který prodělal s generálem Nobilem již jednu polární výpravu ve vzducholodi Norge.“

Neměl jsem čas mu odpovědět, poněvadž v příštím okamžiku narazila vzducholod' tak prudce, že bych byl bez jeho přispění vylétl ven otvorem, který vedl na lávku k levému motoru. Zadržel mne a já, přitisknut k němu, viděl jsem hrozné divadlo.

Několik metrů pod námi byla tmělá troska z velitelské kabiny, která se při nárazu na led celá odlomila. Mezi troskami leželi lidé, někteří bez pohnutí, jiní se hýbali a tedy hrozný náraz přežili. Později jsme zjistili, že z posádky vzducholodi zůstal na krách velitel generál Nobile, všichni tři důstojníci, inženýr, mechanik zadního motoru, hlavní mechanik a radiotelegrafista, vesměs moji krajané, a dále český a švédský badatel, kteří byli našimi hosty.

Neměli jsme čas pozorovat déle, co se děje pod námi, poněvadž vzducholod', zbavená značného břemene, opět vystoupila do výše a mlha brzy zakryla pohled na ledové kry.

Arduino a tři mužové z posádky činili vše, co bylo v jejich silách, aby našli otvor, kudy unikali z našich balonetů drahocenný vodík, který nás nesl.

Podávalo se nalézt a narychlo spravil velkou trhlínu, která zela v pátém balonetu, ale vzducholod' klesala pomalu dál. Motory byly porouchány a nepracovaly, takže nás hnál jen silný západní vítr. Zanášel nás stále více od břehu Špicberků, kde jedině jsme mohli doufat v záchranu.

Půl hodiny po katastrofě se rozhodl Arduino, že se zbaví obou zbývajících motorů, třetí, zadní, se odlomil při nárazu na kru. Skutečně, tyto stroje nám už nemohly sloužit a byly pro nás zbytečnou přítěží. Bez nich se vzducholod' udržela ještě nějaký čas ve vzduchu a snad by nás byl vítr zanesl až k zemi Františka Josefa, kde jsme mohli být zachráněni. Přetěžali jsme za krátkou chvíli nosiče motorů a brzy jsme zaslechli třesk, jak oba stroje dopadly na led. Ačkoliv byla mlha, zahlédli jsme černý kouř hořícího benzínu, který byl v nádrži motorů a při dopadu na led vzplanul.“

Sládek, který sledoval s největším napětím osudy nešťastného, se již neudržel a přerušil inženýra Sýkoru.

„To byl kouř, který zahlédli také trosečníci z velitelské kabiny,“ zvolal. „Někteří z nich ho vykládali jako signál, který jim dávají duchové z vraku vzducholodi, ale jiní se domnívali, že celá vzducholod' spadla a benzín při dopadu explodoval. Ti byli přesvědčeni, že posádka při pádu zahynula do posledního muže, a jejich názor se bohužel prosadil i u velitelů pomocných výprav. Proto nebyla tato skupina tak dlouho hledána, jak se patřilo.“

„Máte pravdu,“ přisvědčil inženýr „pamatuji se na to ještě. A tento ubohý hoch by snad byl ještě naživu, kdyby nebylo toho nešťastného nápadu, že vrak vzducholodi shofel se vším všudy.“

„A co se dělo dál, pane inženýre?“ ptal se Jirka, jehož zajímal i nešťastných trosečníků nejvyšší měrou. I ostatní čekali s největším napětím na pokračování trosečnickových zápisků. Jedna záhada za všechny myšlenky. Co se stalo s ostatními pěti muži, kteří byli mimo žurnalisty ve vraku vzducholodi „Italia“? Mělo se jim dostat odpovědi.

„Shození motorů nám na nějaký čas pomohlo,“ četl Sýkora pokračování zápisu, „a vzducholod' opět vystoupala. Ale po další půlhodině začala klesat tak prudce, že zkušený Arduino usoudil, že je čas zachránit se padáky. Připoutali jsme se k nim všichni a rychle jsme si ke vzali tolik pemmikanu, kolik jsme v tak krátké době mohli pohledat.

Shromáždili jsme se na obou lávkách, které spojovaly hliníkový rám vzducholodi s motory. Nejdříve seskočili oba mechanici, za nimi profesor Pontremoli s Arduinem. Zbyli jsme již jen dva: správkař Alessandrini a já. Alessandrini skákal na druhé straně kýlu a já jsem vyskočil po něm. Ale šňůra od mého padáku se zachytila na nosníku mola a já zůstal viset na vzducholodi.

Marně jsem se namáhal šňůru vyprostit. Visel jsem nad propastí, naplněnou mlhou, takže jsem nemohl vidět, co se stalo s mými kamarády. Vzducholodi se po jejich seskoku opět ulehčilo a udržela se ještě nějaký čas ve vzduchu. Jak dlouho jsme letěli, nemohu říci. Pás padáku mě dusil, takže jsem stěží dýchal. Náhle se mlha pode mnou otevřela, spatřil jsem led, sníh a místy černé balvany, čnějící ze sněhu.

V příštím okamžiku jsem byl vlečen mezi krami a kamením, něco mne prudce udeřilo do hlavy a pozbyl jsem vědomí. Když jsem se vzpamatoval, viděl jsem, že ležím mezi troskami vzducholodi, nepopsatelnou změtí plátna a kovu. Bylo mým štěstím, že nevzplanul benzín, kterého jsme měli ještě sebou mnoho set litrů.“

„Mnoho set litrů benzínu! Bože, kdyby tu tak ještě byl!“ vzkřikl Havlík a začal se rozhlížet kolem sebe. Spatřil kovovou nádobu, která vyčnívala z ledu a sněhu, a rozběhl se k ní. Začal na ni klepat topůrkem sekýrky.

Je plná!“ volal vítězně na ostatní a Sýkora přerušil četbu žurnalistových zápisků, všichni se přidali k Havlíkovi a začali horlivě pátrat po dalších nádržích s benzínem. Nebylo to snadné, protože celé místo, kde nešťastná vzducholod' ztroskotala, bylo pokryto silnou vrstvou mnohaletého ledu, zavátou hlubokým sněhem.

Přes tyto překážky se jim podařilo za několik hodin odkrýt značnou část zbytků vzducholodi. Byl zde především její silný hedvábný obal, rozbitý na cáry, úlomky hliníkových tyčí, a velký počet nádrží z hliníku, z nichž téměř polovina byla rozbita. Našli jich nicméně osm neporušených a z nich jedna byla prázdná, dvě částečně plné a pět zbývajících plných až k uzávěru.

Havlík byl bez sebe radostí. „Kolik toho může v jedné takové nádrži být?“ ptal se inženýra. Sýkora odhadl obsah každé nádrže na sto padesát až dvě stě litrů.

„Hurá, hoši!“ křičel Havlík nadšeně, „tady je benzín pro naši vzducholod'!“

„Jen se tak moc neraduj!“ ochlazoval jej Sládek. „Za prvé, je to cizí benzín, který nám nepatří, a za druhé, jakpak jej chceš dopravit do našeho tábora?“

Havlík se zatvářil velmi smutně, ale Sýkora má přišel na pomoc.

„Prvý důvod, myslím, není závažný,“ prohlásil. „Jednak je tak nepřístupný, že nikoho sem nenapadne pořádat výpravu pro pár set litrů benzínu, a potom můžeme velmi snadno po návratu - ovšem vrátíme-li se - benzín italské vládě zaplatit. Horší to bude s dopravou, ale snad se také najde nějaké řešení.“

„Tak vidíš, věčný rýpale!“ vysmíval se potěšený Havlík Sládkovi „všechno jde, jen chtít!“ Sládek se díval zamyšleně na lesklé hliníkové nádrže.

„Vzpomínám si, jak se všichni polárníci divili, že za celá ta dlouhá léta nevyplavilo moře ani jednu z prázdných nádrží, ačkoliv zaneslo až na norské břehy Andrého bóje. Jak je mohlo vyplavit, když byly na pevné zemi a zarostlé do ledu tak dlouho, dokud jsme je nevykopali!“

„Máte pravdu, Sládku,“ pravil inženýr, „ale nyní necháme kopání a něco pojíme. Jsme od rána na nohou a nevezali jsme do úst, ačkoliv je už půl čtvrté.“

Teprve nyní pocítili všichni hlad, na nějž až dosud zapomněli pro vzrušení, které způsobily jejich objevy za „italským pohorím“ jak pohotový Sládek nazval vrch, kde našli pyramidu s kovovou truhlou a nápisem.

Netrvalo dlouho a vzplanul pořádný táborák z olšového dříví, který opatrný Bureš rozdělal hezky daleko od nádrží s benzínem. Za hladového požívání ohřáté pečeně, vyptával se netrpělivý Jirka na osudy italského žurnalisty.

„Není toho už mnoho, další zápisy jsou jen stručné,“ poznal Sýkora. „Řeknu vám to krátce, jak jsem si to zapamatoval po jednom přečtení. Když se náš trosečník vzpamatoval, zjistil, že je na zemi, ale z jeho pěti druhů tu nebyl nikdo. Začal na ně volat, nedostal však žádnou odpověď. K večeru, když se mlha zvedla, rozdělal pobřeží oheň. Zapálil benzín a udržoval oheň až do rána dřívím, které našel na břehu. Ale nikdo se neobjevil, ani ten den, ani po celých dalších měsících, kam až sahají jeho zápisky.“

„Chudáci,“ litoval je upřímně Havlík, „zabloudili asi v mlze a zahynuli hladem nebo třeba v moři, když se led hnul.“

„Tak tomu nepochybně bude,“ souhlasil Sýkora, „a žurnalista měl podobný názor. On sám sebral z trosek vzducholodi všechny potraviny, pokud byly neporušeny, a později pro ně vystavěl z kamení malou skrýš nedaleko své chaty.“

„To bude asi ten malý přístavek za chatou,“ podotkl Bureš. „Je celý pokryt ledem a sněhem, který se na něm nahromadil za ta dlouhá leta, a dalo by práci jej vykopat.“

„Nebudeme se o to zatím pokoušet,“ rozhodl inženýr, „ale než toto místo naposled opustíme, označíme zásobiště nějakým viditelným znamením. Kdož ví, snad ještě jednou ty potraviny zachrání někomu život.“

„A co tam je?“ ptal se zvědavě Jirka.

„Podle zápisků většinou pemmikan, trochu čokolády a cukr. Trosečník si je schovával na jaro, kdy se chtěl pustit po ledu na Špicberky. Sám se živil masem tuleňů, které lovil na pobřeží. Zabíjel je pouze pažbou pušky, poněvadž měl sice zbraň, ale žádné střelivo.“

„To souhlasí s cestopisem našeho krajana o osudu první skupiny trosečníků, která zůstala na ledu hned po odlomení velitelské kabiny,“ ozval se Sládek. „Stojí v něm, že tato skupina trosečníků měla sice střelivo, které bylo z opatrnosti uloženo ve velitelské kabině a vypadlo zároveň s nimi, ale chyběly jim zase pušky. Ty byly v horních prostorách vzducholodi. Pouhou náhodou se stalo, že tito lidé měli jednu pistoli a sto nábojů.“

„A jak asi zemřel muž, kterého jsme našli? Jídlo měl, a nemohl tedy zahynout hladu!“ divil se Jirka.

„To je těžko říci, ale mám o tom svou domněnku,“ prohlásil Sýkora. „Jeho poslední zápis zní: 10. října 1928. Včera zmizelo slunce úplně pod obzorem a nastala polární noc, která potrvá až do konce února. Musím udělat komín u svého krbu, abych mohl topit při zavřeném vchodu a nahromadit u chaty větší zásoby...“

Zde zápis končí, ale není těžké si jej doplnit slovem: paliva. Z toho, že jsme našli zápisník v ruce mrtvého,“ pokračoval Sýkora, „soudím, že jej zmožila únava, takže při zapisování usnul. Chýši měl zavřenou, ale netopil v ní, a jak jste viděli sami, je ve stěnách plno škvír, třebaže je obložil tuleními kůže. Zatímco spal, nastala patrně náhlá změna počasí, udeřil silný mráz a ubohý chlapec zmrzl.“

„Ale ležel přece ve spacím pytlí ze sobí kůže a měl na sobě ještě pokrývku,“ vyjádřil Sládek pochybnost o inženýrově úsudku.

„Byl to jen lehký spací pytel, Sládku, pro zimní mrazy se dělají dvojité,“ poučoval jej Sýkora. „A potom: zde nejsou žádnou vzácností padesátistupňové mrazy a těm se bez důkladného topení nedá čelit!“

„Brrr,“ oťásl se Havlík, „nechtěl bych tu přezimovat. Když jsme měli u nás třicet stupňů pod nulou, už jsme si s tím nevěděli rady, ačkoli všechny vymoženosti techniky byly po ruce! Ale co uděláme s mrtvolou toho mladíka, pane inženýre?“

„Necháme ji tam, kde je. Uzavřeme chýši a nakupíme na ni led. Myslím, že to bude pro onoho nešťastníka nejlepší místo posledního odpočinku.“

Ostatní s inženýrem souhlasili a pustili se do práce ihned, jak si odpočali. Když byl hrob Italův uzavřen, zhotovili ze dřeva prostý kříž a Sýkora do něho vyryl stručný anglický nápis, hlásající, kdo v hrobě odpočívá. Kříž potom zasadili na nejvyšší místo ledového pahorku, který navršili nad nízkou chatou nešťastného trosečníka, jemuž bylo souzeno, aby odpočíval tak daleko od své krásné vlasti.

21. VZDUCHOLOŮ DOSTANE JMÉNO

Pět trosečníků, ztraceným daleko na severu na nepřístupném ostrově v Severním ledovém oceánu, nastaly nyní dny plné horečné práce. Přenést víc než tisíc litrů benzínu po sněhových závějích a ledových krách se zdálo být nemožnou věcí, ale nikdo nepochyboval ani na okamžik, že se to musí podařit.

„Zkusme to po pevné zemi, nejde-li to po moři!“ navrhl Sýkora, když se přesvědčili, že by trvalo několik měsíců, než by všechno dopravili ke vzducholodi po nerovných krách zamrzlého pobřeží.

Naštěstí se podařilo najít blízko „italského“ vrchu průsmyk a terén za ním se ukázal být daleko méně nepříznivý, než čekali. Půda se zde svažovala dost mírně až k samému táboru vzducholodi. Několik dnů práce stačilo na upravení sáňkové dráhy.

Saně mohly odtud sjíždět vlastní vahou až ke vzducholodi a Jirka se už napřed těšil na jízdu. Velkou práci dalo uvolnění průsmyku od sněhu a pak bylo potřeba vyřešit problém, jak dostat těžké nádrže s benzinem až k průsmyku. Místo, kde vzducholod' Italia ztroskotala, se nacházelo jen asi půl kilometru daleko, ale sto metrů před průsmykem stoupal svah pohoří velmi příkře.

„Postavíme zde kladkostroj, dopravíme nádrže saněmi až pod svah a pak je budeme kladkostrojem zdvíhat k průsmyku. Odtud s nimi pojedou saně na druhou stranu pohoří samy svou vahou až k naší vzducholodi,“ prohlásil Sýkora a tak to také udělali.

Čtrnáct dní po nálezu ztroskotané vzducholodi bylo dopraveno vše, co mohli potřebovat, především všechn benzin, do tábora. Mezi tím spravili také poškozené potrubí vlastních tanků a naplnili je přivezeným benzinem. Měli ho přes tisíc litrů a inženýr soudil, že se s ním dostanou až do Kalifornie, budou-li mít jen trochu slušné počasí nad pólem. „A co budeme dělat teď?“ ptal se Jirka, který svázel s Havlíkem benzin do tábora s velikým nadšením. Je zbytečné podotýkat, že Mžik je provázal na každé cestě, ale nutno na něj prozradit, že byl tak líný, že se při každé cestě dolů pohodlně vezl s Jirkou na naložených saních. „Teď budeme tesařit!“ odpověděl Havlík na Jirkovu otázku a skutečně se stalo, jak řekl. Nejdříve zbudovali z naplavených kmenů, vysoké lešení kolem přední části vzducholodi, podobné onomu, které stavějí tesaři kolem miste, kde má být postaven dům. Potom vybrali nejlepší jasanové dříví, které našli na březích ostrova nejen u vlastního tábora, ale i nedaleko Italova hrobu. Havlík, Sládek a Bureš začali z něho stavět kostru nové přidi a měli v Jirkovi zdatného pomocníka.

Inženýr Sýkora jim zhotovil nákresy a řídil stavbu. Nebylo to nic příjemného, pracovat nějakých deset metrů nad zemí za mrazivého větru, kdy rtuť v teploměru klesala často až patnáct stupňů pod nulu. Bylo znát, že se léto chýlí ke konci, však už také nastávala druhá polovina srpna. vedle staveniště plápolaly ustavičně dva mohutné ohně, aby se tesaři trochu ohřáli.

Za této práce byl Jirka často vyzýván, aby nechal všeho a „navaril sud mamutí polévky“, jak se vyjadřoval Sládek. Jirka velmi ochotně vyhověl a podařilo se mu dokonce zpestřit jídelní lístek úlovkem tří statných tuleňů, kterých se jednoho dne ukázalo na pobřeží celé stádo.

„Je vidět, že se blíží zima, tulení táhnou k jihu do teplejšího moře,“ podotkl tehdy inženýr, ale jeho druhové ponechali tuto poznámku bez povšimnutí. Zato Jirka sklídl velkou pochvalu, tím zaslouženější, že tuleně ulovil jen třemi výstřely z karabiny.

„To je čarostřelec,“ pochvaloval jej Sládek, „vezmi si z něho příklad, Havlíku, až zase půjdeš na čekanou na tuleně!“ dobíral si kamaráda. „To víš, z tebe bych si příklad brát nemohl. Když jsme byli sami na ledu, vyplýval jsi tučet ran z pistole na jednoho racka. Ty by sis nevydělal ani na patrony,“ oplácel Havlík.

Ale všichni byli svorní v tom, že tuleň je přece jen znamenité zvíře, poněvadž si nosí zásobu tuku na pečení hned s sebou.

„Proti mamutu je to asi jako vepřové proti hovězímu,“ rozhodl Havlík. „Hovězí je moc dobré na polévku, ale nad vepřové s knedlíkem není!“

„Nemluv mi o knedlíku!“ zlobil se Sládek, který postrádal moučné jídlo stejně jako ostatní. Z nedostatku této nezbytné součásti potravy jedli někdy i islandský lišejník, jímž se živil Jirka první den svého pobytu na Gillesově ostrově.

Za týden byli hotovi s kostrou nové přídi a také ji usadili na místo. Shromáždili již dříve kusy rozbitého soliditového obalu ze staré přídi, narovnali je na kovadlině a nyní jimi pobíjeli dřevěnou kostru.

Za pilné práce se přiblížil den, kdy byli se všim hotovi. Odstranili lešení a vzducholod' zde stála jako nová. Jen ulomené přední kolo, které se nedalo spravit, připomínalo katastrofu.

„Vypadá to moc hezky,“ řekl spokojeně Havlík, prohlížeje si znalecky novou příd', „jen bydlet se v tom už nedá. Ale prostor pod zadní řidičskou kabinou nám úplně postačí!“

Snesli do vzducholodi zásoby mamutího masa na měsíc i trochu usušeného lišejníku, o němž prohlásil inženýr, že je výborným prostředkem proti kurdějím. Naštěstí nikdo z nich ne onemocněl touto polární nemocí, která je téměř vždy smrtelnou, není-li proti ní účinných prostředků. Inženýr to přičítal právě tomu, že doplňovali svou stravu lišejníkem.

Na 31. srpna byl určen start a den předtím se vyřadil Sládek s návrhem, aby s sebou vzali na památku pár mamutích klů. „Ale nač to, Sládku?“ divil se inženýr, „pár takových klů bude vážit aspoň sto kilo a to je zbytečná přítěž! Vzducholod' je beztak nyní mnohem těžší, když má příd' ze dřeva!“

Sládek, podporován Jirkou, mořil však inženýra tak dlouho, až svolil. Oba pak odešli do jeskyně mamuta a vybrali si krásné kly z nejmenšího obra. Měřily půldruhého metru a bylo potřebí spojené síly Sládka a Jirky, aby je po jednom dopravili až k schodišti, které kdysi Jirka vytesal do ledovce. Odtud je zvedli rumpálem nahoru a konečně je přivlekli až do vzducholodi, kde je dal inženýr složit blízko zadních dvířek.

Večer byla slavnostní hostina na rozloučenou s ostrovem a Jirka s Havlíkem se vyznamenali při této příležitosti jako kuchaři. Však si také Jirka k tomu schovával nejlepší části z tuleně!

Večeři zahájila mamutí polévka, po ní následovaly tulení ledvinky na rožni, které byly tak dobré, až Sládek litoval, že tuleň nemá aspoň tři páry ledvin. Hlavním jídlem byla tulení svíčková a haše z mamuta. Ke konci hostiny uchystal Jirka všem neobyčejné překvapení. Předložil jim malé, kulaté placičky pod jménem „tuleních lívanců“. Byly prohlášeny za zlatý hřeb celé večeře, a Jirka na všeobecnou žádost prozradil svůj kuchařský recept.

„Je to tulení krev smíchaná s tulením tukem a lišejníkem, a jsou v tom vejce racků. Našel jsem jejich hnízdo při poslední jízdě k italské vzducholodi a vybral jsem je, ale později jsem na ně zapomněl.“

„Brrr,“ oťásl se Sládek, „a možná že už v nich byli malí rackové! Jirko, ty jsi přece jen velký uličník! Kdybys mi to byl řekl dříve, nebyl bych ty tvoje lívance vzal ani do úst!“

„Beru ti za slovo,“ řekl klidně Havlík a přinesl odkudsi talíř s několika posledními lívanci. „Pomáhal jsem Jirkovi a tohle jsme si schovali pro sebe jako kuchaři. Pustili se s Jirkou do lívanců a jejich jídlo vonělo tak líbezně, že Sládek po něm natáhl žádostivě ruku, ačkoliv se před chvílí zapřísahal, že o něm nechce ani slyšet. Sýkora s Burešem se smáli a Havlík nechal Sládkovu žádost bez povšimnutí. Dobrosrdečný Jirka to však nepřenesl přes srdce a dal Sládkovi ze svého podílu.“

„A víte, na co jsme zapomněli?“ ptal se Sládek s plnými ústy. „Pojmenovat různá místa na tomhle ostrově! Jméno sice má, říkají mu Gillesova země, ale před námi kromě nešťastného Itala nikdo nevstoupil na jeho břehy, a máme tedy plné právo jej pokřtít!“

Inženýr se tomu sice usmál a mínil, že to nemá velký význam, ale Jirka byl celý žhavý.

„Dobrá,“ svolil Sýkora, „tak tedy navrhuje, ale žádné ztřeštěnosti!“ Zhotovil již dříve mapu ostrova a chystal se zanést tam nová jména. „Tomu vrchu, na němž Jirka objevil pyramidu z kamení a vlajkovou tyč, říkáme už sami „italský“ vrch a není příčiny, proč by se tak nemohl jmenovat!“ prohlásil Havlík a všichni s ním souhlasili.

„A pohoří, v němž je tento vrch, bychom měli nazvat na památku nešťastného žurnalisty, který pod ním odpočívá, hory Lagovy“, přihlásil se Jirka a také jeho návrh byl okamžitě schválen.

„Ledovec, v němž byla jeskyně mamutů a který tvořil nejvyšší a nejnápadnější bod ostrova, byl jednohlasně pokřtěn na Český ledovec a jeho dva výběžky kryjící pobřeží dostaly jména Pražský mys a Vltavský mys. Konečně přišel Bureš, který chtěl být také kmotrem některého názvu s návrhem, aby břeh, kde se Jirka poprvé usadil, dostal jméno Pobřeží Jiřího, ale Jirka důrazně odmítl.“

„Má pravdu,“ rozhodl inženýr. „Jsme rozumní lidé a nechceme zvěčňovat sami svá jména! Dejme tomu břehu název pobřeží Mamutů a břehu na druhé straně ledovce, kde ztroskotala naše vzducholod', jméno pobřeží vzducholodi.“ Jeho návrh byl jednohlasně přijat a inženýr zapsal obě tato jména do mapy. Chystal se ji právě složit, když se Sládek uhodil do čela a zvolal.

„A víte, na co jsme zapomněli? Že naše vzducholod' vůbec žádné jméno nemá!“

Všichni se na něj překvapeně zahleděli a Sýkora se usmál.

„Máte pravdu, Sládku,“ řekl. „Měli jsme ve strojárnách tolik starostí s novým vynálezem, že nás ani nenapadlo vzducholod' pokřtít. Nuže navrhuje a můžete ještě před startem jméno na vzducholod' napsat, vystačí-li vám k tomu

naše zásoba barvy.“

Ukázalo se, že pojmenování vzducholodi je těžkým oříškem, zejména když Sýkora odmítl, aby nesla jeho jméno. Jeden návrh po druhém byl zavrhován a nakonec se přihlásil o slovo Jirka, který delší dobu mlčel a úporně přemýšlel.

„Myslím, že naše vzducholod' až dosud vítězně čelila všem nepohodám, ba i katastrofu přestála šťastně, takže doufáme, že bude vítězit až do konce. Navrhuji proto, aby se jmenovala Vítěz!“

„Výborně, Jirko, ať žije „Vítěz“ i jeho kmotr!“ volal bouřlivě Havlík.

„Škoda že nemáme láhev šampaňského, abychom „Vítěze“ důstojně pokřtili,“ litoval Sládek, který byl nucen spokojit se šálkem ledové vody.

22. PŘÍPITEK „SLEPÉMU PASAŽÉROVI“

Počasi dne 31. srpna, který byl určen ke startu, bylo tak krásné, že si nebylo možno přát lepšího. Vítr utichl úplně, ale inženýr Sýkora dal přesto z opatrnosti připoutat zád' vzducholodi dlouhým lanem ke kotvě, zaryté do ledu. Motor, pohánějící vývěvy, byl uveden do chodu, vzdušné komory se rychle vyprazdňovaly. Ručička pérového manometru se dala do pohybu, ale potom se její chod zpomalil a nakonec se zastavila úplně. Vzducholod' se sice napřímila, vystoupila dokonce i o několik metrů, ale v této výšce zůstala, ačkoli vývěvy pracovaly ustavičně.

„Co to?“ ptal se Havlík se sraštělým čelem. „Copak to ne „Jsme ještě těžcí, Havlíku,“ řekl klidně inženýr. „Něco nás táhne dolů.“

„Sládku, vyhodte ty svoje mamutí kly!“

Sládek vzal s Jirkou jeden mamutí kel a neochotně jej vyhodili na led. Vítěz vystoupil tak vysoko, že začal mírně napínat kotevní lano, ale Sýkora nebyl spokojen.

„Ještě ten druhý!“ řekl stručně a nebohý Sládek uposlechl.

„Přetněte lano!“ velel Sýkora a vzducholod' se vyhoupla nad ledovec.

„Ať žije Vítěz!“ křičeli všichni mimo Sýkora a Sládku. Sýkora, plně zaměstnán řízením vzducholodi a Sládek se ještě nevzpamatoval ze své ztráty. Náhle cítil, že ho někdo tahá za rukáv. Obrátil se a Jirku. Byli všichni namačkáni v řidičské kabině a Jirka šeptal aby jej nikdo neslyšel: „Nic si z toho nedělejte, já jsem si schoval mamutí stoličku!“

A s radostným úsměvem si poplácal kapsu, která odstávala tak, by v ní měl bochník chleba.

* * *

Dvoučlenná hlídka kanadské jízdní policie klusala pomalu stepí podle mělké říčky, vlévající se do Velkého Otročího jezera. Byli zpocení, nestačili si odhánět nesčetné moskyty, a jezdci neměli dobrou náladu. Byli to seržant Duncan MacLeod, původem Skot, a slábl Mike O'Grady, Irčan.

Seržant byl mrzutý a v takové náladě si vždycky prozpěvoval směšnou písničku „O pilné Betsy a líném Mikovi“, která si dobírala Irčany a k smrti dopalovala jeho podřízeného, konstábla Mika O'dyho. Příčinou seržantovy nespokojenosti byl malý, žlutý list papíru - oběžníkový rozkaz, který dostal na poslední stanici.

Oběžník obsahoval výzvu k všem členům Královské jízdní policie, zvaných stručně „mounties“, aby pátrali po české vzducholodi, která pravděpodobně ztroskotala někde v kanadských pralesích

Seržant tento rozkaz proklínal šťastně a vynalézavě. „Vzal čert všechny vzduchoplavce, vzducholodi a aeroplány, Miku!“ řekl nejméně desetkrát za hodinu. „teď zase neslezeme dva měsíce ze sedla jako před lety, když se ztratili ti dva francouzští piloti, Nungesser a Colis. A na konec jsme stejně nic nenašli! Ale to vy jste měl ještě mléčné zuby!“

dodával kousavě a Mike to trpělivě poslouchal, poněvadž byl jen konstábl.

Projeli velkým táborem dřevorubců, kde vybrali menší pokutu za stromy vykácené mimo povolenou hranici a k večeru sjížděli k ohromné, lesknoucí se ploše jezera.

„Utáboříme se o kus dál, sic nás sežerou moskyti!“ bručel seržant a chystal se seskočit s koně, když ho konstábl chytil za rameno.

„Podívejte se, seržante,“ řekl překvapeně a ukazoval na jezero. Táhle plave něco podivného!“

„Utopený Irčan, nechte ho s pokojem, Miku, beztak ses nikdy v životě nenapil vody,“ řekl jízlivě seržant, ale přece jen uznal, že na utopeného Irčana to nevypadá. Vyndal ze sedlové brašny kukátko a zadíval se plující předmět.

„U svatého Duncana, nechce se mi věřit, že bychom měli tak velké štěstí!“ vyrazil překvapeně. „Víte, co to je, Miku? Právě ta věc, kterou hledáme. Vzducholod'! A co to má za divné jméno? Vaitis!“ četl anglicky bílý nápis „Vítěz“, namalovaný na boku vzducholodi. Vzal od seržanta kukátko a prohlížel si se zájmem ohromnou věc, houpající se klidně na vodě. Vypadala, jako by byla zakotvena, a připomínala svým tvarem dělostřelecký granát s podivně zaoblenou základnou.

„Jedeme tam!“ zavelel stručně seržant a pobodl koně. V příštím okamžiku se jejich šarlatové kabátce hnaly nad temnou stepí jako divoké vlčí máky, nesené větrem.

Na břehu jezera planula veliká hranice dříví, jejímž účelem bylo mnohem méně ohřát lidi, kteří seděli kolem ní, - byl počátek zimy a velmi teplo - než zahánět krvelačné komáry. Při zvuku koňských kopyt se mužové u ohně překvapeně vztyčili a současně se ozval zuřivý štěkot malého teriéra.

„Dobrý večer, pánové!“ řekl seržant, seskakuje s koně. „Jestli se nemýlím, mám čest s posádkou české vzducholodi a tamhleto je váš letoun. Ztroskotali jste?“

„Neztroskotali, ale došel nám benzín, seržante!“ řekl Sýkora s úsměvem a pozval oba jezdce k ohni. Seržant se zadíval úkosem na ohromný kus masa, pekoucí se na rožni, a uposlechl pozvání. Mike usedl vedle něho a Jirka se díval s obdivem na nádherné uniformy postav ze snů jeho mládí, zatímco inženýr stručně líčil jejich osudy od samého startu. „Až k pólu jsme měli nádherné počasí, ale pak jsme museli zápasit se silným protivětrém a nad jezerem nám došla poslední kapka benzínu,“ končil své vyprávění, jemuž oba jezdci naslouchali s rostoucím údivem.

„Benzín vám doveze vládní letadlo, dáme zprávu z nejbližší stanice. Budete moci klidně letět až do Kalifornie,“ prohlásil

seržant a obrátil se k Jirkovi.

„Ty jsi správný chlapec!“ řekl vlídně, podáváje mu ruku. „Až tě přestane bavit řemeslo, přihlas se u mne a já z tebe udělám takového jízdního policistu, že bude tady Mike valit oči!“

Inženýr se smál a překládal seržantova slova Jirkovi, který byl blažeností bez sebe. Když něco takového řekne románový hrdina, pak už to něco znamená!

„A kvůli tomu mladému chlapíkovi vám odpustím, že jste nám upytlačili losa v době hájení,“ poznamenal velkomyslně seržant. Ukazoval na maso, které se opékalo na rožni a velmi příjemně vonělo.

„Nic jsme neupytlačili, seržante!“ prohlásil s úsměvem inženýr. Tohle maso pochází z mamuta a je dvacet tisíc let staré. Zapomněl jsem se vám o tom zmínit.“ Pověděl mu několika větami o Jirkově nález zmrzlého mamutího stáda v ledovci, ale seržant kroutil nedůvěřivě hlavou.

Jirka sice rozhovoru nerozuměl, ale ze seržantových posunků pochopil nejen oč jde, ale vycítil i jeho nedůvěru. Hledal něco ve svém tlumoku a pak se postavil před seržanta s ohromnou mamutí stoličkou v ruce a výmluvně mu ji ukazoval.

„Výborně, Jirko!“ zvolal překvapený Sýkora. Měl radost, že jeho vyprávění je podepřeno hmatatelným důkazem.

Seržant vzal od Jirky mamutí stoličku a prohlížel ji ze všech stran.

„Takové zuby bychom potřebovali na kousání vládních sucharů, co, Miku?“ řekl konstábl a podal mu stoličku. Pak se rozesmál a plácl Jirku tak vře do zad, až se chlapec prohnul.

„Jsi znamenitý chlapec, říkám ti to ještě jednou, a můžeš se mnou počítat, kdy budeš chtít!“ zvolal vesele a obrátil se pak k inženýrovi. „Uznejte pane, že bez toho mládence byste tady nyní asi nekotvili!“

„Ze srdce rád!“ zvolal Sýkora a přitiskl Jirku k sobě.

„To nás smiřuje se slepými pasažéry,“ pokračoval rozveselený seržant. „Víte, pánové, o nás Skotech se říká, že jsme lakomí, ale není to pravda. Miku, přines svou láhev whisky!“

Konstábl se ušklíbl, ale šel ochotně pro láhev do sedlové brašny. „A nyní, pánové, přichystejte nádoby!“ velel seržant a na Sýkorovo vyzvání nastavili Češi své šálky, do nichž Mike nalil žlutohnědý nápoj.

„Ať žijí slepí pasažéři!“ zvolal seržant a ťukl si nejdřív s Jirkou a potom se všemi ostatními.

„Ať žijí!“ zvolali sborem naši vzduchoplavci a jejich volání se rozléhalo nad hladinou ohromného tichého jezera.

Obsah

1. VELKÝ VYNÁLEZ 2
2. NOČNÍ ROZMLUVA 7
3. VZDUCHOLOŮ STARTUJE 11
4. OD PRAHU SMRTI 15
5. PŘÍHODY SLEPÉHO PASAŽÉRA 21
6. V MRACÍCH A VBOUŘI 26
7. NEVIDITELNÝ NEPŘÍTEL 39
8. VZDUCHOLOŮ KLESÁ 46
9. ZRADA 52
10. TROSEČNÍCI 63
11. NA LEDOVÝCH KRÁCH 69
12. LOVECKÉ DOBRODRUŽSTVÍ HAVLÍKA A JIRKY 77
13. NA PLOVOUCÍ KŘE 88
14. SAMI DVA 97
15. NEROVNÝ BOJ 101
16. POLÁRNÍ ROBINSON 108
17. JESKYNĚ OBRŮ 119
18. PODIVNÉ SHLEDÁNÍ 131
19. VÝSTŘEL NA MOŘI 139
20. TAJEMSTVÍ OSTROVA 147
21. VZDUCHOLOŮ DOSTANE JMÉNO 161
22. PŘÍPITEK „SLEPÉMU PASAŽÉROVI“ 168
- OBSAH 173